Mr Gwyn

e book

HUMANITAS fiction

Alessandro Baricco

MR GWYN

roman

Traducere din italiană de GABRIELA LUNGU

Raftul Denisei
Colecţie coordonată de DENISA COMĂNESCU
HUMANITAS FICTION,2014

Tout commence par une interruption.

PAUL VALERY

1

În timp ce se plimba prin Regent's Park - pe aleea pe care o alegea întotdeauna dintre atâtea altele - Jasper Gwyn avu brusc senzația cât se poate de clară că ceea ce făcea în fiecare zi pentru a-şi câştiga pâinea nu mai era potrivit pentru el. Gândul acesta îi venise deja în minte de mai multe ori , dar niciodată atât de limpede şi atât de bine conturat.

Aşa că, odată întors acasă, scrise un articol pe care-l imprimă, îl vârî într-un plic şi, străbătând tot oraşul, îl duse el însuşi la redacția ziarului *The Guardian*. Îl cunoşteau. Din când în când colabora la ziar. Întrebă dacă puteau aştepta o săptămână înainte de a-l publica.

Articolul consta dintr-o listă de cincizeci şi două de lucruri pe care Jasper Gwyn îşi promitea lui însuşi să nu le mai facă niciodată. Primul era să nu mai scrie articole pentru *The Guardian*. Al treisprezecelea era să nu mai participe la întâlniri cu clase de elevi prefăcându-se sigur de el. Al treizeci şi unulea, să nu se mai fotografieze ținân- du-şi gânditor bărbia în palmă. Al patruzeci şi şaptelea, să nu mai facă eforturi pentru a fi cordial cu colegii care în realitate îl disprețuiau. Ultimul era: să nu mai scrie cărți. Închidea într-un fel vaga portiță pe care ar fi putut s-o lase penultimul lucru: să nu mai publice cărți.

Trebuie spus că în momentul acela Jasper Gwyn era un scriitor oarecum la modă în Anglia şi destul de cunoscut în străinătate. Debutase în urmă cu doisprezece ani cu un thriller a cărui acțiune se petrece în câmpia galeză pe vremea lui Margaret Thatcher: un caz de dispariții misterioase. Trei ani mai târziu publicase un roman scurt care spunea povestea a două surori hotărâte să nu se mai vadă niciodată: preț de o sută de pagini încercau să pună în practică modesta lor dorință, totuşi lucrul se dovedea a fi imposibil. Cartea se termina cu o scenă măreață, de iarnă, pe un dig. În afară

de un scurt eseu despre Chesterton şi două povestiri publicate în diverse culegeri colective, opera lui Jasper Gwyn lua sfârşit cu un al treilea roman, lung de cinci sute de pagini. Era confesiunea calmă a unui bătrân medaliat olimpic la scrimă, fost căpitan de marină, fost prezentator de varietăţi radiofonice. Era scris la persoana întâi şi se intitula *Cu farurile stinse*. Începea cu următoarea frază: „Deseori am meditat la semănat şi la cules“.

Aşa cum mulţi observaseră, cele trei romane erau atât de diferite între ele, încât cu greu puteau fi considerate scrise de aceeaşi mână. Fenomenul era destul de curios, dar asta nu-l împiedicase pe Jasper Gwyn să devină în scurt timp un scriitor cunoscut de public şi respectat de cea mai mare parte a criticilor. De altfel, talentul său de povestitor nu putea fi pus la îndoială, şi mira în special uşurinţa cu care ştia să intre în mintea oamenilor şi să le redea sentimentele. Părea să ştie cuvintele pe care oricine le-ar fi spus şi să gândească în avans gândurile oricui. Nu-i de mirare dacă multora, în anii aceia, li se păruse normal să-i prezică o strălucită carieră.

Şi totuşi, la vârsta de patruzeci şi trei de ani, Jasper Gwyn a scris pentru *The Guardian* un articol în care înşira cincizeci şi două de lucruri pe care începând din ziua aceea nu le va mai face niciodată. Iar ultimul era: să nu mai scrie cărţi.

Strălucita sa carieră era deja terminată.

2

În dimineaţa în care a apărut articolul în *The Guardian* - pus în prim plan, în suplimentul de duminică - Jasper Gwyn se afla în Spania, la Granada: i se păruse oportun, date fiind circumstanţele, să pună între el şi lume o anumită distanţă. Alesese un mic hotel atât de modest, încât nu avea nici măcar telefon în cameră, aşa că în dimineaţa aceea fură nevoiţi să urce ca să-l înştiinţeze că era căutat la telefon, jos, în hol. Coborî în pijama şi se apropie fără nici un chef de vechiul telefon galben lăcuit, aşezat pe o măsuţă de nuiele. Apropie receptorul de ureche şi vocea pe care o auzi era a lui Tom Bruce Shepperd, agentul său.

— Ce-i cu povestea asta, Jasper?

— Care poveste?

— A celor cincizeci şi două de lucruri. Le-am citit azi dimineață, mi-a dat Lottie ziarul când eram încă în pat. Era cât pe-aci să fac infarct.

— Poate că ar fi trebuit să te avertizez.

— Să nu-mi spui că e ceva serios. E o provocare, un denunț, ce dracu' e?

— Nimic, un articol. Dar e totul adevărat.

— În ce sens?

— Vreau să spun că l-am scris cât se poate de serios, este exact ce am hotărât.

— Îmi spui că n-o să mai scrii?

— Da.

— Eşti nebun?

— Acuma chiar trebuie să plec, să ştii.

— Aşteaptă o clipă, Jasper, trebuie să vorbim despre asta, dacă nu vorbeşti cu mine care sunt agentul tău...

— Nu mai am nimic de adăugat, nu mai scriu şi gata.

— Ştii ceva, Jasper, mă asculți? ştii ceva?

— Da, te ascult.

— Atunci ascultă-mă, fraza asta am auzit-o deja de zeci de ori. Nici măcar nu-ți imaginezi cât de mulți scriitori mi-au spus-o, am auzit-o pronunțată şi de Martin Amis, mă crezi? În urmă cu vreo zece ani, Martin Amis mi-a spus exact aceleaşi cuvinte: nu mai scriu, şi e doar un exemplu, dar aş putea să-ți dau vreo douăzeci, vrei să-ți fac o listă?

— Nu cred că e necesar.

— Şi ştii ceva? Nici măcar unul nu s-a lăsat cu adevărat, nimeni nu se poate lăsa.

— De acord, dar acum chiar trebuie să plec, Tom.

— Nici măcar unul.

— De acord.

— Oricum, frumos articol.

— Mulțumesc.

— Ai făcut multă vâlvă.

— Nu spune asta, te rog.

— Ce?

— Nimic. Acum te las.

— Te aştept la Londra, când vii? Lottie ar fi extraordinar de fericită să te vadă.

— Închid telefonul, Tom.

— Jasper, frate, nu glumi.
— Am închis, Tom.
Ultima frază însă o spuse după ce puse receptorul jos, aşa că Tom Bruce Shepperd n-o auzi.

3

Jasper Gwyn stătu cu plăcere încă şaizeci şi două de zile în micul hotel spaniol. Atunci când îi fu prezentată nota de plată, în contul său figurau şaizeci şi două de căni de lapte rece, şaizeci şi două de pahare de whisky, două convorbiri telefonice, o sumă foarte piparată pentru spălătorie (o sută douăzeci şi nouă de bucăți) şi costul unui radio cu tranzistori - ceea ce poate lămuri cât de cât înclinațiile sale.
Din cauza distanței şi a izolării, pe toată durata şederii sale în Granada, Jasper Gwyn nu mai fu nevoit să revină la subiectul articolului său decât din când în când, vorbind cu el însuşi. Doar într-o zi i se întâmplă să întâlnească o tânără slovenă cu care a ajuns să converseze în mod plăcut în grădina interioară a unui muzeu. Era spirituală şi sigură pe ea, vorbea destul de bine englezeşte. I-a spus că lucra la Universitatea din Ljubljana, la departamentul de istorie modernă şi contemporană. Se afla în Spania ca să facă cercetări: lucra la istoria unei nobile ital iene care, la sfârşitul secolului al XlX-lea, străbătea Europa în căutare de relicve.
— Ştiți, traficul de relicve, în perioada aceea, era hobby-ul unei anumite părți din aristocrația catolică, îi explică.
— Serios?
— Puțini ştiu asta, dar e o poveste fascinantă.
— Spuneți-mi-o.
Luară cina împreună, iar la desert, după ce povestise îndelung despre tibii şi falange de martiri, tânăra slovenă începu să vorbească despre ea, în special despre cât se considera de norocoasă să aibă o meserie ca aceea de cercetător, pe care ea o socotea foarte frumoasă. Adăugă că, evident, tot ce era „legat de acea meserie“ era teribil, colegii, ambițiile, mediocritatea, ipocrizia, totul. Dar mai spuse şi că în ce o privea nu erau de-ajuns patru nenorociți s-o facă să renunțe la studiu şi la scris.

— Mă bucur să vă aud spunând asta, comentă Jasper Gwyn.

Atunci femeia îl întrebă ce meserie are el. Jasper Gwyn ezită o clipă, apoi minți pe jumătate. Spuse că vreo doisprezece ani fusese artist decorator, dar de două săptămâni încetase să mai lucreze. Femeii păru să-i pară rău şi-l întrebă care era motivul pentru care renunțase la o meserie ce părea să fie atât de plăcută. Jasper Gwyn făcu un gest vag în aer. Apoi rosti o frază de neînțeles.

— Într-o bună zi mi-am dat seama că nu-mi mai păsa de nimic, şi că totul mă rănea de moarte.

Femeia se arătă curioasă, dar Jasper Gwyn avu abilitatea să îndrepte conversația înspre alte subiecte, alunecând literalmente la meteahna unora de a pune mochetă în baie şi vorbind apoi îndelung despre primatul civilizațiilor meridionale, datorat faptului că ştiau semnificația exactă a cuvântului *lumină*.

Foarte târziu, în seara aceea, îşi luară rămas-bun, dar o făcură atât de lent, încât tânăra slovenă avu timp să găsească vorbele potrivite pentru a spune că ar fi fost frumos să petreacă noaptea împreună.

Jasper Gwyn nu era chiar atât de sigur, dar o urmă în camera ei de hotel. Apoi, în mod misterios, nu fu chiar atât de complicat să se amestece într-un pat spaniol graba ei şi prudența lui.

Două zile mai târziu, când tânăra slovenă plecă, Jasper Gwyn îi lăsă o listă alcătuită de el cu treisprezece mărci de whisky scoțian.

— Ce sunt astea? întrebă ea.

— Nume frumoase. Ți le dăruiesc.

Jasper Gwyn mai petrecu în Granada încă şaisprezece zile. Apoi plecă şi el, uitând în micul hotel trei cămăşi, un ciorap desperecheat, un baston pentru plimbat cu mânerul de fildeş, o spumă de baie cu miros de santal şi două numere de telefon scrise cu carioca pe perdeaua de plastic a duşului.

4

Întors la Londra, Jasper Gwyn îşi petrecu primele zile umblând îndelung şi obsesiv pe străzile oraşului, cu plăcuta convingere că devenise invizibil. Deoarece încetase să mai scrie, în mintea lui încetase şi să mai fie un personaj public - nu exista nici un motiv ca lumea să-l remarce, acum când devenise din nou un oarecare.

Începu să se îmbrace neglijent şi să facă din nou o grămadă de lucruri neînsemnate, fără să se mai gândească la faptul că trebuia să fie prezentabil în eventualitatea în care un cititor l-ar fi recunoscut pe neaşteptate. Poziția în care se aşeza la tejgheaua pubului, de exemplu. Călătoria cu autobuzul fără bilet. Mâncatul de unul singur la McDonald's. Din când în când cineva îl recunoştea, şi atunci nega că e el.

Existau o mulțime de alte lucruri de care nu mai trebuia să se ocupe. Era asemenea unui cal care, dacă se întâmplă să-şi piardă jocheul, se întoarce înapoi, distrat, în trap mărunt, în timp ce caii ceilalți îşi dau sufletul să ajungă la potou într-o ordine de sosire oarecare. Deliciul unei asemenea stări sufleteşti era infinit. Când i se întâmpla să dea peste un articol de ziar sau o vitrină de librărie care-i aminteau de bătălia din care se retrăsese de curând, îşi simțea inima uşoară şi trăia beția infantilă a unei după- amiezi de sâmbătă. De ani de zile nu se mai simțise atât de bine.

Şi pentru asta întârzie puțin înainte de a-şi rostui noua viață, prelungind acea atmosferă personală de vacanță. Intenția, pritocită în timpul sejurului în Spania, era aceea de a se întoarce la meseria pe care o făcea înainte de a publica romane. N-ar fi fost greu, şi nici măcar neplăcut. Vedea în asta până şi o anumită eleganță formală, un soi de ritm strofic, de baladă. Nimic însă nu-i dădu ghes să grăbească acea întoarcere, deoarece Jasper Gwyn locuia singur, nu avea familie, cheltuia puțin şi în definitiv ar fi putut să trăiască cel puțin doi ani fără ca măcar să se scoale dimineața. Aşa că lăsă pe mai târziu ce-şi pusese în gând şi se dedică unor gesturi întâmplătoare şi unor acțiuni de multă vreme amânate.

Aruncă ziarele vechi. Se urca în trenuri cu destinații nesigure.

5

Ceea ce i se întâmplă totuşi fu că, odată cu trecerea zilelor, se trezi cu o ciudată formă de indispoziție, pe care la început nu reuşi s-o înțeleagă şi pe care doar după ceva timp învăță s-o recunoască: oricât ar fi fost de enervant să admită, îi lipsea gestul de a scrie şi grija cotidiană cu care punea în ordine gânduri în forma rectilinie a unei fraze. Nu se aşteptase la aşa ceva şi asta îl puse pe gânduri. Era un soi de sâcâială care se prezenta în fiecare zi şi promitea să se

înrăutăţească. Astfel că, încetul cu încetul, Jasper Gwyn începu să se întrebe dacă nu era cazul să ia în considerare meserii marginale, în care să poată cultiva exerciţiul scrierii fără ca asta să implice în mod necesar reîntoarcerea la cele cincizeci şi două de lucruri pe care îşi promisese să nu le mai facă niciodată.

Ghiduri de călătorie, îşi spuse. Dar ar fi trebuit să călătorească.

Se gândi la cei care scriau manualele de instrucţiuni pentru aparatele electrice, şi se întrebă dacă mai exista încă, pe undeva în lume, meseria de a scrie scrisori pentru cei care nu erau în stare s-o facă.

Traducător, se gândi. Dar din ce limbă?

În final singurul lucru clar care-i veni în minte fu un cuvânt: *copist*. I-ar fi plăcut să fie copist. Nu era o adevărată meserie, îşi dădea seama de asta, dar exista o reverberaţie în cuvântul acela care-i plăcea şi-l făcea să creadă că găsise ceva precis. Exista ceva secret în gest şi o răbdare în mişcări - un amestec de modestie şi solemnitate. Nu şi-ar fi dorit să fie nimic altceva decât copist. Era sigur că poate s-o facă foarte bine.

Încercând să-şi imagineze ce anume, în lumea reală, putea să corespundă cuvântului *copist*, Jasper Gwyn lăsă să alunece pe deasupra lui o grămadă de zile, una după alta, într-o manieră aparent nedureroasă. Aproape nu-şi dădu seama.

6

Uneori îi soseau contracte de semnat, se refereau la cărţile pe care le scrisese deja. Noi ediţii, traduceri, adaptări pentru teatru. Le lăsa pe masă şi până la urmă îi deveni clar că nu la va semna niciodată. Nu fără o oarecare tulburare descoperi că nu numai că nu mai voia să scrie cărţi, dar într-un fel, nu voia nici măcar să le fi scris. Adică îi plăcuse să le scrie, dar nu dorea nicidecum ca ele să supravieţuiască hotărârii lui de a înceta să scrie, ba chiar îl deranja că mergeau cu propriile lor forţe acolo unde el îşi propusese să nu mai pună piciorul niciodată. Începu să arunce contractele fără măcar să le mai deschidă. Uneori Tom îi trimitea scrisori ale admiratorilor care-i mulţumeau cât se poate de politicos pentru o pagină anume sau pentru o poveste anume. Până şi asta îl enerva, şi observa întotdeauna cum nici unul dintre ei nu făcea aluzie la

tăcerea lui - nu păreau să fie informați. De două ori îşi dădu osteneala să răspundă. Mulțumea, la rândul său, cât se poate de simplu. Apoi adăuga că încetase să mai scrie şi saluta.

Observă că la acele scrisori n-a răspuns nimeni.

Tot mai des însă simțea din nou nevoia de a scrie şi lipsa unei griji cotidiene cu care să pună în ordine gânduri sub forma rectilinie a unei fraze. Atunci, absolut instinctiv, ajunse să compenseze lipsa aceea cu o liturghie a sa privată, care i se păru a nu fi lipsită de o oarecare frumusețe: începu să scrie în minte, în timp ce se plimba sau stătea întins în pat, cu lumina stinsă, aşteptând să adoarmă. Alegea cuvinte, construia fraze. I se putea întâmpla să urmărească zile la rând o idee, ajungând să scrie *în minte* pagini întregi, pe care apoi îi plăcea să le repete, uneori cu voce tare. Ar fi putut, în acelaşi fel, să-şi pocnească degetele sau să facă exerciții de gimnastică, mereu aceleaşi. Era ceva fizic. Îi plăcea.

Odată i se întâmplă să scrie în felul acela o întreagă partidă de poker. Unul dintre jucători era un copil.

Îi plăcea în mod deosebit să scrie în timp ce aştepta la spălătorie, printre cuvele care se roteau, în ritmul revistelor răsfoite distrat pe picioarele încrucişate ale femeilor a căror singură preocupare părea să fie subțirimea gleznelor lor. Într-o zi scria în minte un dialog între doi amanți, în care bărbatul povestea cum încă din copilărie avea ciudatul obicei de a visa persoane numai atunci când dormea împreună cu ele, exact *atunci când* dormeau împreună.

— Vrei să spui că îi visezi numai pe cei care sunt în patul tău? întreba femeia.

— Da.

— Ce tâmpenie mai e şi asta?

— Nu ştiu.

— Şi dacă cineva nu e în patul tău, nu-l visezi?

— Niciodată.

În clipa aceea se apropiase o fată grasă, mai degrabă elegantă, acolo în spălătorie, şi îi întinsese un telefon celular.

— E pentru dumneavoastră, spusese.

Jasper luase celularul.

— Jasper! Ai pus balsamul?

— Salut, Tom.

— Te deranjez?

— Scriam.

— Ura!

— Nu în sensul ăla.

— Nu mi se pare că sunt prea multe sensuri, dacă cineva e scriitor scrie, nimic altceva. Ți-am spus, nimeni nu reuşeşte cu adevărat să se lase de scris.

— Tom, sunt într-o spălătorie.

— Ştiu, eşti tot timpul acolo. Iar acasă nu răspunzi.

— Nu se scriu cărți la spălătorie, ştii asta, şi oricum nu le-aş scrie eu.

— Prostii. Deşartă sacul. Ce e, o povestire?

Rufele se aflau încă în faza de prespălare, şi nu era nimeni care să răsfoiască vreo revistă. Aşa că Jasper Gwyn se gândi că putea încerca să-i explice. Îi povesti lui Tom Bruce Shepperd că-i plăcea să înşiruie cuvinte şi să potrivească fraze, la fel cum ar fi putut să-şi pocnească degetele. O făcea în minte. Îl relaxa.

— Fantastic! Vin acolo, tu vorbeşti, eu înregistrez, şi cartea e gata. N-ai fi primul care foloseşte un asemenea sistem.

Jasper Gwyn îi spuse că nici măcar nu erau poveşti, erau fragmente, fără un început şi fără un sfârşit - abia dacă se puteau numi *scene*.

— Genial. Am deja titlul.

— Nu mi-l spune.

— *Scene din cărți pe care nu le voi scrie niciodată.*

— Mi l-ai spus.

— Nu te mişca, pun la punct câteva lucruri şi sosesc.

— Tom.

— Spune, frate.

— Cine-i fata asta aşa de elegantă?

— Rebecca? Una nouă, grozavă.

— Ce altceva face, în afară de a plimba un celular într-o spălătorie?

— Învață, de undeva trebuie totuşi să înceapă.

Jasper Gwyn se gândi că dacă exista un lucru pe care-l regreta în faptul că încetase să fie scriitor, era că nu mai avea nici un motiv să lucreze cu Tom Bruce Shepperd. Se gândi că într-o bună zi el ar fi încetat să-l urmărească cu apelurile lui telefonice, şi ziua aceea ar

fi fost una urâtă. Se întreba dacă nu era cazul să i-o spună. Acolo, în spălătorie. Apoi îi veni o idee mai bună.

Închise celularul şi-i făcu un semn fetei grase, care, din politețe, se îndepărtase câțiva paşi. Observă că avea un cap foarte frumos, restul încerca să-l ascundă alegându-şi bine hainele. O întrebă dacă putea să-i lase un mesaj lui Tom.

— Sigur.

— Fii atât de amabilă şi spune-i că-mi va lipsi.

— Sigur.

— Vreau să spun că mai devreme sau mai târziu va înceta să mă mai deranjeze peste tot unde mă duc, iar eu voi simți aceeaşi uşurare pe care o simți atunci când într-o cameră se opreşte motoraşul frigiderului, dar şi aceeaşi inevitabilă uimire şi senzația, pe care dumneavoastră cu siguranță o cunoaşteți, de a nu fi sigur că ştii ce să faci cu liniştea neaşteptată şi poate de a nu fi de fapt la înălțimea situației. Credeți că ați înțeles?

— Nu sunt sigură.

— Vreți să repet?

— Poate ar trebui să-mi notez.

Jasper Gwyn clătină din cap. Prea complicat, se gândi. Deschise din nou celularul. Se auzi vocea lui Tom. N-o să înțeleagă niciodată exact cum funcționează chestiile astea.

— Tom, taci din gură o clipă.

— Jasper?

— Vreau să-ți spun ceva.

— Dă-i drumul.

Îi spuse. Povestea cu frigiderul şi tot restul. Tom Bruce Shepperd tuşi scurt şi tăcu câteva clipe, lucru absolut neobişnuit la el.

Fata plecă apoi, păşind în felul acela cam marinăresc pe care-l au graşii când umblă, dar mai întâi îi zâmbi lui Jasper Gwyn, când îl salută, cu o lumină în ochi, radioasă, cu buze splendide şi dinți albi.

8

Şi totuşi iarna i se păru inutil de lungă în anul acela, iar faptul de a se trezi fără să fi dormit, dimineața devreme, cu întuneric la

ferestre, începu să-l afecteze.

Într-o zi, când era frig şi ploua, se trezi aşezat în sala de aşteptare a unui ambulatoriu, cu un număr în mână - îl convinsese pe medic să-i prescrie nişte controale, susținând că nu se simțea bine. Lângă el se aşeză o doamnă cu un cărucior cu rotile pentru cumpărături plin şi o umbrelă udă care-i cădea încontinuu. O doamnă în vârstă, cu un fular impermeabil pe cap. La un moment dat şi-l scoase, şi în felul în care îşi aranja părul exista ceva, un soi de rămăşiță a unei seducții care a încetat cu mulți ani în urmă. Umbrela însă continua să-i cadă în toate părțile.

— Pot să vă ajut? o întrebă Jasper Gwyn.

Femeia îl privi, apoi spuse că, în zilele cu ploaie, ar fi trebuit să existe port-umbrele în cabinetele medicale. Cineva ar fi trebuit doar să le scoată când apărea din nou soarele.

— E un raționament corect, spuse Jasper Gwyn.

— Sigur că e, spuse femeia.

Apoi luă umbrela şi o puse pe jos, culcată. Părea o săgeată sau limita a ceva. Încetişor în jurul ei se formă o mică baltă.

— Dumneavoastră sunteți Jasper Gwyn sau doar cineva care-i seamănă? întrebă femeia căutând în poşetă ceva mic. În timp ce cotrobăia cu amândouă mâinile îşi înălță privirea ca să se asigure că el auzise întrebarea.

Jasper Gwyn nu se aştepta la asta, aşa că răspunse da, era Jasper Gwyn.

— Bravo, spuse femeia, ca şi cum el ar fi răspuns corect la o întrebare de concurs. Apoi adăugă că scena cu digul din *Surorile* era cel mai frumos lucru pe care-l citise în ultimii ani.

— Mulțumesc, spuse Jasper Gwyn.

— Dar şi incendiul la şcoală, de la începutul celeilalte cărți, aia lungă, incendiul la şcoală e perfect.

Îşi ridică din nou privirea spre Jasper Gwyn.

— Eu am fost profesoară, preciză.

Apoi scoase din poşetă două bomboane, erau rotunde, de lămâie, şi îi oferi una lui Jasper Gwyn.

— Mulțumesc, nu vreau, spuse el.

— Nici să n-aud! zise ea.

El zâmbi şi luă bomboana.

— Faptul că sunt risipite în poşetă, nu înseamnă că sunt o porcărie, zise ea.

— Nu, sigur.

— Dar am observat că lumea tinde să creadă asta.

Jasper Gwyn se gândi că era chiar aşa, lumea nu are încredere într-o bomboană aflată pe fundul unei poşete.

— Cred că e la fel ca atunci când lumea nu are prea multă încredere în orfani, spuse.

Femeia se întoarse privindu-l uimită.

— Sau în ultimul vagon al metroului, spuse cu o ciudată bucurie în glas.

Păreau două persoane care în copilărie fuseseră împreună la şcoală şi acum înşirau numele colegilor de clasă, aducându-i de la distanţe enorme. Se strecură între ei o clipă de tăcere, ca o vrajă.

Atunci se puseră pe povestit, şi când o infirmieră veni să spună că era rândul domnului Gwyn, Jasper Gwyn spuse că în clipa aia chiar nu putea.

— Vă pierdeţi rândul, spuse infirmiera.

— N-are importanţă. Pot să trec mâine.

— Cum vreţi, spuse cu răceală infirmiera. Apoi chemă cu voce tare pe un oarecare domn Flewer.

Femeii cu umbrela i se păru un lucru absolut normal.

În cele din urmă se treziră singuri, în sala de aşteptare, şi atunci femeia spuse că era chiar timpul să plece. Jasper Gwyn o întrebă dacă nu trebuia să facă un control sau ceva asemănător. Dar ea răspunse că venea acolo pentru că era un loc cald care se afla exact la jumătatea drumului dintre casa ei şi supermarket. În plus îi plăcea să privească feţele oamenilor care trebuiau să-şi facă analizele de sânge, pe nemâncate. Păreau oameni cărora li se furase ceva, zise. Aşa e, confirmă Jasper Gwyn, convins.

O conduse până acasă, ţinându-i umbrela deschisă, pentru că ea nu voia să lase căruciorul pentru cumpărături, şi pe stradă continuară să vorbească până când femeia îl întrebă ce scria acum, iar el răspunse Nimic. Femeia făcu câţiva paşi în tăcere, apoi spuse Păcat. O spuse cu o părere de rău atât de sinceră în glas, încât Jasper Gwyn fu aproape îndurerat.

— Vi s-au terminat ideile? întrebă femeia.

— Nu, asta nu.

— Atunci?

— Mi-ar plăcea să fac o altă meserie.

— De exemplu?

Jasper Gwyn se opri.

— Cred că mi-ar plăcea să fiu copist.

Femeia se gândi puțin. Apoi porni din nou.
— Da, pot să înțeleg, spuse.
— Într-adevăr?
— Da, meseria de copist e o meserie frumoasă.
— Aşa m-am gândit şi eu.
— E o meserie *curată*, spuse ea.

Se salutară pe treptele care duceau la casa ei, şi nici unuia nu-i trecu prin minte să facă schimb de numere de telefon sau să facă o aluzie la o dată viitoare. Doar la un moment dat ea spuse că-i părea rău să ştie că nu va mai citi o carte de-a lui. Adăugă că nu toți sunt în stare să intre în mintea oamenilor cum ştia s-o facă el şi că ar fi fost păcat să-şi închidă talentul în garaj şi să-l lustru- iască o dată pe an, ca pe o maşinuță de epocă. Spuse chiar aşa, ca pe o maşinuță de epocă. Apoi păru că a terminat, dar în realitate mai avea ceva de spus.
— Să fii copist are legătură cu a copia ceva, nu-i aşa? întrebă.
— Probabil.
— Aşa! Dar nu acte notariale sau numere, vă rog.
— Voi încerca să le evit.
— Vedeți dacă nu găsiți ceva de tipul a copia oamenii.
— Da.
— Cum sunt făcuți.
— Da.
— O să reuşiți fără doar şi poate.
— Da.

9

Trecuse un an, poate un an şi jumătate de la articolul din *The Guardian*, când Jasper Gwyn începu, din când în când, să se simtă rău într-un fel pe care ajunse să-l descrie ca un soi de leşin brusc. I se întâmpla să se vadă din afară - aşa povestea - sau să piardă orice percepție exactă în afară de a se percepe pe el însuşi. Uneori putea fi impresionant. Într-o zi fu nevoit să intre într-o cabină telefonică şi să compună cu greu numărul lui Tom. Îi spuse, bâlbâindu-se că nu mai ştie unde se află.
— Nu te teme, o trimit pe Rebecca să te ia? Unde eşti?
— Tocmai asta-i problema, Tom.

În cele din urmă fata grasă fu nevoită să străbată cu maşina tot cartierul până să-l găsească. Între timp Jasper Gwyn rămăsese în cabină strângând spasmodic receptorul şi încercând să nu moară. Ca să-şi distragă atenția vorbea la telefon - se apucă să improvizeze un telefon de protest pentru întreruperea apei, nimeni nu-l avertizase şi asta îi provocase enorme daune economice şi morale. Continua să repete Trebuie să aştept să plouă ca să mă spăl pe cap?

Se simți mai bine imediat ce urcă în maşina fetei grase.

În timp ce îşi cerea scuze, nu reuşea să-şi ia ochii de la mâinile dolofane care strângeau, dar verbul nu era potrivit, volanul maşinii sport. Nu exista o coerență în asta, se gândi, şi era probabil experiența pe care în fiecare moment al zilei fata grasă o făcea cu propriul său corp - nu exista o coerență între el şi tot restul.

Dar ea zâmbi, cu zâmbetul ei frumos, şi spuse că era onorată să-i poată fi de ajutor. Oricum, adăugă, i se întâmplase şi ei, avusese o perioadă în care i se întâmpla deseori să se simtă rău ca el.

— Aveați dintr-odată impresia că sunteți pe punctul de a muri?

— Da.

— Şi cum v-ați vindecat? întrebă Jasper Gwyn, care în momentul acela ar fi cerşit de la oricine un tratament.

Fata zâmbi din nou, apoi tăcu câteva clipe privind strada.

— Păi, spuse în sfârşit, astea-s lucruri personale.

— Sigur, spuse Jasper Gwyn.

Se încolăceau. Probabil ăsta era verbul potrivit. Se încolăceau pe volanul maşinii sport.

10

În zilele care urmară, Jasper Gwyn se strădui să-şi mențină calmul şi, în încercarea de a găsi un leac pentru crizele care deveneau tot mai frecvente, începu să facă un exercițiu pe care îşi amintea că-l văzuse într-un film. Consta în a trăi lent, concentrându-te pe fiecare gest în parte. Ca regulă poate părea mai degrabă vagă, dar Jasper Gwyn avea un mod de a o privi care o făcea surprinzător de reală. Aşa că se încălța privindu-şi mai întâi pantofii, apreciind faptul că erau frumoşi şi uşori, făcuți dintr-o

piele moale. Când îşi lega şireturile, evita să facă un gest automat şi observa în detaliu minunata mişcare a degetelor, într-un gest rotund căruia îi admira siguranța. Apoi se ridica, şi la primii paşi nu uita să înregistreze maniera în care încălțămintea îi prindea solid glezna. În acelaşi fel se concentra la zgomotele pe care de obicei nu le bagă nimeni în seamă, auzind din nou clicul unei yale, zgomotul scotchului dezlipit sau cel mai mic fâşâit al fermoarelor. Pierdea mult timp observând culorile, chiar şi atunci când asta nu-i servea la nimic, şi în special se oprea să admire paletele de culori întâmplătoare pe care lucrurile le generau în dispunerea lor - indiferent dacă era interiorul unui sertar sau esplanada unei parcări. Deseori număra lucrurile pe care le întâlnea - trepte, lampioane, urlete - şi cu degetele controla suprafețele, descoperind infinitul cuprins între aspru şi moale. Se oprea să privească umbrele pe pământ. Pipăia fiecare monedă între degete.

Toate astea îi dădeau, în mişcarea cotidiană, un mers somptuos, ca al unui actor sau al unui animal african. În lentoarea lui elegantă celorlalți li se părea că recunosc timpul natural al lucrurilor, iar în precizia gesturilor sale apărea o stăpânire asupra obiectelor pe care cei mai mulți o uitaseră. Jasper Gwyn nici măcar nu-şi dădea seama, dar îi era în schimb cât se poate de clar că un astfel de comportament minuțios îi restituia o oarecare precizie - acel centru de gravitate pe care-l pierduse.

11

Nu dură mai mult de două luni. Apoi, obosit, se întoarse la traiul său obişnuit, dar făcând asta fu brusc cuprins de cunoscuta stare de rău, şi, fără să se poată apăra în vreun fel, îl asaltă o senzație de gol incurabil. De altfel, grija aceea obsesivă în a se apropia de realitate - maniera aceea de a-şi lega şireturile - nu era de fapt ceva foarte diferit de *a scrie* lucrurile în loc să *le trăiască* - de a zăbovi pe adjective şi adverbe - şi astfel Jasper Gwyn fu nevoit să recunoască față de el însuşi că părăsirea cărților dăduse naştere unui gol pe care nu ştia cum să-l umple altfel decât punând la cale liturghii substitutive imperfecte şi provizorii ca aceea de a înşira fraze în minte sau de a-şi lega şireturile cu o încetineală de idiot. Îi trebuiseră ani de zile ca să admită că meseria de scriitor îi devenise

nesuferită şi acum se trezea constrâns să observe că fără meseria aceea nu-i era deloc uşor să meargă înainte. Astfel ajunse să înțeleagă în cele din urmă că se afla într-o situație cunoscută multor ființe umane, dar nu mai puțin dureroasă din pricina asta: singurul lucru care le face să se simtă vii e în acelaşi timp destinat, într-un mod lent, să le ucidă. Copiii pentru părinți, succesul pentru artişti, munții prea înalți pentru alpinişti. A scrie cărți, pentru Jasper Gwyn.

Faptul că a înțeles asta îl făcu să se simtă pierdut şi lipsit de apărare, cum sunt doar copiii, cei inteligenți. Fu surprins de o senzație care nu-i era familiară, ceva similar cu nevoia urgentă de a vorbi cu cineva. Se gândi puțin, dar singura persoană care-i veni în minte fu bătrâna doamnă cu fularul impermeabil, din ambulatoriu. Ar fi fost mult mai normal să vorbească cu Tom, îşi dădea seama de asta, şi pentru o clipă i se păru chiar că va putea să ceară ajutor, în vreun fel, uneia dintre femeile care-l iubiseră şi care, cu siguranță, s-ar fi bucurat să-l asculte. Dar adevărul e că singura persoană cu care ar fi vrut cu adevărat să vorbească despre situația lui era bătrâna doamnă din ambulatoriu, ea, umbrela ei şi fularul ei impermeabil. Era sigur că ar fi înțeles. Aşa că Jasper Gwyn ceru să-i fie prescrise alte controale - nu era greu ținând cont de simptomele pe care le avea - şi începu să frecventeze din nou sala de aşteptare în care o întâlnise cândva.

În orele pe care le petrecu acolo, aşteptând-o, în cele trei zile ale controalelor, se gândea intens cum îi va explica toată situația, şi deşi ea continua să nu apară, el ajunse să i se confeseze, ca şi cum ar fi fost acolo, şi să-i asculte răspunsurile. Făcând asta, înțelese mult mai bine ce anume îl frământa, şi o dată şi-o imagină perfect pe bătrâna doamnă scoțând o cărțulie din poşetă, un vechi carnețel de care se lipiseră o mulțime de firimituri, probabil biscuiți - îl deschisese căutând o frază pe care şi-o însemnase, şi când o găsise îşi apropiase pagina de ochi, foarte aproape, şi citise cu voce tare.

— *Hotărârile definitive se iau întotdeauna şi doar într-o stare de spirit care nu e destinată să dureze.*

— Cine a spus asta?

— Marcel Proust. El nu greşea niciodată.

Şi închise carnețelul.

Jasper Gwyn îl detesta pe Proust, din motive pe care nu avusese niciodată chef să le deslușească până la capăt, dar pusese deoparte fraza aceea cu mulți ani în urmă, sigur fiind că mai devreme sau

mai târziu îi va fi de folos. Pronunțată de vocea bătrânei doamne suna ireproşabil. Ce trebuie deci să fac? se întrebă.

— Să devii copist, ce naiba, răspunse doamna cu fularul impermeabil.

— Nu sunt sigur că ştiu ce înseamnă.

— O să înțelegeți. Când va fi cazul o să înțelegeți.

— Promiteți-mi că va fi aşa.

— Vă promit.

Ieşind de la electrocardiograma de efort, în ultima zi, Jasper Gwyn trecu pe la recepție şi întrebă dacă o mai văzuseră pe doamna destul de bătrână care venea deseori acolo să se odihnească.

Domnişoara din spatele geamului îl scrută o clipă înainte de a răspunde.

— S-a prăpădit.

Folosi chiar verbul acela.

— Acum câteva luni, adăugă.

Jasper Gwyn continuă s-o privească, pierdut.

— O cunoşteați? întrebă ea.

— Da, ne cunoşteam.

Se întoarse instinctiv să privească dacă umbrela mai era pe jos.

— Nu mi-a spus nimic, zise.

Domnişoara nu întrebă nimic, probabil intenționa să se apuce din nou de lucru.

— Poate că nu ştia, spuse Jasper Gwyn.

Când ieşi i se păru firesc să parcurgă din nou drumul pe care-l făcuse cu bătrâna doamnă, în ziua aceea, prin ploaie: era singurul lucru pe care-l mai păstra din ea.

Poate greşi o alee, poate nu fusese foarte atent în ziua aceea, căci se trezi pe o stradă pe care n-o recunoştea, iar singurul lucru, din nou identic, era ploaia care începuse pe neaşteptate să cadă. Căută o cafenea în care să se refugieze, dar nu existau pe acolo. În cele din urmă, încercând să se întoarcă la ambulatoriu, se trezi trecând prin fața unei galerii de artă. Era unul din locurile în care el nu punea niciodată piciorul, dar de data asta ploaia îl obliga să caute un adăpost, aşa că aruncă o privire înăuntru. Podeaua era din lemn şi localul părea foarte mare şi bine luminat. Atunci Jasper Gwyn privi tabloul expus în vitrină. Era un portret.

Erau nişte tablouri mari, toate identice, ca o repetiție a unei singure ambiții, la infinit. Şi în ele o singură persoană, goală, şi aproape nimic în jurul ei, o cameră goală, un coridor. Nu erau persoane frumoase, erau nişte trupuri obişnuite. Pur şi simplu stăteau -specială era însă forța cu care făceau asta, ca şi cum ar fi fost nişte sedimente geologice, rod al unei metamorfoze milenare. Jasper Gwyn se gândi că erau pietre, dar moi şi vii. Îi veni să le atingă, convins fiind că erau *călduțe*.

În clipa aceea ar fi plecat, era suficient cât vazuse, dar afară continua să plouă cu găleata şi atunci Jasper Gwyn, fără să ştie că asta avea să-i marcheze viața, începu să răsfoiască un catalog al expoziției: existau trei, deschise, pe o masă de lemn deschis la culoare - obişnuitele cărțoaie irațional de grele. Jasper Gwyn constată că titlurile tablourilor, cum era de aşteptat, erau un pic idioate (*Bărbat cu mâinile în poală*) şi că alături de fiecare titlu apărea data la care fusese pictat tabloul. Observă că pictorul lucrase ani întregi, cel puțin douăzeci, fără ca aparent să se fi schimbat nimic în felul lui de a vedea lucrurile sau în tehnica sa. Pur şi simplu continuase să lucreze - ca şi cum ar fi fost un unic gest, doar că foarte lung. Jasper Gwyn se întrebă dacă acelaşi lucru se petrecuse şi cu el, în cei doisprezece ani în care scrisese, şi în timp ce căuta un răspuns se opri la anexa cărții, se aflau acolo fotografii făcute în timp ce pictorul lucra în atelierul său. Fără să-şi dea seama se aplecă puțin, ca să vadă mai bine. Îi atrase atenția o fotografie în care pictorul stătea liniştit în fotoliu, întors spre fereastră şi privind afară; la câțiva metri de el, o fată pe care Jasper Gwyn o văzuse cu câteva clipe înainte într-unul din tablourile expuse în galerie, stătea întinsă goală pe un divan, într-o poziție nu prea diferită de cea în care fusese prinsă pe pânză. Şi ea părea să privească în gol.

Jasper Gwyn văzu acolo un timp la care nu se aştepta, văzu curgerea timpului. Ca toată lumea, îşi imagina că lucrurile acelea se desfăşurau în felul obişnuit, cu pictorul în fața şevaletului şi modelul la locul său, imobil, amândoi prinşi într-un pas în doi căruia îi cunoşteau regulile - putea chiar să-şi imagineze pălăvrăgeala lor fără rost. Dar acolo era altfel, pentru că pictorul şi modelul păreau mai degrabă că aşteaptă, şi s-ar spune că aşteptau

fiecare pe cont propriu - şi aşteptau ceva ce nu era tabloul. Îţi venea să crezi că aşteptau să se depună pe fundul unui enorm pahar.

13

Întoarse pagina, fotografiile nu erau foarte diferite. Se schimbau modelele, dar situaţia era aproape mereu aceeaşi. Într-una pictorul se spăla pe mâini, într-alta umbla cu picioarele goale, uitându-se în jos. Nu picta niciodată. O fată foarte înaltă şi uscăţivă, cu urechi mari de fetiţă, stătea pe marginea unui pat, ţinându-şi mâna pe spătar. Nu exista nici un motiv să crezi că vorbeau unul cu celălalt, că vorbiseră vreodată.

Atunci Jasper Gwyn luă catalogul şi căută împrejur un loc unde să se aşeze. Se aflau acolo doar două mici fotolii albastre, exact în faţa unei mese la care lucra o doamnă, în mijlocul unor hârtii şi cărţi. Probabil că era galerista, iar Jasper Gwyn o întrebă dacă putea să se aşeze acolo, dacă n-o deranja.

— Vă rog, spuse doamna.

Purta nişte ochelari de vedere excentrici, şi atunci când atingea lucrurile o făcea cu atenţia pe care o au femeile cu unghii îngrijite.

Jasper Gwyn se aşeză şi, deşi distanţa dintre el şi doamnă era din cele care au sens numai în lumina unei dorinţa reciproce de a schimba câteva cuvinte, îşi sprijini albumul pe genunchi şi începu din nou să privească fotografiile, ca şi cum ar fi fost singur, acasă la el.

Atelierul pictorului apărea gol şi haotic, fără nici o urmă de curăţenie conştiincioasă, dând impresia unei dezordini ireale, pentru că nu exista nimic care, la nevoie, să poată fi pus în ordine. În acelaşi fel, nuditatea modelelor nu părea efectul lipsei hainelor, ci un soi de condiţie originară, apărută înaintea oricărei ruşini - sau mult după. Într-una din fotografii se vedea un domn de vreo şaizeci de ani, cu mustaţa îngrijită, cu păr alb şi lung pe piept, care stătea pe un scaun, bând ceva, poate ceai, dintr-o cană şi ţinându-şi picioarele uşor desfăcute, cu tălpile îndreptate una spre alta pe podeaua rece. Ai fi spus că e complet nepotrivit cu nuditatea, până la a o evita chiar şi în intimitatea domestică şi amoroasă, dar acolo stătea pur şi simplu complet gol, cu penisul într-o parte, destul de mare şi circumcis, şi, deşi fără doar şi poate grotesc, era în acelaşi

timp atât de *inevitabil*, încât Jasper Gwyn fu pentru o clipă sigur că ignora ceva ce bărbatul acela ştia.

Atunci îşi ridică privirea, căută împrejur şi găsi imediat un portret mare al domnului cu mustăţi, atârnat pe peretele din fund: era chiar el, fără ceaşca de ceai, dar gol, aşezat pe acelaşi scaun, cu tălpile îndreptate una spre alta pe podeaua rece. I se păru enorm, dar mai ales îi apăru *ajuns*.

— Vă place? îl întrebă galerista.

Jasper Gwyn înţelegea ceva special, care mai târziu avea să-i schimbe cursul vieţii, aşa că nu răspunse imediat. Privi din nou fotografia din catalog, apoi tabloul de pe perete - era evident că se întâmplase ceva între fotografie şi tablou, ceva ca un soi de *peregrinare*. Jasper Gwyn se gândi că părea să fi avut nevoie de o mulţime de timp, de un exil şi fără îndoială de înfrângerea multor rezistenţe. Nu se gândi la vreun truc tehnic şi nici măcar nu i se păru important eventualul talent al pictorului, îi veni doar în minte că un mod de a acţiona răbdător îşi fixase o ţintă şi în cele din urmă ceea ce reuşise să obţină era să-l *aducă acasă* pe bărbatul cu mustăţi. I se păru un gest minunat.

14

Se întoarse spre galeristă, îi era dator cu un răspuns.

— Nu, spuse. Nu-mi plac *niciodată* tablourile.

— Ah, făcu ea.

Zâmbea înţelegătoare, ca şi cum un copil i-ar fi spus că atunci când va fi mare vrea să se facă spălător de geamuri.

— Şi ce nu vă place la tablouri? întrebă răbdătoare.

Din nou Jasper Gwyn nu răspunse. Se gândea la povestea aia cu adusul acasă. Nu-i trecuse niciodată prin minte că un portret poate *să aducă acasă* pe cineva, dimpotrivă, i se păruse exact contrariul, era evident că portretele se făceau pentru a expune o falsă identitate, dând-o drept adevărată. Cine ar fi plătit vreodată pentru a fi demascat de un pictor şi pentru a atârna în casă ceea ce îşi dădea silinţa să ascundă în fiecare zi?

Cine ar fi plătit vreodată? îşi repetă rar.

Ridică privirea spre galeristă.

— Scuzați-mă, aveți cumva o foaie de hârtie şi ceva de scris, vă rog?

Galerista îi întinse un bloc de hârtie şi un creion.

Jasper Gwyn scrise ceva, două rânduri. Apoi le privi îndelung. Părea absorbit de un gând atât de fragil, încât galerista rămase nemişcată, ca atunci când nu vrei să alungi o vrăbiuță de pe gard. Jasper Gwyn spunea şi ceva în şoaptă, dar ceva indescifrabil. În cele din urmă luă foaia, o împături şi o puse în buzunar. Ridică din nou privirea spre galeristă.

— Sunt mute, spuse.

— Poftim?

— Nu-mi plac tablourile pentru că sunt mute. Sunt ca nişte persoane care vorbesc mişcându-şi buzele, dar nu se aude glasul. Trebuie să ți-l imaginezi. Nu-mi place să fac efortul ăsta.

Apoi se ridică, se duse în fața portretului domnului cu mustăți şi rămase pe gânduri încă multă vreme - foarte multă vreme.

Se întoarse acasă fără să bage în seamă ploaia rece care curgea şiroaie. Din când în când spunea o frază cu voce tare. Vorbea cu doamna cu fular impermeabil.

15

— Portrete?

— Da, de ce?

Tom Bruce Shepperd îşi cântări bine cuvintele.

— Jasper, tu nu ştii să desenezi.

— Bineînțeles. Ideea e să le scriu.

La două săptămâni după dimineața petrecută în galerie, Jasper Gwyn îi telefonase lui Tom pentru a-i spune că avea o noutate. Voia să-i spună de asemenea să înceteze să-i mai trimită contracte de semnat, pentru că oricum el nici măcar nu le deschidea. Dar în primul rând îi tele- fonă pentru povestea cu noutatea.

Voia să-i spună că după ce căutase îndelung o nouă ocupație, acum o găsise. Tom nu reacționă prea bine.

— Dar tu ai o ocupație. Scrii cărți.

— M-am lăsat, Tom, cum trebuie să ți-o mai spun?

— Nimeni nu şi-a dat seama de asta.

— Ce vrei să spui?

— Că poţi să te apuci din nou mâine.

— Scuză-mă, dar chiar dacă aş hotărî prin absurd să mă apuc din nou de scris, cum aş putea, după părerea ta, s-o fac, după cele publicate în *The Guardian*?

— Lista? Genială provocare. Operațiune avangardistă. Cine crezi că-şi mai aduce aminte?

Tom nu era numai agentul lui, era şi omul care-l descoperise cu doisprezece ani în urmă. Frecventau pe atunci acelaşi pub, şi o dată au rămas până la închidere să vorbească despre ce ar fi scris Hemingway dacă nu s-ar fi sinucis cu o puşcă de vânătoare la vârsta de şaizeci şi doi de ani.

— Un căcat, susținuse Tom.

În schimb Jasper Gwyn era de cu totul o altă părere, şi în final Tom intuise, în ciuda celor patru beri negre date pe gât, că bărbatul ăla ştia ceva literatură şi-l întrebase ce meserie are. Jasper Gwyn îi spusese, şi Tom îl făcu să repete, pentru că pur şi simplu nu-i venea să creadă.

— Aş fi zis că profesor sau jurnalist, aşa ceva.

— Nu, nimic de genul ăsta.

— Mare păcat!

— De ce?

— Habar n-am, sunt beat. Dumneavoastră ştiți ce sunt eu?

— Nu.

— Agent literar.

Scosese o carte de vizită şi i-o întinsese lui Jasper Gwyn.

— Dacă eventual vi se întâmplă ca într-o bună zi să scrieți ceva, să nu faceți greşeala să uitați de mine. Ştiți, li se întâmplă tuturor, mai devreme sau mai târziu.

— Ce?

— Să scrie ceva.

Lăsase să se scurgă un moment reflectând.

— Şi să uite de mine, evident.

Apoi nu mai vorbiseră despre asta, şi când se întâlneau la pub stăteau cu plăcere împreună, vorbind deseori despre literatură şi despre scriitori. Dar într-o bună zi Tom deschisese un plic galben, enorm, care-i sosise cu poşta de dimineață, iar înăuntru se afla romanul lui Jasper Gwyn. Deschisese la întâmplare şi începuse să citească dintr-un punct oarecare. Era vorba despre o şcoală care lua foc. Totul începuse de acolo.

Acum însă totul părea că vrea să se termine şi Tom Bruce

Shepperd nici măcar nu înţelesese bine de ce. Lista celor cincizeci şi două de lucruri, de acord, dar nu putea să fie doar asta. Adevăraţii scriitori urăsc ceea ce se află în jurul meseriei lor, dar nici unul nu încetează să scrie din cauza asta. De obicei e suficient puţin alcool în plus sau o soţie tânără cu o anumită înclinaţie spre cheltuit bani. Din păcate Jasper Gwyn bea un pahar de whisky pe zi, mereu la aceeaşi oră, ca şi cum ar fi trebuit să ungă un ceas. Şi în plus nici nu credea în căsătorie. Deci părea că nu e nimic de făcut. Acum se mai adăugase şi povestea asta cu portretele.

— E ceva foarte personal, Tom, trebuie să-mi juri că n-o să vorbeşti cu nimeni.

— Poţi fi sigur, de altfel cine m-ar crede?

Când Tom se căsătorise cu Lottie, o unguroaică mai tânără decât el cu douăzeci şi trei de ani, Jasper Gwyn îi fusese naş şi în timpul cinei, la un moment dat, se urcase în picioare pe o masă şi recitase un sonet de Shake- speare. Atâta doar că nu era al lui Shakespeare, ci al său, o imitaţie perfectă. Ultimele două versuri spuneau: *dacă trebuie să te uit, o să-mi aduc aminte s-o fac, dar să nu-mi ceri apoi să uit că mi-am adus aminte*. Atunci Tom îl îmbrăţişase, nu atât pentru sonet, din care înţelesese prea puţin, ci pentru că ştia cât de greu trebuie să-i fi fost să se urce pe masă şi să atragă atenţia tuturor. Pur şi simplu îl îmbrăţişase. Şi de asta nu reuşea acum să se entuziasmeze pentru povestea cu portretele.

— Încearcă să-mi explici, ceru.

— Nu ştiu, m-am gândit că mi-ar plăcea să fac portrete.

— OK, asta am înţeles.

— Evident, n-ar fi vorba de tablouri. Aş vrea *să scriu* portrete.

— Da.

— Dar tot restul ar fi ca atunci când faci tablouri... atelierul, modelul, totul ar fi la fel.

— Îi pui să pozeze?

— Cam aşa ceva.

— Şi pe urmă?

— Pe urmă îmi imaginez că va fi nevoie de mult timp pentru asta. Dar în cele din urmă mă voi pune pe scris şi ce va rezulta va fi un portret.

— Un portret în ce sens? O descriere?

Jasper Gwyn se gândise îndelung. Într-adevăr asta era problema.

— Nu, nu o descriere, n-ar avea sens.

— Asta fac pictorii. Dacă vede o mână, pictorul o pictează, atâta tot. Tu ce-o să faci? O să scrii chestii de tipul „albul braț se sprijină molatic“ etc. etc.?

— Nu, tocmai, e de neînchipuit.

— Şi atunci?

— Nu ştiu.

— Nu ştii?

— Nu. Ar trebui să mă apuc să fac un portret şi atunci aş putea descoperi ce poate să însemne exact a scrie în loc de a picta. Să scriu un portret.

— Deci în clipa de față nu ai nici cea mai vagă idee.

— Ceva, nişte ipoteze.

— De exemplu?

— Nu ştiu, îmi imaginez că poate fi vorba de *a-i aduce acasă* pe oamenii ăia.

— Să-i aduci acasă?

— Nu ştiu, nu cred că voi reuşi să-ți explic.

— Am nevoie de ceva de băut. Nu închide, să nu cumva să-ți treacă prin minte să pui jos receptorul.

Jasper Gwyn rămase cu receptorul în mână. Auzea că Tom bombănea ceva. Atunci puse jos receptorul şi se îndreptă încet spre baie, în timp ce în cap i se îmbulzeau o mulțime de idei, toate despre povestea cu portretele. Se gândi că singurul lucru pe care-l putea face era să încerce, de altfel nu ştia cu exactitate unde voia să ajungă când începuse thrillerul despre disparițiile din Țara Galilor, avea clar în minte un anumit mod de a merge înainte. Făcu pipi. Dar şi atunci, dacă Tom l-ar fi pus să explice înainte de a începe să scrie ce avea în minte că trebuie să facă, nu i-ar fi fost prea uşor să spună. Trase apa. Nu e mai lipsit de sens să începi un roman, primul, decât să închiriezi un atelier ca să faci portrete fără să ştii exact ce înseamnă asta. Se întorse la telefon şi luă din nou receptorul în mână.

— Tom?

— Jasper, pot să fiu sincer?

— Sigur că da.

— Cartea asta va fi teribil de greoaie.

— Nu, n-ai înțeles, nu va fi o carte.

— Dar atunci ce?

Jasper Gwyn îşi imaginase că lumea ar duce acasă paginile scrise şi le-ar ține închise într-un sertar sau le-ar pune pe o

măsuță. Aşa cum ar fi putut să pună o fotografie sau să atârne un tablou pe perete. Ăsta era aspectul care-l entuziasma. Nici vorbă de cele cincizeci şi două de lucruri, doar un acord între el şi persoanele respective. Era ca şi cum le-ar face o masă sau le-ar spăla maşina. O meserie. Ar fi scris ce erau, nimic altceva. Ar fi fost pentru ei un copist.

— Vor fi portrete şi gata, spuse. Cine va plăti să i se facă unul, îl va duce acasă şi asta-i tot.

— Va plăti?

— Sigur că da, lumea plăteşte, nu?, ca să i se facă un portret.

— Jasper, alea sunt tablouri, de altfel lumea a încetat de ani de zile să-şi mai facă portrete, în afară de regină şi câțiva imbecili care ajung să aibă nişte pereți pe care trebuie să-i împodobească.

— Da, dar ale mele sunt scrise.

— Şi mai rău!

— Nu ştiu

Tăcură câteva clipe. Se auzea Tom care-şi înghițea whisky-ul.

— Jasper, poate că-i mai bine să vorbim altă dată.

— Da, poate că ai dreptate.

— Ne mai gândim puțin şi după aceea vorbim.

— De acord.

— Trebuie să rumeg.

— Da, înțeleg.

— În rest, toate bune?

— Da.

— N-ai nevoie de nimic?

— Nu. Ba da, ceva, poate.

— Spune-mi.

— Cunoşti un agent imobiliar?

— Unu' care caută case?

— Da.

— John Septimus Hill, e cel mai bun. Îți aduci aminte de el?

Lui Jasper Gwyn i se părea că-şi aduce aminte un bărbat foarte înalt, cu maniere impecabile, îmbrăcat cu o eleganță deosebită. Era la nuntă.

— Du-te la el, e perfect, spuse Tom.

— Mulțumesc.

— Ce faci? Îți schimbi locuința?

— Nu, mă gândeam să închiriez un atelier, un loc potrivit ca să încerc să fac portretul ăla.

Tom Bruce Shepperd îşi înălţă privirea spre cer.

16

Când John Septimus Hill îi întinse dosarul de completat, unde i se cerea clientului să scrie ce pretenţii are, Jasper Gwyn chiar încercă să citească întrebările, dar în final ridică privirea de pe foile de hârtie şi întrebă dacă nu putea să răspundă direct.

— Sunt sigur că aş reuşi să mă explic mai bine.

John Septimus Hill luă dosarul, îl privi cu scepticism, apoi îl aruncă la coş.

— Nu mi s-a întâmplat niciodată să întâlnesc pe cineva care să aibă amabilitatea să-l completeze.

Apoi spuse că fusese o idee a fiului său, de câteva luni lucra cu el, avea douăzeci şi şapte de ani şi îşi pusese în cap să modernizeze stilul agenţiei.

— Eu înclin să cred că vechea manieră de a proceda era cât se poate de bună, continuă John Septimus Hill, dar puteţi să vă imaginaţi că, în ceea ce-i priveşte pe copiii noştri, avem întotdeauna un soi de condescendenţă dementă. Dumneavoastră aveţi cumva copii?

— Nu, răspunse Jasper Gwyn. Nu cred în căsătorie şi nu sunt potrivit să fac copii.

— O gândire foarte raţională. Vreţi să începem prin a-mi spune ce suprafaţă v-ar fi de folos?

Jasper Gwyn se pregătise şi dădu un răspuns precis.

— Mi-ar fi de folos o singură încăpere mare cât o jumătate de teren de tenis.

John Septimus Hill nici nu clipi măcar.

— La ce etaj? întrebă.

Jasper Gwyn spuse că şi-o imaginase dând spre o grădină interioară, dar adăugă că eventual ar putea fi şi la ultimul etaj, important e să fie absolut retrasă şi liniştită. I-ar fi plăcut, adăugă în final, să aibă o podea nu prea îngrijită.

John Septimus Hill nu nota nimic, dar părea să aranjeze într-un colţ al minţii sale toate informaţiile, ca şi cum ar fi fost nişte cearşafuri călcate.

Vorbiră despre încălzire, băi, portar, bucătărie, finisaje,

închizători şi parcare. Se văzu că Jasper Gwyn avea idei cât se poate de clare în legătură cu orice subiect. Ceru în mod categoric ca încăperea să fie goală, chiar foarte goală. Doar la auzul cuvântului „mobilat“ se enerva. Încercă să explice, şi chiar reuşi, că nu i-ar displăcea o pată de umezeală, ici colo, şi poate nişte țevi la vedere, de preferat în stare proastă. Ceru să fie transperante şi obloane la ferestre, ca să poată regla după plac luminozitatea camerei. Nu i-ar fi displăcut nici o urmă de tapet vechi pe pereți. Uşile, dacă erau chiar necesare, trebuiau să fie din lemn, pe cât posibil puțin umflat. Tavanul înalt, decretă.

John Septimus Hill înregistră totul cu exactitate, ținându-şi ochii pe jumătate deschişi, ca şi cum de abia ar fi terminat de mâncat ceva greu, apoi tăcu, aparent satisfăcut. În final deschise ochii şi îşi drese glasul.

— Pot să-mi permit o întrebare pe care ar fi potrivit s-o definesc cât se poate de intimă?

Jasper Gwyn nu spuse nici da, nici nu. John Septimus Hill socoti că e o încurajare.

— Dumneavoastră aveți o meserie în care e indispensabil un grad absurd de precizie şi perfecțiune, nu-i aşa?

Jasper Gwyn, fără să înțeleagă prea bine de ce, se gândi la plonjori. Apoi răspunse că da, în trecut, avusese o astfel de meserie.

— Pot să vă întreb despre ce era vorba? Simplă curiozitate, credeți-mă.

Jasper Gwyn răspunse că o vreme scrisese cărți.

John Septimus Hill cântări răspunsul, ca şi cum ar fi aşteptat să descopere dacă putea să-l înțeleagă fără să-şi tulbure prea mult convingerile.

17

Zece zile mai târziu, John Septimus Hill îl duse pe Jasper Gwyn să vadă o clădire joasă, în fundul unei grădini, în spate la Marylebone High Street. Ani de zile fusese magazia unui tâmplar. Apoi, într-o rapidă succesiune, galerie de artă, sediul unei reviste de călătorii şi garajul unui colecționar de motociclete de epocă. Jasper Gwyn o găsi perfectă. Aprecie mult petele de ulei imposibil de şters lăsate de motociclete pe podeaua de lemn şi marginile

posterelor cu marea Caraibelor pe care nimeni nu se obosise să le desprindă de pe pereți. În pod era o mică baie, la care se ajungea urcând o scară metalică. Nici urmă de bucătărie. Ferestrele mari puteau fi acoperite cu obloane masive din lemn, reparate de curând şi încă nelăcuite. În marea încăpere se intra pe o uşă cu două canaturi care dădea spre grădină. Existau şi țevi la vedere, care nu arătau deloc bine. John Septimus Hill observă pe un ton profesional că pentru petele de umezeală n-ar fi fost greu de găsit o soluție.

— Deşi e prima oară, adăugă fără ironie, că umezeala îmi este prezentată ca o decorațiune de bun augur, în loc de o nenorocire.

Fixară prețul chiriei, şi Jasper Gwyn o luă pentru şase luni, rezervându-şi dreptul de a reînnoi contractul pentru alte şase. Cifra era considerabilă, şi asta îl ajută să înțeleagă că, dacă povestea cu portretul fusese vreodată o joacă, acum nu mai era.

— Bine, actele le veți face cu fiul meu, spuse John Septimus Hill, când se despărțiră. Erau pe stradă, în fața unei stații de metrou. N-o luați ca pe un compliment, adăugă, dar a fost o adevărată plăcere să am de-a face cu dumneavoastră.

Jasper Gwyn habar n-avea cum trebuie să-şi ia rămas-bun, nici măcar în formele cele mai simple, cum era despărțirea de un agent imobiliar care îi găsise de curând un fost garaj unde să încerce să scrie portrete. Dar simțea pentru bărbatul acela o anumită simpatie, sinceră, şi i-ar fi plăcut s-o poată exprima. Aşa că, în loc să spună o chestie gentilă general valabilă, murmură o frază care-l uimi şi pe el.

— N-am scris întotdeauna cărți, spuse, înainte făceam o altă meserie. Am făcut-o timp de nouă ani.

— Adevărat?

— Eram acordor. Am acordat piane. Aceeaşi meserie cu a tatălui meu.

John Septimus Hill primi vestea cu o evidentă satisfacție.

— Aha! Acum cred că înțeleg mai bine. Vă mulțumesc.

Apoi spuse că exista o întrebare pe care şi-o pusese întotdeauna apropo de acordori.

— M-am întrebat întotdeauna dacă ştiu să cânte la pian. Ca profesioniştii, vreau să spun.

— Rareori, răspunse Jasper Gwyn. Şi oricum, continuă, dacă întrebarea pe care o aveți în minte este cum se face că, după ce au lucrat ore întregi, în final nu se aşază să cânte o *Poloneză* de

Chopin, pentru a se bucura de rezultatul devotamentului şi priceperii lor, răspunsul este că, şi dacă ar fi în stare s-o facă, n-ar face-o niciodată.

— Nu?

— Celor care acordează piane nu le place să le dezacordeze, explică Jasper Gwyn.

Se despărțiră promițându-şi că se vor revedea.

Câteva zile mai târziu, Jasper Gwyn se trezi stând pe jos într-un colț al unui fost garaj care acum era atelierul său de portretist. Învârtea cheile în mână şi studia distanțele, lumina, detaliile. Era o linişte desăvârşită, întreruptă din când în când doar de bolboroseala țevilor de apă. Rămase acolo mult timp, analizând acțiunile pe care urma să le facă. Ceva tot ar fi trebuit să pună acolo - un pat, poate nişte fotolii. Se gândi la cum ar trebui iluminat şi unde ar fi stat el. Încercă să se imagineze acolo în compania tăcută a unui necunoscut, abandonați amândoi unui timp despre care trebuiau să învețe totul. Simțea deja muşcătura unei stânjeneli greu de stăpânit.

— N-o să reuşesc niciodată, zise la un moment dat.

— Nici vorbă!, spuse doamna cu fularul impermeabil. Beți mai întâi un whisky, dacă nu vă simțiți în stare.

— S-ar putea să nu fie suficient.

— Un whisky dublu, atunci.

— Pentru dumneavoastră e uşor.

— Nu cumva vă e frică?

— Ba da.

—Foarte bine. Fără frică nu iese nimic bun. Şi petele de umezeală?

— Se pare că trebuie doar să aştept. Țevile de la încălzire sunt oribile.

— M-ați liniştit.

A doua zi, Jasper Gwyn hotărî să se ocupe de muzică. Liniştea aceea îl impresionase şi ajunsese la concluzia că încăperea trebuia căptuşită cu o formă oarecare de sunet. Bolboroseala țevilor putea fi acceptată, dar era clar că se putea şi mai bine.

Cunoscuse mulți compozitori în anii în care acorda piane, dar cel care-i veni în minte fu David Barber. Şi asta avea o logică: Jasper Gwyn îşi amintea perfect o compoziție a acestuia pentru clarinet, ventilator şi țevi hidraulice. Nici nu era prea rea. Țevile bolboroseau mult.

Ani de zile nu se mai văzuseră, dar atunci când lui Jasper Gwyn i se întâmplase să devină cât de cât faimos, David Barber îl căutase pentru a-i propune să scrie textul pentru o *Cantată* a lui. Nu ieşise nimic (era o cantată pentru voce înregistrată, sticle de sifon şi orchestră de coarde), dar cei doi rămăseseră în contact. David era un tip simpatic, era pasionat de vânătoare şi trăia înconjurat de câini cărora le dădea numai nume de pianişti, ceea ce îi permitea lui Jasper Gwyn să afirme, fără să mintă, că odată fusese muşcat de Radu Lupu. În calitate de compozitor se distrase mult timp frecventând cel mai petrecăreț grup din avangarda newyorkeză: nu ieşeau prea mulți bani din asta, dar succesul la femei era asigurat. Apoi o bună bucată de vreme dispăruse, ocupându-se de anumite idei ezoterice legate de raporturile tonale şi învățându-i pe alții ceea ce i se părea că înțelesese în anumite cercuri para- universitare. Ultima oară când Jasper Gwyn auzise vor- bindu-se despre el fusese atunci când citise în ziare despre o simfonie a lui executată neritual la Old Trafford, faimosul stadion din Manchester. Titlul compoziției, de nouăzeci de minute, era *Semifinal*.

Fără prea mult efort îi găsi adresa şi se prezentă într-o dimineață în fața casei sale, în cartierul Fulham. David Barber deschise uşa şi când îl văzu îl îmbrățişă fără reținere, ca şi cum l-ar fi aşteptat. Apoi se duseră împreună în parc, s-o ducă pe Martha Argerich să-şi facă nevoile. Era un brac vandean.

19

Cu David nu era cazul s-o iei pe ocolite, aşa că Jasper Gwyn spuse pur şi simplu că avea nevoie de ceva pentru sonorizarea noului său atelier. Spuse că nu era în stare să lucreze în linişte.

— Şi nu te-ai gândit la nişte discuri frumoase? întrebă David Barber.

— Aia-i muzică. Eu aş vrea nişte sunete.

— Sunete sau zgomote?

—Cândva credeai că nu e nici o diferență. Continuară să vorbească plimbându-se prin parc, în timp ce Martha Argerich fugea după veverițe. Jasper Gwyn spuse că ceea ce îşi imagina era un loop[1] foarte lung şi de abia perceptibil care să căptuşească atât cât trebuie liniştea, amortizând-o.

— Cât de lung? întrebă David Barber.

— Nu ştiu. Vreo cincizeci de ore?

David Barber se opri în loc. Râse.

— Oho, nu-i chiar o glumă. O să te coste ceva, prietene.

1. *Sunet care se repetă la nesfârşit, în limbaj de specialitate: „buclă“.*

Apoi spuse că voia să vadă locul. Şi să se gândească puțin stând acolo. Aşa că hotărâră să se ducă împreună la atelierul din Marylebone High Street, a doua zi dimineața. Petrecură restul timpului evocând trecutul, şi la un moment dat David Barber spuse că în urmă cu câțiva ani fusese convins o vreme că Jasper Gwyn se culca cu logodnica lui de atunci. Era un soi de fotografă suedeză. Nu, ea se culca cu mine, spuse Jasper Gwyn, eu nu înțelegeam nimic. Râseră amândoi.

A doua zi David Barber sosi într-o maşină hodorogită, care de departe părea un câine ud. Parcă în fața pompei de apă, pentru că aşa înțelegea el să conteste felul în care guvernul administra fondurile culturale. Intrară în atelier şi închiseră uşa în urma lor. Era o linişte minunată, în afară, evident, de bolboroselile produse de țevi.

— Frumos, spuse David Barber.

— Da.

— Ar trebui să fii atent la petele alea de umezeală.

— Țin totul sub control.

David Barber se învârti puțin prin încăpere şi măsură acea linişte deosebită. Ascultă atent țevile şi evaluă scâr- țâitul podelei de lemn.

— Cred că ar trebui să ştiu şi ce fel de carte scrii, spuse la un moment dat.

Jasper Gwyn se simți puțin stânjenit. Încă nu se obişnuise cu ideea că va avea nevoie de o viață întreagă ca să convingă lumea că nu mai scrie. Era incredibil. Odată, un editor întâlnit pe stradă îl

felicitase călduros pentru articolul din *The Guardian*. Apoi imediat după aceea îl întrebase: Ce mai scrii acum? Erau lucruri pe care Jasper Gwyn nu era în stare să le înțeleagă.

— Crede-mă, n-are nici o importanță ce scriu, spuse.

Apoi adăugă că i-ar fi plăcut un fundal sonor capabil să se schimbe asemenea luminii în timpul zilei, deci într-o manieră imperceptibilă şi continuă. Mai ales elegantă. Asta era foarte important. Adăugă că ar fi vrut ceva în care să nu fie nici urmă de ritm, ci doar o devenire care să suspende timpul şi să umple pur şi simplu golul unei treceri temporale lipsite de coordonate. Spuse că i-ar fi plăcut ceva imobil ca un chip care îmbătrâneşte.

— Unde-i closetul? întrebă David Barber.

Când se întoarse spuse că acceptă.

— Zece mii de lire sterline plus instalația de difuzare. Să zicem douăzeci de mii de lire.

Lui Jasper Gwyn îi plăcea gândul că îşi face praf toate economiile hazardându-se într-o meserie despre care nu ştia nici măcar dacă există. Voia oarecum să se constrângă, ştiind că doar în felul acesta ar fi avut şansa de a găsi în el însuşi ceea ce căuta. Aşa că acceptă.

O lună mai târziu, David Barber veni să instaleze sistemul de difuzare şi apoi îi lăsă lui Jasper Gwyn un hard disk.

— Bucură-te de el. Sunt şaizeci şi două de ore, a ieşit cam lung. Nu reuşeam să găsesc finalul.

În noaptea aceea Jasper Gwyn se întinse pe podea, în atelierul său de copist, şi dădu drumul discului. Începea cu ceea ce părea a fi un zgomot de frunze şi înainta miş- cându-se imperceptibil şi găsind ca din întâmplare sunete de toate felurile. Lui Jasper Gwyn îi dădură lacrimile.

20

În luna în care aşteptase muzica lui David Barber, sau ce-o fi fost ea, Jasper Gwyn muncise să pună la punct toate celelalte detalii. Începuse cu mobila. În depozitul unui telal din Regent Street găsise trei scaune şi un pat de fier, destul de uzat, dar având o anumită eleganță. Mai luase două fotolii desfundate din piele, de culoarea mingilor de cricket. Închirie două covoare enorme şi foarte

scumpe şi cumpără la un preț nebunesc un cuier de perete care provenea dintr-o braserie franțuzească. La un moment dat fu tentat să ia un cal provenind de la un carusel din secolul al XVIII-lea şi atunci înțelese că o luase razna cu cheltuielile.

Un lucru pe care nu reuşi să-l stabilească clar şi imediat fu cum va scrie, în picioare sau aşezat la un birou, la computer, de mână, pe foi mari de hârtie sau în nişte carnețele. Mai trebuia să înțeleagă dacă efectiv va scrie sau se va limita să observe şi să se gândească, adunând apoi, în faza următoare, eventual acasă, ceea ce-i venise în minte. Pentru pictori era simplu, aveau pânza în fața căreia stăteau, asta nu era ciudat. Dar cineva care ar fi vrut de fapt să scrie? Nu putea să stea la o masă în fața unui computer. În cele din urmă înțelese că orice ar fi fost ridicol în afară de a începe să lucreze şi să descopere pe loc, la momentul oportun, ce avea sens să facă şi ce nu. Deci fără birou, fără laptop, fără măcar un creion în prima zi, hotărî el. Singura concesie pe care o făcu fu un suport pentru pantofi, modest, de pus într-un colț: îşi imagină că i-ar fi plăcut să poată încălța de fiecare dată pantofii care i s-ar fi părut cei mai potriviți în ziua aceea.

Faptul că s-a ocupat de toate lucrurile astea îl făcu să se simtă imediat mai bine şi câtăva vreme nu se mai îngriji de crizele care-l chinuiseră luni întregi. Când simțea că se apropie senzația de leşin pe care învățase s-o recunoască, evita să se sperie şi se concentra asupra a mii de lucruri, pe care le făcea cu o atenție şi mai maniacală. În grija pentru detalii se simțea imediat mai uşurat. Asta îl făcea uneori să ajungă pe culmi de perfecționism aproape literar. I se întâmplă, de exemplu, să se afle în fața unui meseriaş care făcea becuri. Nu lămpi, becuri. Le făcea de mână. Era un bătrânel cu un atelier lugubru pe lângă Camden Town. Jasper Gwyn îl căutase multă vreme, fără ca măcar să ştie dacă exista sau nu, şi în cele din urmă îl găsise. Avea în minte să-i ceară nu numai o lumină foarte specială - *infantilă*, i-ar fi explicat - cât mai ales o lumină care să dureze un anumit timp. Voia nişte becuri care să moară după treizeci şi două de zile de funcționare.

— Brusc sau după o scurtă agonie? întrebă bătrânelul, ca şi cum ar fi ştiut foarte bine despre ce era vorba.

Povestea cu becurile ar putea să pară de o relevanță îndoielnică, dar pentru Jasper Gwyn devenise o chestiune crucială. Avea de-a face cu timpul. Deşi habar n-avea ce fel de gest ar putea fi acela *de a scrie un portret*, îşi făcuse o anumită idee despre cât ar fi putut să dureze - aşa cum unui om pe care-l vezi umblând noaptea poți să-i percepi depărtarea, dar nu identitatea. Exclusese de la bun început ceva rapid, dar nu putea să se gândească nici la un gest abandonat unui scop întâmplător şi eventual foarte îndepărtat. Aşa că începuse să măsoare - întins pe jos, în atelier, într-o absolută singurătate - greutatea orelor şi consistența zilelor. Avea în minte o peregrinare asemănătoare celei pe care o văzuse în tablourile din galerie, în acea zi, şi îşi făgădui să intuiască viteza pasului care fi dus-o la bun sfârşit şi lungimea drumului până la destinație. Trebuia găsită viteza în care s-ar fi topit stânjeneala şi lentoarea cu care urma să iasă la suprafață un adevăr oarecare. Îşi dădu seama că, la fel cum se întâmplă în viață, doar o anumită punctualitate putea duce la îndeplinire acel gest - aşa cum doar anumite clipe îi fac fericiți pe oameni.

În cele din urmă se convinsese că treizeci şi două de zile puteau să reprezinte o primă aproximare credibilă. Hotărî că va încerca cu o şedință de lucru pe zi, vreme de treizeci şi două de zile, patru ore pe zi. Şi aici inter- veneau becurile.

Problema era că nu reuşea să-şi imagineze ceva care să înceteze brusc, în mod birocratic şi impersonal, la terminarea ultimei şedințe. Era evident că sfârşitul acelei munci ar fi trebuit să aibă un mers al său elegant, chiar poetic, şi pe cât se poate imprevizibil. Atunci îi veni în minte soluția pe care o studiase pentru lumină - optsprezece becuri atârnate în tavan, la distanțe regulate, într-o minunată geometrie - şi sfârşi prin a-şi imagina că în jurul celei de-a treizeci şi doua zile becurile vor începe să se stingă unul după altul, la întâmplare, dar toate într-o perioadă de timp nu mai mică de două zile şi nu mai mare de o săptămână. Văzu biroul alunecând într-un întuneric cu pete, conform unei scheme aleatorii, şi ajunse să-şi imagineze cum şi-ar fi schimbat locul, el şi modelul, pentru a folosi ultimele lumini sau, dimpotrivă, pentru a se refugia în primul întuneric. Se văzu clar la lumina slabă a ultimului bec, făcând retuşuri târzii portretului. Apoi acceptând întunericul, la moartea ultimului filament.

E perfect, se gândi.

Iată de ce se afla din nou în fața bătrânelului, la Camden Town.

— Nu, ar trebui să moară şi gata, fără să agonizeze şi fără să facă zgomot, pe cât se poate.

Bătrânelul făcu unul din gesturile acelea indescifrabile pe care le fac meseriaşii pentru a se răzbuna pe lume. Apoi spuse că becurile nu erau creaturi supuse, resimțeau efectul a nenumărate variabile şi aveau deseori o formă a lor de o imprevizibilă nebunie.

— De obicei, adăugă, ajuns aici, clientul spune: Asemenea femeilor. Scutiți-mă, vă rog.

— Asemenea copiilor, spuse Jasper Gwyn.

Bătrânelul aprobă dând din cap. La fel ca toți meşterii, vorbea numai lucrând, iar în cazul său asta însemna ținând între degete nişte becuri mici, ca nişte ouă, şi vârân- du-le într-o soluție opacă, cu un aspect vag de distilat. Scopul operațiunii era unul evident impenetrabil. Le usca apoi cu un uscător de păr la fel de bătrân ca el.

Pierdură mult timp pălăvrăgind despre calitatea becurilor, iar Jasper Gwyn ajunse să descopere un univers despre a cărui existență habar n-avea. Cel mai mult îi plăcu să afle că formele becurilor sunt infinite, dar că principale sunt şaisprezece şi că pentru fiecare există un nume. Printr-o elegantă convenție, toate poartă nume de regine sau principese. Jasper Gwyn alese Caterina de Medici, deoarece păreau lacrimi scăpate dintr-un lampadar.

— Treizeci şi două de zile? întrebă bătrânelul, atunci când hotărî că bărbatul acela merita să lucreze pentru el.

— Asta ar fi ideea.

— Ar trebuie să ştiu de câte ori le aprindeți şi le stingeți.

— O dată, răspunse fără ezitare Jasper Gwyn.

— Cum de ştiți?

— Ştiu.

Bătrânul se opri şi ridică privirea spre Jasper Gwyn. Îl fixă, ca să spunem aşa, în filamentul ochilor. Căută ceva ce nu găsi. O fisură. Atunci îşi aplecă din nou privirea pe ceea ce făcea şi-şi puse din nou mâinile în mişcare.

— Va trebui să aveți multă grijă cum le transportați şi le montați, spuse. Dumneavoastră ştiți să țineți în mână un bec?

— Nu mi-am pus niciodată întrebarea, răspunse Jasper Gwyn.

Bătrânelul îi întinse unul. Era un bec Elisaveta Roma- nova. Jasper Gwyn îl strânse cu grijă în palmă. Bătrânelul se strâmbă.

— Apucați-l cu degetele. Altfel îl ucideți.

Jasper Gwyn se supuse.

— Dulie cu baionetă, spuse cu hotărâre bătrânelul, clătinându-şi capul, dacă vă dau din cele cu şurub sunteți în stare să le faceți praf înainte de a le aprinde. Şi îşi luă înapoi becul Elisaveta Romanova.

Rămaseră de acord că peste nouă zile bătrânelul urma să-i dea lui Jasper Gwyn optsprezece becuri Caterina de Medici destinate să se stingă într-un timp care ar fi variat între şapte sute şaizeci şi opt sute treizeci de ore. Urmau să se stingă în tăcere fără să agonizeze în inutile scânteieri. Unul câte unul, într-o ordine pe care nimeni n-ar fi putut-o prevedea.

— Am uitat să vorbim despre ce fel de lumină, spuse Jasper Gwyn, când era deja pe punctul de a ieşi.

— Cum o vreți?

— Infantilă.

— De acord.

Se salutară strângându-şi mâna, şi Jasper Gwyn îşi dădu seama că o făcea cu grijă, aşa cum o făcea cu mulți ani înainte cu pianiştii.

22

Minunat, spuse doamna cu fularul impermeabil. Îşi puse umbrela să se usuce pe un calorifer şi făcu câtiva paşi în jur ca să privească de aproape detaliile. Suportul pentru pantofi, covoarele în culori calde, petele de umezeală de pe pereți şi cele de ulei de pe podea. Se duse să controleze dacă patul nu era prea moale şi încercă fotoliile. Minunat, spuse.

În picioare, într-un colț al noului său atelier, Jasper Gwyn privea ce făcuse într-o lună şi jumătate, din nimic, dând curs unei idei fără sens. Nu găsi greşeli, şi se gândi că fiecare lucru fusese făcut cu atenție şi măsură. În acelaşi fel un copist ar fi putut să aranjeze, pe o masă, hârtia şi pana, să-şi pună mânecuțele de pânză, să aleagă cerneala, sigur că va recunoaşte cea mai apropiată nuanță de albastru. Se gândi că nu greşise: era o meserie minunată. Pentru o clipă se gândi la o plăcuță din metal ruginit, pe uşă: *Jasper Gwyn. Copist.*

— E surprinzător cât de inutile sunt toate astea în absența unui

model, observă doamna cu fularul impermeabil. Sau poate că nu l-am văzut eu? adăugă privind în jur cu aerul cuiva care caută raionul de sosuri într-un supermarket.

— Nu, nu există nici un model, deocamdată, spuse Jasper Gwyn.

— Îmi imaginez că nu prea stau la coadă în fața uşii.

— Nu încă.

— Ştiți deja cum să rezolvați problema sau vă gândiți s-o amânați până când expiră contractul de închiriere?

Din când în când bătrâna doamnă vorbea ca o profesoară. În felul ăla posac de a ține la anumite lucruri.

— Nu, am un plan răspunse Jasper Gwyn.

— Să auzim.

Jasper Gwyn se gândise îndelung. Era evident că ar fi putut să angajeze pe cineva, pentru prima oară, ca să se pună la încercare. Trebuia însă să aleagă bine, pentru că un model prea dificil ar fi putut să-l descurajeze inutil, iar unul prea uşor nu l-ar fi impulsionat să găsească ceea ce căuta. Dar nu era simplu nici să intuiască gradul de înstrăinare corect pentru acea primă experiență. Un prieten, de exemplu, i-ar fi uşurat mult sarcina, dar ar fi falsificat experimentul, pentru că ar fi ştiut deja prea multe lucruri despre el şi nu l-ar fi putut privi ca pe un peisaj pe care nu-l văzuse niciodată până atunci. Pe de altă parte, a alege pe cineva total necunoscut, cum ar fi fost logic, implica o serie întreagă de lucruri stânjenitoare, la care Jasper Gwyn ar fi renunțat cu multă plăcere, cel puțin prima oară. Lăsând la o parte dificultatea de a-i explica despre ce e vorba, de a se înțelege asupra muncii pe care o aveau de făcut împreună, mai era problema nudității - spinoasă. Lui Jasper Gwyn i se păruse în mod instinctiv că nuditatea modelului era o condiție categorică. O imagina ca pe un soi de biciuire necesară. Ar fi mutat totul dincolo de o anumită graniță şi simțea că, fără dislocarea aceea incomodă, nu s-ar fi deschis nici un câmp, nici o perspectivă infinită. Deci trebuia să se resemneze. Modelul trebuia să fie gol. Dar Jasper Gwyn era un tip rezervat şi aprecia timiditatea. Nu avea nici o familiaritate cu trupurile, şi în viața lui lucrase numai cu sunete şi gânduri. Mecanica unui pian era lucrul cel mai concret pe care-l putuse domina. Dacă se gândea la un model gol, aflat în fața lui, ceea ce simțea era doar o profundă stânjeneală şi o inevitabilă tulburare. De aceea alegerea primului model era delicată, iar ipoteza de a alege o persoană total străină,

imprudentă.

În final, doar pentru a simplifica puțin lucrurile, Jasper Gwyn hotărâse să excludă varianta cu un bărbat. Nu vedea cum s-o pună în aplicare. Nu era o chestiune de homofobie, ci de simplă desuetudine. Nu era cazul să-şi complice prea mult viața în acel prim experiment: să învețe să privească un corp bărbătesc era un lucru pe care, deocamdată, prefera să-l amâne. Cu o femeie ar fi fost fără doar şi poate mult mai bine, nu s-ar fi aflat în situația de a porni de la zero. Alegerea unei femei avea însă unele implicații de care Jasper Gwyn îşi dădea perfect seama. La asta se mai adăuga variabila dorinței. I-ar fi plăcut să înceapă cu un trup care ar fi fost frumos de descoperit, de privit, de spionat. Dar era clar că a face un portret era un gest ce trebuia ținut departe de dorința pur şi simplu, sau, dimpotrivă, trebuia să pornească de la acea dorință şi apoi s-o lase oarecum să piară. Executarea unui portret trebuia să fie o chestiune de intimități distante. Deci prea multă frumusețe ar fi fost nepotrivită. Prea puțină, pe de altă parte, ar fi fost o inutilă flagelare. Ceea ce căuta Jasper Gwyn era o femeie pe care să fie plăcut s-o priveşti, dar nu atât de mult încât să ajungi s-o doreşti.

— Să n-o mai lungim atâta, ați găsit-o? întrebă doamna cu fularul impermeabil, în timp ce desfăcea o bomboană de lămâie.

— Da, cred că da.

— Şi-atunci?

— Trebuie să mă hotărăsc cum să i-o cer. Nu-i chiar aşa uşor.

— E vorba de muncă, Mr. Gwyn, nu-i cereți să se culce cu dumneavoastră.

— Ştiu, dar e o muncă ciudată.

— Dacă-i explicați, va înțelege. Iar dacă nu înțelege, o plată consistentă o va ajuta să-şi limpezească ideile. Pentru că e prevăzută o plată consistentă, nu-i aşa?

— Nu ştiu prea exact.

— Cum adică, vă caliciți?

— Nu, nu-i asta, nici vorbă, doar că n-aş vrea s-o jignesc. În fond e vorba de bani în schimbul unui trup gol.

— Desigur, dacă puneți problema aşa…

— E aşa.

— Nu-i adevărat. Numai unui puritan complexat ca dumneavoastră îi poate trece prin cap să descrie lucrurile în felul ăsta.

— Ştiți altul mai bun?

— Sigur că da.
— Să auzim.
— „Domnişoară, pentru cinci mii de lire sterline ați putea să vă lăsați privită treizeci de zile, exact timpul necesar pentru a vă transcrie secretul?“ Nu e o frază greu de spus. Repetați puțin în fața oglinzii, ajută.
— Cinci mii sunt bani mulți.
— Ce faceți, o luați de la început?
Jasper Gwyn o privi zâmbind şi îi fu foarte dragă. Pentru o clipă se gândi că ar fi fost simplu cu ea, ar fi fost perfect să înceapă cu femeia asta.
— Lăsați-o baltă, sunt prea bătrână. Nu trebuie să începeți cu cineva bătrân, e prea greu.
— Dumneavoastră nu sunteți bătrână, dumneavoastră sunteți moartă.
Doamna ridică din umeri.
— A muri e doar un fel extraordinar de exact de a îmbătrâni.
Întors acasă, Jasper Gwyn repetă puțin în fața oglinzii. Apoi îi telefonă lui Tom Bruce Shepperd. Era ora două noaptea.

23

— La naiba, Jasper, e ora două! Sunt în pat!
— Dormeai?
— Parcă numai asta se poate face în pat.
— A!
— Lottie îți transmite salutări.
În fundal se auzi vocea lui Lottie care fără supărare zicea Ciao Jasper! Era bună la suflet.
— Îmi pare rău, Tom.
— Nu-i nimic. Ce s-a-ntâmplat, te-ai rătăcit din nou? Trebuie s-o trimit pe Rebecca să te caute?
— Nu, nu, nu mă mai rătăcesc. Dar, în realitate... ca să spun drept, tocmai despre ea voiam să-ți vorbesc.
— Despre Rebecca?
Jasper Gwyn se gândise că fata era perfectă. Avea în minte felul în care frumusețea iremediabilă a chipului ei sugera o dorință pe care trupul o nega, cu o mişcare calmă şi lentă, perfectă. Era otrava

şi antidotul ei - era asta într-un fel blând şi enigmatic. Jasper Gwyn n-o întâlnise nici măcar o singură dată fără să simtă dorința infantilă de a o atinge, uşor, ca şi cum ar fi dorit să-şi pună degetele pe o insectă lucitoare sau pe un geam aburit. În plus, o cunoştea şi n-o cunoştea, părea să fie la distanța potrivită, în zona aceea intermediară unde orice fel de intimitate ulterioară ar fi însemnat o cucerire lentă, dar nu imposibilă. Ştia că ar fi putut s-o privească, îndelung, fără teamă, fără dorință şi fără să se plictisească niciodată.

— Rebecca, da, stagiara.

Tom izbucni în râs.

— Ei, Jasper, avem o slăbiciune pentru grăsuțe?

Apoi se întoarse spre Lottie.

— Fii atentă, lui Jasper îi place Rebecca.

În fundal se auzi vocea somnoroasă a lui Lottie care zicea: Care Rebecca?

— Jasper, frate, nu încetezi să mă uimeşti.

— Ai putea să termini o clipă cu glumele astea cazone şi să stai să mă asculți?

— De acord.

— E ceva serios.

— Te-ai îndrăgostit?

— E ceva serios, în sensul că are legătură cu munca mea.

Tom îşi puse ochelarii. În situația dată însemna felul lui de a deschide biroul.

— Te-a convins să faci scenele cărților pe care nu le vei scrie niciodată? Am zis eu că e grozavă tipa.

— Nu, Tom, nu de asta. Aş avea nevoie de ea pentru că vreau să fac ceva. Dar nu asta.

— Poți s-o iei. Dacă te-apuci din nou de scris, pentru mine e perfect.

— Nu-i chiar aşa de simplu

— De ce?

— Vreau să-i fac ei primul meu portret. Ştii povestea aia cu portretele?

Tom şi-o aducea bine aminte.

— Nu mă-nnebunesc după ideea aia, ştii bine Jasper.

— Ştiu, dar acum problema e alta. Aş avea nevoie ca Rebecca să vină în atelierul meu şi să-mi pozeze vreo treizeci de zile. O s-o plătesc. Dar o să-mi spună că nu vrea pentru că-şi pierde slujba la

tine.

— Să *pozeze*?

— Vreau să încerc.

— Eşti nebun.

— Poate. Dar acum am nevoie de această favoare. Las-o să lucreze pentru mine o lună şi după aia o iei înapoi.

Au continuat să vorbească câtăva vreme şi fu o convorbire frumoasă, pentru că au ajuns să discute despre meseria scrisului şi despre lucrurile pe care amândoi le iubeau. Jasper Gwyn spuse că povestea cu portretul îl atrăgea pentru că-l obliga să-şi supună talentul unei poziţii incomode. Îşi dădea seama că premisele erau absurde, dar tocmai asta îl atrăgea, presupunând că, dacă scrisului îi era sustrasă posibilitatea naturală a romanului, el, scrisul, ar fi făcut ceva să supravieţuiască, o mişcare, ceva. Mai zise că acel ceva va fi ceea ce lumea va cumpăra şi va duce apoi acasă. Adăugă că va fi rodul imprevizibil al unui ritual domestic şi privat, care nu era destinat să apară la suprafaţă, şi deci ferit de mizeriile de care ai parte în meseria de scriitor. Într-adevăr, încheie, vorbim despre o meserie diferită. Un nume posibil ar fi: să fii copist.

Tom ascultă. Încerca să înţeleagă.

— Nu văd cum ai putea ocoli albul braţ aşezat molatic pe coapsă şi privirea luminoasă ca o dimineaţă orientală, spuse la un moment dat. Iar pentru genul ăsta de lucruri e greu de imaginat că scrii mai bine decât un Dickens sau un Hardy.

— E clar că dacă mă voi opri la asta eşecul e garantat.

— Eşti sigur că mai e ceva în afară de asta?

— Sigur, nu. Trebuie să încerc, ţi-am spus.

— Atunci, hai să facem aşa: eu ţi-o dau pe stagiara mea şi nu te mai bat la cap, dar tu îmi promiţi că, dacă, la sfârşitul experimentului, n-ai găsit cu adevărat ceva, începi din nou să scrii. Să scrii cărţi.

— Ce-i asta, un şantaj?

— Un pact. Dacă nu reuşeşti, faci cum spun eu. Pornim cu scenele din cărţile pe care n-o să le scrii niciodată, sau cu ce vrei tu. Dar dăm înapoi atelierul lui John Sep- timus Hill şi semnăm un nou contrat.

— Aş putea să găsesc pe altcineva care să-mi pozeze.

— Dar o vrei pe Rebecca.

— Da.

— Atunci?

Jasper Gwyn se gândi că la urma urmelor jocul ăsta nu-i displăcea. Ideea că dacă va da greş se va întoarce la oroarea celor cincizeci şi două de lucruri pe care nu mai voia să le facă niciodată i se păru dintr-odată electrizantă. Sfârşi prin a accepta. Era aproape trei noaptea, şi el acceptă. Tom se gândi că era pe punctul de a recupera unul dintre puținii scriitori reprezentați de el pe care-l putea considera cu adevărat prieten.

— Mâine ți-o trimit pe Rebecca. La spălătorie, ca de obicei?

— Poate că ar fi mai bine într-un loc puțin mai retras.

— La barul de la Stafford Hotel, atunci. La ora cinci?

— Bine.

— Să nu-i dai plasă.

— Nu.

— Ți-am spus că țin la tine?

— Nu în noaptea asta.

— Ciudat.

Mai petrecură încă vreo zece minute spunând tâmpenii. Ca doi adolescenți.

24

A doua zi, la cinci, Jasper Gwyn se prezentă la Stafford Hotel, dar numai din amabilitate, pentru că între timp hotărâse să renunțe, deoarece ajunsese la concluzia că ideea de a vorbi cu fata aia îl depăşea. Totuşi, când Rebecca sosi, alese o măsuță liniştită, lângă o fereastră ce dădea spre stradă, şi spuse cu destulă uşurință primele fraze despre timp şi despre traficul care la ora aia făcea ca totul să devină de-a dreptul imposibil. Convins că cere un whisky, comandă în schimb un suc de mere cu gheață şi îşi aminti că acolo făceau nişte fursecuri minunate. Pentru mine o cafea, spuse Rebecca. Asemenea tuturor persoanelor cu adevărat grase, nici măcar nu se atinse de fursecuri. Era radioasă, în frumusețea ei fără scop.

Mai întâi vorbiră despre lucruri care n-aveau nici o legătură, doar ca să se obişnuiască, aşa cum se face. Rebecca spuse că hotelurile elegante o speriau puțin, iar Jasper Gwyn observă că sunt puține locuri în lume aşa frumoase ca holurile hotelurilor.

— Toți oamenii ăia care vin şi pleacă, spuse. Şi toate secretele

lor.

Apoi făcu o mărturisire, lucru neobişnuit pentru el, spuse că într-o altă viață i-ar fi plăcut să fie un hol de hotel.

— *Să lucrați* într-un hol vreți să spuneți?

— Nu, nu, *să fiu* un hol, fizic. Chiar şi de trei stele, n-are importanță.

Atunci Rebecca râse, şi când Jasper Gwyn o întrebă ce ar vrea să devină în viața viitoare, răspunse O rockstar anorexică, şi părea să aibă răspunsul pregătit dintot- dea una.

Aşa că după câtăva vreme totul deveni mai simplu, iar Jasper Gwyn se gândi că putea într-adevăr să încerce să spună ce avea în minte. O luă mai pe departe, dar oricum asta era maniera lui de a rezolva lucrurile.

— Pot să vă întreb dacă aveți încredere în mine, Rebecca? Vreau să spun, sunteți convinsă că vă aflați în fața unei persoane educate, care nu v-ar pune niciodată în situații, să zicem, neplăcute?

— Sigur că da.

— Pentru că aş vrea să vă cer ceva destul de ciudat.

— Spuneți.

Jasper Gwyn luă un fursec, căuta cuvintele potrivite.

— Vedeți, am hotărât de curând să încerc să fac portrete.

Fata îşi înclină puțin capul.

— Evident că nu ştiu să pictez, şi de fapt ceea ce am în minte este *să scriu* portrete. Nu ştiu nici măcar eu prea bine ce înseamnă asta, dar intenționez să încerc, şi ideea care mi-a venit e că mi-ar plăcea să încep făcând portretul dumneavoastră.

Fata rămase impasibilă.

— Aşa că ceea ce vreau să vă cer, Rebecca, este dacă ați fi dispusă să-mi pozați, în atelierul meu, să pozați pentru un portret. Ca să vă faceți cât de cât o idee, gân- diți-vă la ceea ce se întâmplă cu un pictor, sau cu un fotograf, n-ar fi prea diferit, situația cam asta ar fi, dacă reuşiți să v-o imaginați.

Făcu o mică pauză.

— Vreți să continui sau preferați să mă opresc aici?

Fata se aplecă uşor spre măsuță şi luă între degete ceşcuța de cafea. Dar n-o duse imediat la buze.

— Continuați, spuse.

Atunci Jasper Gwyn îi explică.

— Am închiriat un atelier, în spate la Marylebone High Street, o încăpere enormă, liniştită. Am pus un pat, două fotolii, puține alte

lucruri. Podea de lemn, pereți vechi, un loc frumos. Aş vrea ca dumneavoastră să veniți acolo patru ore pe zi, treizeci de zile, de la patru după-masa la opt seara. Fără să săriți o zi, nici măcar duminica. Aş vrea să fiți punctuală şi, orice s-ar întâmpla, să stați acolo patru ore să pozați, ceea ce pentru mine înseamnă pur şi simplu să vă lăsați privită. Nu va trebui să rămâneți într-o poziție aleasă de mine, ci doar să stați în încăperea aceea, unde vă place mai mult, umblând sau stând întinsă, aşezându-vă unde vreți. Nu va trebui să răspundeți la întrebări sau să vorbiți şi nici n-o să vă cer niciodată să faceți ceva deosebit. Să continui?

— Da.

— Aş vrea să pozați goală, pentru că sunt de părere că e o condiție inevitabilă pentru buna reuşită a portretului.

Partea asta o pregătise în fața oglinzii. Cuvintele i le şlefuise doamna cu fularul impermeabil.

Fata continua să țină ceşcuța de cafea în mână. Din când în când o ducea la buze, dar fără să se hotărască să bea.

Jasper Gwyn luă din buzunar o cheie şi o puse pe masă.

— Aş vrea să luați cheia asta şi s-o folosiți pentru a intra în atelier, în fiecare zi, la patru după-masa. N-are importanță ce fac eu, trebuie să uitați de mine. Gândi- ți-vă că sunteți singură, acolo, tot timpul. Vă cer doar să plecați la opt fix în fiecare seară şi să închideți uşa în urma dumneavoastră. Când vom termina, îmi veți înapoia cheia. Beți-vă cafeaua că se răceşte.

Fata privi ceşcuța pe care o ținea între degete ca şi cum ar fi văzut-o pentru prima oară. O aşeză pe farfurioară, fără să bea.

— Continuați. Căpătase un soi de rigiditate.

— Am vorbit despre asta cu Tom. E de acord să vă lase liberă pentru cele treizeci, treizeci şi cinci de zile, la capătul cărora vă angajează din nou la Agenție. Ştiu că va fi oricum o muncă dificilă pentru dumneavoastră, aşa că vă propun cifra de cinci mii de lire sterline drept compensație pentru neplăcerile pe care le veți avea şi pentru disponibilitatea pe care veți avea amabilitatea să mi-o ofe-riți. Un ultim lucru, important. În cazul în care veți accepta, nu trebuie să vorbiți despre asta cu nimeni, e o muncă pe care intenționez s-o desfăşor în cel mai retras mod posibil şi n-am nici un interes ca ziarele sau oricine altcineva să afle. Eu, dumneavoastră şi Tom vom fi singurii care vom şti, iar pentru mine este peste măsură de important ca povestea asta să rămână între noi. Iată, cred că v-am spus totul. Mi le aminteam mai bune

fursecurile astea.

Fata zâmbi şi se întoarse spre fereastră. Stătu o clipă să privească trecătorii, din când în când urmărea câte unul cu privirea. Apoi se întoarse din nou spre Jasper Gwyn.

— Dacă accept, pot să-mi aduc cărți? întrebă.

Jasper Gwyn fu surprins de propriul răspuns.

— Nu.

— Muzică?

— Nici. Cred că ar trebui pur şi simplu să stați cu dumneavoastră şi nimic altceva. Pentru o perioadă de timp total irațională.

Fata dădu din cap, i se părea că înțelege.

— Îmi imaginez, spuse, că e inutil să discutăm despre povestea aia cu nudul.

— Credeți-mă, va fi mai stânjenitor pentru mine decât pentru dumneavoastră.

Fata râse.

— Nu, nu-i asta...

Îşi lăsă capul în jos. Netezi câteva cute ale fustei.

— Ultima dată când cineva mi-a cerut să mă privească nu s-a terminat prea bine.

Făcu un gest cu mâna ca şi cum ar fi alungat ceva.

— Dar eu v-am citit cărțile, spuse, am încredere în dumneavoastră.

Jasper Gwyn îi zâmbi.

— Vreți să vă gândiți câteva zile?

— Nu.

Se aplecă şi luă cheia pe care Jasper Gwyn o pusese pe masă.

— Să încercăm, spuse.

Apoi rămaseră o bună bucată de vreme fără să scoată o vorbă, fiecare cu gândurile lui, păreau un cuplu de oameni care se iubesc de foarte mult timp şi nu mai au nevoie să-şi vorbească.

În seara aceea, Jasper Gwyn făcu un lucru ridicol, se postă în pielea goală în fața oglinzii şi rămase acolo multă vreme privindu-se. O făcu pentru că era convins că, în acelaşi moment, Rebecca făcea acelaşi lucru, acasă la ea.

A doua zi merseră împreună să viziteze atelierul. Jasper Gwyn îi dădu explicații despre cheie şi despre tot. Îi spuse că vor lucra cu obloanele de lemn trase şi cu luminile aprinse. Insistă ca atunci când va ieşi să nu le stingă. Îi spuse că îi promisese unui bătrânel

să n-o facă niciodată. Ea nu întrebă nimic, dar observă că nu existau becuri. Vor sosi în curând, spuse Jasper Gwyn. La un moment dat ea se duse să se întindă pe pat şi rămase o vreme acolo fixând tavanul. Jasper Gwyn se apucă se aranjeze ceva la etaj, unde era baia, nu voia să stea cu ea în linişte, în atelierul ăla, înainte de a veni momentul potrivit s-o facă. Coborî doar atunci când auzi paşii ei pe podeaua încăperii.

Înainte de a ieşi, Rebecca aruncă o privire în jur.

— Dumneavoastră unde veți sta? întrebă.

— Uitați de mine. Eu nu exist.

Rebecca zâmbi, se strâmbă ghiduş, ca să spună că înțelesese, şi că mai devreme sau mai târziu se va obişnui.

Se înțeleseseră că puteau începe de lunea viitoare.

25

Făcând socotelile, trecuseră deja doi ani, trei luni şi douăsprezece zile de când Jasper Gwyn comunicase lumii că înceta să mai scrie. Oricare ar fi fost consecințele acestui fapt asupra figurii sale publice, el nu le ştia. Corespondența continua să-i sosească, dintr-o mai veche obişnuință, la Tom, şi de câtăva vreme Jasper îi ceruse să nu i-o mai trimită, pentru că oricum încetase s-o mai des - chidă. Citea rar ziarele, nu intra niciodată pe Internet. De fapt, de când publicase lista cu cele cincizeci şi două de lucruri pe care nu le va mai face, Jasper Gwyn sfârşise prin a aluneca într-o izolare pe care alții ar fi interpretat-o ca un declin, dar pe care el tindea s-o simtă ca pe o uşurare. Se convinsese că, după doisprezece ani de expunere publică nenaturală, dar inevitabilă din cauza meseriei sale, i se cuvenea un fel de convalescență. Îşi imagina, probabil, că atunci când va începe din nou să lucreze, în noua lui ocupație de copist, toate fragmentele vieții sale s-ar fi trezit şi s-ar fi recompus într-un tablou iarăşi prezentabil. Aşa că, atunci când, în ziua aceea de luni, Jasper Gwyn ieşi din casă, o făcu convins că nu intra pur şi simplu în prima zi din noua sa muncă, ci într-un nou anotimp al existenței sale. Asta explică de ce, ieşind, se îndreptă hotărât spre frizerul său de încredere, cu precisa intenție de a se tunde zero.

Avu noroc. Salonul era închis pentru reparații.

Atunci se plimbă puțin ca să piardă timpul şi la ora zece se prezentă la atelierul bătrânelului din Camden Town, cel cu becurile. Se înțeleseseră la telefon. Bătrânul luă dintr-un colț o veche cutie de paste italieneşti pe care o sigilase cu un scotch lat verde şi spuse că era gata. În taxi nu vru s-o lase în portbagaj şi pe toată durata călătoriei o ținu pe genunchi. Deoarece era o cutie destul de mare, dar cu un conținut evident uşor, exista ceva ireal în agilitatea cu care coborî din taxi şi urcă puținele trepte care duceau la atelierul lui Jasper Gwyn.

Când intră rămase câteva clipe nemişcat, în picioare, fără să lase cutia din mână.

— Eu am fost deja aici.

— Vă plac motocicletele de epocă?

— Nici măcar nu ştiu ce-s alea.

Deschiseră cu grijă cutia şi scoaseră cele optsprezece becuri Caterina de Medici. Erau învelite fiecare în parte într-o hârtie velină foarte moale. Jasper Gwyn aduse scara pe care o cumpărase de la un indian din apropiere şi apoi se dădu la o parte. Bătrânul avu de nevoie de un timp exagerat de lung, tot mutând scara, urcând şi coborând, dar în final obținu efectul sperat de la cele optsprezece becuri Caterina de Medici instalate în optsprezece dulii atârnând din tavan într-o distribuție geometrică. Chiar şi stinse arătau foarte bine.

— Aprindeți dumneavoastră? întrebă Jasper Gwyn, după ce trăsese obloanele.

— Da, e mai bine, răspunse bătrânul, ca şi cum o apăsare inexactă pe întrerupător ar fi putut compromite totul. Probabil că, în mintea sa bolnavă de meseriaş, chiar putea.

Se apropie de tabloul electric şi, privindu-şi țintă becurile, apăsă pe întrerupător.

O vreme nu scoaseră nici o vorbă.

— V-am spus că le vreau roşii? întrebă pierdut Jasper Gwyn.

— Tăceți.

Dintr-un motiv pe care Jasper Gwyn nu era în stare să-l înțeleagă, becurile, care se aprinseseră cu o culoare roşie strălucitoare transformând atelierul într-un bordel, se decolorară încet până când se opriră la o nuanță între ambră şi albastru, care nu s-ar fi putut defini cu un alt termen decât *infantilă*.

Bătrânul bolborosi ceva, satisfăcut.

— Incredibil, spuse Jasper Gwyn. Era sincer emoționat.

Înainte de a ieşi, porni instalația pe care i-o pregătise David Barber, şi în încăpere începu să se reverse un şuvoi de sunete care aparent aducea cu el, cu o minunată len- toare, grămezi de frunze uscate şi cețoase armonii de instrumente de suflat pentru copii. Jasper Gwyn aruncă o ultimă privire împrejur. Totul era gata.

— Nu că mă interesează treburile altora, dar ce faceți aici înăuntru? întrebă bătrânul.

— Lucrez. Sunt copist.

Bătrânul dădu din cap. Observa că în încăpere nu exista nici un birou, dar se vedeau un pat şi două fotolii. Ştia însă că fiecare meseriaş are stilul său personal.

— Cunoşteam cândva un tip care era copist, spuse, fără să mai adauge nimic altceva.

Nu insistară pe subiect.

Mâncară împreună într-un pub pe cealaltă parte a străzii. Când îşi luară rămas-bun cu o căldură demnă, era ora trei fără un sfert. Mai era cel puțin o oră până la sosirea Rebeccăi, şi Jasper Gwyn se grăbi să facă lucrurile pe care de zile întregi le programase în detaliu.

26

Se îndreptă către metrou, se urcă în cel care ducea la Bakerloo, coborî la Charing Cross, şi două ore vizită câteva anticariate, căutând, fără să găsească, un manual despre folosirea cernelurilor. Cumpără din întâmplare o biografie a Rebeccăi West şi fură, ascunzând-o în buzunar, o antologie de haiku din secolul al XVIII-lea. În jurul orei cinci intră într-o cafenea pentru că avea nevoie de o toaletă. La masă, bând un whisky, frunzări antologia de haiku întrebându-se pentru a nu ştiu câta oară ce minte trebuie să ai pentru a cultiva o asemenea frumusețe. Când îşi dădu seama că era deja ora şase, ieşi ca să meargă într-un mic supermarket cu produse bio din apropiere şi cumpără câte ceva pentru cină. Apoi se îndreptă spre cea mai apropiată stație de metrou, întârziind puțin ca să viziteze o *laundry*[1] pe care o întâlni în cale - de mai multă vreme se gândea să facă un ghid al celor o sută cele mai bune locuri unde să-ți speli lenjeria la Londra, aşa că nu pierdea nici o ocazie să se informeze. Când ajunse acasă era ora şapte şi douăzeci. Făcu un duş, puse un disc cu Billie Holiday şi îşi pregăti cina, încălzind la

foc lent o supă cremă de linte pe care apoi o îngropă în parmezan ras. Când termină de mâncat, lăsă totul pe masă şi se întinse pe divan, alegând trei cărți cărora urma să le dedice seara. Erau un roman de Bolano, integrala povestirilor lui Carl Barks cu Donald Duck şi *Discursul asupra metodei* al lui Descartes. Cel puțin doi din cei trei schimbaseră lumea. Al treilea măcar o respectase. La nouă şi un sfert sună telefonul. De obicei, Jasper Gwyn nu răspundea, dar era o zi specială.

— Alo?

— Alo, sunt Rebecca.

--Bună seara, Rebecca.

Se scurse un lung moment de tăcere.

— Scuzați-mă că vă deranjez. Voiam doar să vă spun că am fost azi la atelier.

—Eram sigur.

—M-am întrebat dacă n-am greşit ziua.

—Nu, nu, era chiar azi.

—Bine, atunci pot să mă culc liniştită.

—Cu siguranță.

Trecu o altă pală de linişte.

— Am fost şi am făcut ce mi-ați spus.

— Foarte bine. N-ați stins lumina, nu-i aşa?

— Nu, am lăsat totul aşa cum era.

1. Spălătorie (în engl., în original).

— Perfect. Pe mâine, atunci.

— Da.

— Noapte bună, Rebecca.

— Noapte bună. Şi scuzați-mă dacă v-am deranjat. Jasper Gwyn începu din nou să citească. Ajunsese la jumătatea unei poveşti fantastice. Donald Duck era co- mis-voiajor şi fusese trimis în regiunea cea mai sălbatică a Alaskăi. Escalada munți şi cobora pe râuri ducând mereu cu el mostre din marfa pe care trebuia s-o vândă. Lucrul cel mai frumos era tipul de marfă pe care trebuia s-o vândă: orgi din tuburi de trestie.

Apoi trecu la Descartes.

27

Dar a doua zi, când sosi Rebecca, era acolo.

Se aşezase pe podea, cu spatele sprijinit de perete. În atelier se auzeau sunetele lui David Barber. Un fluviu lent.

Rebecca salută cu un zâmbet prudent. Jasper Gwyn dădu din cap. Se îmbrăcase cu o haină subțire şi alesese pentru această ocazie pantofi din piele, cu şiret, maro deschis. Dădeau impresia de seriozitate. De muncă.

Când Rebecca începu să se dezbrace, el se ridică să aranjeze mai bine obloanele la una din ferestre, mai mult pentru că i se părea neelegant să stea să privească. Ea îşi lăsă hainele pe unul din fotolii. Ultimul lucru pe care-l scoase fu un tricou negru. Pe dedesubt nu purta nimic. Se duse să se aşeze pe pat. Avea pielea foarte albă şi un tatuaj pe spate, jos.

Jasper Gwyn se aşeză din nou pe podea, unde stătuse mai înainte, şi începu să privească. Îl uimiră sânii mici şi alunițele secrete, dar nu simți nevoia să se oprească asupra detaliilor - era mult mai urgent să înțeleagă întregul, să recompună figura aceea care părea, din motive ce urmau să fie lămurite, să nu aibă nici o coerență. Se gândi că, fără haine, dădea impresia unei figuri oarecare. Pierdu aproape imediat noțiunea timpului şi gestul de a observa îi deveni natural. Din când în când cobora privirea, aşa cum altcineva ar fi ieşit la suprafață să ia o gură de aer.

Multă vreme Rebecca rămase aşezată pe pat. Apoi Jasper Gwyn o văzu sculându-se şi măsurând lent încăperea, cu paşi mici. Îşi ținea ochii în podea căutând puncte imaginare, unde să-şi pună picioarele, care păreau de copil. Se mişca de parcă ar fi cules de fiecare dată fragmente din ea însăşi care nu erau destinate să rămână împreună. Trupul său părea rezultatul unui efort de voință.

Se întoarse la pat. Se întinse pe spate, cu ceafa sprijinită de pernă. Ținea ochii deschişi.

La ora opt îşi îmbrăcă impermeabilul şi stătu aşa câteva minute, pe un scaun, să respire.

Apoi se ridică şi plecă - nu salută decât cu un mic gest.

Câtăva vreme Jasper Gwyn nu se mişcă. Când se ridică, o făcu doar pentru a se duce să se aşeze pe pat. Începu să fixeze tavanul. Îşi pusese capul în golul lăsat pe pernă de Rebecca.

— Cum a mers? întrebă doamna cu fularul impermeabil.
— Nu ştiu.
— E exact ce trebuie fata.
— Nu sunt sigur că se va întoarce.
— De ce nu?
— Totul e atât de absurd.
— Şi ce dacă?
— Nu sunt sigur nici măcar dacă eu mă întorc.
Dar a doua zi se întoarse.

28

Îi veni în minte să aducă un blocnotes. Îl alese nu prea mic, cu foile de culoarea untului. Cu un creion scria din când în când cuvinte, apoi rupea foaia şi o prindea cu o pioneză pe podeaua de lemn, alegând de fiecare dată alt loc, ca şi cum ar fi pus curse de şoareci.

La un moment dat scrise o frază, apoi se învârti puţin prin cameră până când găsi un punct pe podea, nu departe de locul în care, în clipa aceea, Rebecca stătea în picioare sprijinită de perete. Se aplecă şi prinse foaia de podea cu o pioneză. Apoi ridică ochii spre Rebecca. Nu se aflase niciodată atât de aproape de ea, de când începuseră. Rebecca îl privea în ochi. O făcea într-un fel supus, fără intenţii ascunse. Rămaseră un timp privindu-se aşa. Respirau lent, în fluviul de sunete al lui David Barber. Apoi Jasper Gwyn îşi coborî privirea.

Înainte de a pleca Rebecca traversă încăperea şi se duse exact acolo unde se cuibărise Jasper Gwyn, aşezat pe jos, într-un colţ. Se aşeză lângă el, lungindu-şi picioarele şi ascunzându-şi mâinile între coapse, lipindu-şi spatele de al lui. Nu se întoarse să-l privească, stătu doar acolo, cu capul sprijinit de perete. Jasper Gwyn simţi atunci apropierea călduţă şi parfumul ei. Până când Rebecca se ridică, se îmbrăcă şi plecă.

Rămas singur, notă ceva pe foile lui şi se duse să le fixeze pe podea, în nişte puncte pe care le căută cu multă atenţie.

29

În zilele următoare, Rebecca prinse obiceiul de a se plimba în jurul hârtiuțelor, desenând traiectorii care o purtau de la una la alta, ca şi cum ar fi căutat profilul unei figuri. Nu se oprea niciodată să le citească, se învârtea doar în jurul lor. Jasper Gwyn o văzu schimbându-şi încetul cu încetul comportamentul, diferită în felul de a se arăta, mai neaşteptată în gesturi. Era poate într-a şaptea sau a opta zi când o văzu dintr-odată de o frumusețe surprinzătoare, fără nici un defect. Nu dură decât o clipă, ca şi cum ea ar fi ştiut foarte bine unde ajunsese şi nu avea intenția de a rămâne acolo. Aşa că îşi trecu greutatea pe cealaltă parte, ridicând mâna să-şi aranjeze părul şi deveni din nou imperfectă.

În aceeaşi zi, la un moment dat, începu să murmure, încet de tot, întinsă pe pat. Jasper Gwyn nu putea auzi cuvintele, de fapt nici nu voia. Dar ea continuă minute în şir, din când în când zâmbea, sau se oprea, apoi relua. Părea că povesteşte ceva cuiva. În timp ce vorbea îşi lăsa palmele să alunece în sus şi-n jos pe picioarele întinse. Le oprea atunci când tăcea. Fără să-şi dea seama Jasper Gwyn ajunse să se apropie de pat, ca şi cum ar fi urmărit un mic animal şi ar fi ajuns la câțiva paşi de vizuina acestuia. Ea nu reacționă, coborî doar glasul şi continuă să vorbească, dar de abia mişcând buzele, într-o şoaptă care înceta uneori, apoi reîncepea.

A doua zi, în timp ce Jasper Gwyn o privea, i se umplură ochii de lacrimi, dar doar pentru o clipă, gânduri trecătoare sau amintiri fugare.

Dacă Jasper Gwyn ar fi trebuit să spună când a început să se gândească la existența unei soluții, probabil ar fi vorbit despre ziua în care ea şi-a îmbrăcat, la un moment dat, cămaşa, fără ca asta să însemne că revenea asupra unei decizii luate, ci că mergea înainte, dincolo de ceea ce hotărâse. O ținu puțin pe ea, descheiată, jucându-se cu manşetele. Atunci ceva în ea se schimbă, într-un fel care s-ar fi putut defini *lateral*, şi Jasper Gwyn simți pentru prima oară că Rebecca îl lăsa să zărească propriul ei portret.

În noaptea aceea ieşi să se plimbe pe străzi, ore întregi, fără să se simtă obosit. Observă că existau spălătorii care nu închideau niciodată şi înregistră lucrul ăsta cu o oarecare satisfacție.

30

N-o mai vedea nici grasă, nici frumoasă, şi orice gândise sau observase la ea, înainte de a intra în atelierul acela, se topise complet sau nu existase niciodată. La fel cum nu i se părea că, acolo înăuntru, timpul trecea, ci că mai degrabă se derula un moment unic, mereu identic cu el însuşi. Începea să recunoască uneori fragmente din bucla lui David Barber şi revenirea lor periodică, mereu identică, dădea oricărei treceri o fixitate poetică în fața căreia întâmplările lumii, afară, pierdeau orice vrajă. Faptul că totul lua formă într-o unică lumină imobilă de o nuanță infantilă era de un deliciu infinit. Mirosurile atelierului, praful care se aşeza pe lucruri, murdăria căreia nimeni nu i se împotrivea - totul dădea impresia unui animal în letargie, care respira rar, dispărut pentru cei mai mulți. Jasper Gwyn ajunse să-i explice doamnei cu fularul impermeabil, care voia să ştie, că exista ceva hipnotic în toate astea, asemănător cu efectele unui drog. N-aş exagera chiar aşa, spuse bătrâna doamnă. Şi îi aduse aminte că la urma urmei activitatea lui de copist nu era altceva decât o muncă. Gândiți-vă mai degrabă să faceți ceva bun, adăugă, altfel sunt obligată să mă duc la întâlnirea cu clase de copii.

— Câte zile mai am? întrebă Jasper Gwyn.

— Vreo douăzeci, cred.

— Am timp.

— Ați scris ceva?

— Notițe. Nimic care să poată fi citit.

— Eu în locul dumneavoastră n-aş sta atât de liniştită.

— Nu sunt liniştit. Am spus doar că am timp. Mă gândeam să intru în panică peste câteva zile.

— Ăsta-i obiceiul vostru, al tinerilor, să amânați tot timpul.

31

Deseori ajungea cu întârziere, când Rebecca era deja în atelier. Putea să întârzie zece minute sau chiar o oră. O făcea anume. Îi plăcea s-o găsească deja dispărută pentru ea însăşi în fluviul sonor al lui David Barber şi în lumina aceea - când el în schimb mai purta

încă în spate cruzimea şi ritmul lumii de afară. Atunci intra făcând cât mai puțin zgomot şi se oprea în prag, căutând-o cu privirea ca într-o mare volieră; în momentul în care o găsea, aceea era imaginea care-i rămânea cel mai clar în memorie. Ea cu timpul se obişnuise şi nu se mişca atunci când se deschidea uşa, ci rămânea aşa cum era. De zile întregi neglijaseră orice inutilă liturghie a salutului, atunci când se întâlneau sau se despărțeau.

Într-o zi, când intră, Rebecca dormea. Întinsă pe pat, puțin întoarsă pe o parte. Respira uşor. Jasper Gwyn apropie în tăcere un fotoliu la picioarele patului. Se aşeză şi rămase mult timp s-o privească. Aşa cum n-o făcuse niciodată, de aproape, urmărea detaliile, cutele trupului, nuanțele de alb ale pielii, lucrurile mărunte. Nu-i păsa dacă-i rămâneau sau nu în memorie, nu i-ar fi servit pentru portret, dar prin intermediul acelui fel de a privi câştiga o apropiere clandestină care, în schimb, îl ajuta şi-l ducea departe. Lăsă să treacă timpul fără să grăbească ideile pe care le simțea sosind, rar şi dezordonat, ca oamenii de la o frontieră. La un moment dat Rebecca deschise ochii şi îl văzu. Instinctiv îşi strânse picioarele. Dar apoi, încet încet, le deschise din nou, regăsindu-şi poziția dinainte - îl fixă câteva clipe şi în sfârşit închise ochii.

În ziua aceea Jasper Gwyn nu se mişcă din fotoliu şi se apropie atât de mult de Rebecca, încât fu normal să ajungă unde se afla ea, trecând mai întâi printr-o mo- leşeală plină de imagini, apoi alunecând în somn, fără să-i opună rezistență, abandonat în fotoliu. Ultimul lucru pe care-l auzi fu vocea doamnei cu fular impermeabil. Grozav mai lucrezi, zicea.

Rebeccăi i se păru însă normal, când deschise din nou ochii - ceva ce trebuia să se întâmple. Scriitorul adormit. Ce plăcere ciudată. Coborî în linişte din pat. Trecuse de ora opt. Înainte de a se îmbrăca se apropie de Jasper Gwyn şi stătu să-l privească - bărbatul ăsta, se gândi. Se învârti în jurul lui şi, deoarece el avea cotul sprijinit de brațul fotoliului, cu mâna atârnând în gol, îşi apropie coapsele de mâna aceea, aproape atingând-o şi rămase câtăva vreme nemişcată - degetele bărbatului ăstuia şi sexul meu, se gândi. Se îmbrăcă fără să facă zgomot. Ieşi când el mai dormea încă.

Ca în fiecare seară, făcu primii paşi pe stradă cu nesiguranța unui animal de abia născut.

Se întoarse acasă şi acolo se afla un băiat.

— Ciao Rebecca, zise.

— Ți-am spus să mă anunți când te întorci aici.

Dar înainte de a-şi scoate paltonul îl sărută.

Mai târziu, în timpul nopții, îi spuse că avea o nouă ocupație. *Pozez* pentru un pictor, zise.

— Tu?

— Da, eu.

El râse.

— Goală, spuse ea.

— Nuuu!

— Nu-i deloc rea ca ocupație. În fiecare zi, patru ore.

— Ce naşpa! Cin' te-a pus?

— Banii. Îmi dă cinci mii de lire sterline. Trebuie să plătim cumva locuința asta. O faci tu?

Băiatul era fotograf, dar nu părea să existe prea multă lume dispusă să creadă asta. Aşa că Rebecca era cea care avea grijă de toate: chiria, facturile, mâncarea din frigider. El din când în când dispărea, apoi apărea din nou. Lucrurile lui erau acolo. De obicei Rebecca rezuma situația în termeni foarte concreți. M-am îndrăgostit de un tâmpit, zicea.

Cu două luni înainte, el îi spusese că un prieten de-al lui voia s-o fotografieze. Au aranjat să se vadă într-o seară, acasă la ea. Băură mult şi în final Rebecca se trezi goală în pat, cu prietenul care făcea fotografii. Nu-i păsa. La un moment dat iubitul ei cel tâmpit se dezbrăcase şi se dusese lângă ea. Au început să facă dragoste. Prietenul continua să facă fotografii. După aceea, câteva zile la rând, Rebecca n-a vrut să-l mai vadă pe iubitul ei tâmpit. Dar nici măcar atunci n-a încetat să-l iubească.

Ştia, de altfel, că trupul ei o va împinge întotdeauna spre iubiri absurde. Nici unui bărbat nu-i trece prin minte să dorească un trup ca al ei. Dar, de fapt, experiența o învățase pe Rebecca că mulți îl doresc, şi deseori ăsta e rezultatul unei răni pe care nu vor s-o recunoască. Adesea, fără să ştie, se tem de trupul femeii. Alteori au nevoie să disprețuiască pentru a se excita, şi atunci le face bine să posede trupul acela. Aproape întotdeauna era vorba şi despre un soi de aşteptare circulară a perversiunii, ca şi cum faptul de a alege

frumusețea aceea anormală ar fi însemnat în mod obligatoriu şi abandonarea manierelor mai simple şi directe de a dori. Aşa se face că, la douăzeci şi şapte de ani, Rebecca avea deja o mulțime de amintiri ratate, în care cu greutate ar fi putut regăsi duioşia simplă a unui moment curat. Nu-i păsa. Nu era nimic de făcut în privința asta.

Iată de ce rămânea cu băiatul tâmpit. Iată de ce nu fusese mirată atunci când Jasper Gwyn îi făcuse propunerea aceea. Era exact genul de lucruri pe care învățase să le aştepte de la viață.

33

Dimineața îl lăsă pe băiatul tâmpit adormit în pat şi ieşi fără măcar să-şi facă duşul. Era învăluită într-o noapte de sex şi îi plăcea s-o ducă întreagă cu ea. Azi mă ai aşa, dragă Jasper Gwyn. Să vedem ce efect are asupra ta.

Mai mergea încă să lucreze la Tom patru ore, dimineața. Avea o adevărată venerație pentru omul ăla. De când, cu trei ani în urmă, un accident de maşină îl obligase să-şi ducă viața într-un scaun cu rotile, îşi construise în jur un birou enorm, un soi de teritoriu, unde el era Dumnezeu. Se înconjurase de colaboratori de toate felurile, unii foarte bătrâni, alții complet nebuni. El stătea la telefon tot timpul. Plătea puțin şi rar, dar ăsta era un amănunt. Avea o asemenea energie, şi genera atât de multă viață în jur, încât lumea ajungea să-l adore. Era unul dintre acei oameni care, dacă ți se întâmplă eventual să crăpi, iau chestia asta ca pe o jignire personală.

Despre povestea cu portretul nu-i spusese niciodată nimic. O singură dată, după ce trecuseră deja câteva zile de când Rebecca mergea după-masa la Jasper Gwyn, Tom trecuse pe lângă ea în căruciorul lui pe rotile şi oprindu-se în fața biroului îi spusese:

— Dacă te întreb ceva, trimite-mă la dracu'.

— De acord.

— Cum se poartă bătrânul Jasper?

— Duceți-vă la dracu'.

— Perfect.

Şi aşa, la ora unu se ridica, îşi lua lucrurile şi trecea pe la Tom să-l salute. Ştiau amândoi unde se duce, dar se prefăceau că nu

ştiu. Uneori el arunca o privire scurtă la cum era îmbrăcată. Se gândea probabil că va înțelege ceva din asta, cine ştie.

Se ducea la atelierul lui Jasper Gwyn cu metroul, dar cobora întotdeauna cu o stație mai devreme, ca să meargă puțin pe jos înainte de a intra. Pe stradă învârtea cheia în mână. Era felul său de a începe să lucreze. Un alt lucru pe care-l făcea era să se gândească în ce ordine îşi va scoate hainele. Era ciudat, dar stând aproape de bărbatul acela, în fiecare zi lăsată de Dumnezeu, ajungeai să înveți un soi de precizie a gesturilor pe care ea n-o socotise niciodată necesară. Te făcea să crezi că nu toate lucrurile erau egale şi că cineva dirija de undeva fiecare acțiune a noastră - iar într-o zi, cât se poate de simplu, ne va cere socoteală pentru ele.

Răsucea cheia în broască şi intra.

Nu-şi dădea imediat seama dacă el era deja acolo. Învățase că n-avea importanță. Totuşi nu se simțea în siguranță până când nu-l vedea - şi nu era liniştită până când n-o privea. Nu şi-ar fi putut imagina asta înainte, dar exact lucrul cel mai absurd - că bărbatul acela o priveşte - devenise lucrul de care avea nevoie şi fără de care nu regăsea nimic în ea însăşi. Înțelese, spre surprinderea ei, că îşi dădea seama că e goală numai când era singură şi el n-o privea. În schimb, i se părea absolut firesc când el o fixa, şi atunci se simțea îmbrăcată şi întreagă, asemenea unei munci bine făcute. Cu trecerea zilelor, se surprinse dorind ca el să se apropie şi deseori o irita obiceiul acela al lui de a rămâne sprijinit de perete, încăpățânându-se să nu ia ceea ce ea ar fi dăruit fără nici o problemă. Atunci se putea întâmpla ca ea să fie cea care se apropia, dar nu era simplu, ar fi trebuit să fie în stare să evite orice gest ce putea părea o seducție - şi atunci sfârşea prin a fi repezită în gesturi şi inexactă. Întotdeauna el era cel care regăsea o distanță nedureroasă.

În ziua în care ea sosi învăluită în noaptea de sex, Jasper Gwyn nu apăru. Rebecca avu timp să facă socoteala, trecuseră optsprezece zile de când începuseră. Se gândi că şi becurile agățate în tavan erau optsprezece. Nebun cum era, se putea foarte bine ca Jasper Gwyn să atribuie un înțeles anume acestui lucru - poate de aia nici nu venise. Se îmbrăcă, la ora opt fix, şi-i trebui mult timp să se întoarcă acasă - era ca şi cum ar fi aşteptat ca înainte de asta el să-i restituie ceva.

34

Nici a doua zi Jasper Gwyn nu veni. Rebecca simți trecerea orelor cu o încetineală exasperantă. Era sigură că-l va vedea apărând, dar asta nu se întâmplă, şi când se îmbrăcă din nou, la ora opt fix, era furioasă. Pe stradă, mergând în întuneric, se gândi că era o proastă şi că nu era vorba decât de o ocupație, ce-i păsa ei - dar căuta să-şi aducă aminte dacă văzuse ceva straniu la el, ultima dată când se întâlniseră. Şi-l amintea aplecat peste foile lui, nimic altceva.

A doua zi sosi anume mai târziu, doar câteva minute, dar pentru Jasper Gwyn, ea ştia asta, era o enormitate. Intră, atelierul era pustiu. Rebecca se dezbrăcă, dar după aceea nu găsi nicăieri cinismul sau simplitatea de a nu se gândi la nimic - îşi petrecu timpul măsurând neliniştea care devenea tot mai adâncă. Nu reuşea să facă ceea ce trebuia - să fie pur şi simplu ea însăşi - deşi îşi aducea aminte foarte bine cât i se păruse de simplu în prima zi, când el nu apăruse. Era clar că se întâmplase ceva - ca o peregrinare. Acum nu mai reuşea să se întoarcă înapoi în nici un loc şi, de altfel, nici un drum nu i se mai părea posibil fără el.

Eşti tâmpită, se gândi.

Poate e bolnav. Poate lucrează acasă. Poate a terminat deja. Poate a *murit*.

Dar ştia că nu e adevărat, pentru că Jasper Gwyn era un om exact, chiar şi atunci când greşea.

Se întinse pe pat şi pentru prima oară i se păru că începe să-i fie frică să stea acolo singură. Încercă să-şi aducă aminte dacă a închis uşa cu cheia. Se întrebă dacă era sigură că trecuseră cu adevărat trei zile de când îl văzuse ultima oară. Străbătu cu memoria cele trei după-amiezi pline de nimic. I se păru şi mai rău. Relaxea- ză-te, se gândi. Va veni, îşi spuse. Închise ochii. Începu să se mângâie, la început încet, pe trup, apoi între picioare. Nu se gândea la nimic special şi asta îi făcu bine. Se întoarse uşor pe o parte, pentru că aşa îi plăcea s-o facă. Deschise din nou ochii, în fața ei se afla uşa de la intrare. Se va deschide şi n-o să mă opresc, se gândi. El nu există, exist eu, şi asta am chef să fac acum, dragă Jasper Gwyn. Am chef să mă mângâi. N-ai decât să intri pe uşa aia,

şi o să vedem ce-ţi vine să scrii. O să continui s-o fac până la sfârşit, nu-mi pasă dacă mă priveşti. Închise din nou ochii.

La ora opt se ridică, se îmbrăcă şi se întoarse acasă. Se gândi că nu mai erau decât zece zile, poate vreuna în plus. Nu reuşea să înţeleagă dacă e puţin sau mult. Era o eternitate minusculă.

35

A doua zi intră în cameră şi Jasper Gwyn stătea pe un scaun, într-un colţ. Părea supraveghetorul unei săli, într-un muzeu, care păzea o operă de artă contemporană.

Instinctiv Rebecca înţepeni. Privi interogator spre Jasper Gwyn. El se limită s-o fixeze cu privirea. Atunci ea, pentru prima oară de când începuse totul, vorbi.

— Aţi lipsit trei zile, spuse.

Abia atunci îl observă pe celălalt bărbat. Stătea în picioare, sprijinit de perete, într-un colţ.

Doi bărbaţi, mai era unul, aşezat pe prima treaptă a scării care ducea la baie.

Rebecca ridică tonul şi spuse că nu aşa era înţelegerea, dar fără să clarifice la ce se referea. Mai spuse că se considera liberă să înceteze când voia şi că dacă el credea că pentru cinci mii de lire sterline îşi putea permite să facă tot ce-i trecea prin cap, se înşela amarnic. Apoi rămase acolo, nemişcată, pentru că Jasper Gwyn nu părea să aibă chef să răspundă.

— Ce porcărie, zise, mai mult pentru ea însăşi.

Se duse să se aşeze pe pat şi rămase acolo destul de mult.

Se auzea muzica lui David Barber.

Se hotărî să nu se teamă.

Ei, eventual, trebuiau să se teamă de ea.

Îşi scoase hainele, cu gesturi seci, se ridică şi începu să se plimbe prin încăpere. Se ţinea departe de Jasper Gwyn, dar trecea pe lângă ceilalţi doi bărbaţi, fără să-i privească, de unde dracu' i-o fi luat, se întrebă. Călca pe foiţele lui Jasper Gwyn, mai întâi doar atingându-le, apoi rupându-le pur şi simplu cu talpa piciorului,

simțea metalul pionezelor zgâriindu-i pielea, dar nu-i păsa. Alegea unele, le distrugea - pe altele le lăsa să supraviețuiască. Se gândi că părea un servitor care seara stinge lumânările, în palat, şi lasă câteva aprinse, potrivit vreunei reguli a casei. Îi plăcu ideea şi încetul cu încetul încetă să mai acționeze cu furie, şi începu să se comporte cu răbdarea care s-ar fi aşteptat de la servitorul respectiv. Încetini pasul şi-şi pierdu duritatea din priviri. Continua să stingă foițele, dar cu o grijă diferită, blândă. Când i se păru că a terminat - orice ar fi început - se întinse din nou pe pat şi-şi înfundă capul în pernă, închizând ochii. Nu mai simțea furie, ba chiar fu mirată să simtă cum o învăluia un soi de linişte pe care, înțelese, o aştepta de zile întregi. Nimic nu se mişca în jurul ei, dar la un moment dat ceva se mişcă, nişte paşi, apoi zgomotul sec al unui scaun, poate mai multe scaune, mutate lângă pat. Nu deschise ochii, n-avea nevoie să ştie. Se lăsă să cadă într-un întuneric mut, iar întunericul acela era ea însăşi. Putea s-o facă, uşor şi fără teamă, pentru că cineva o privea - îşi dădu imediat seama. Dintr-un motiv pe care nu-l înțelegea, era în sfârşit singură, într-o manieră perfectă, aşa cum nu eşti singur niciodată - sau rareori, se gândi, în vreo îmbrățişare de dragoste. Ajunse departe, pierzând orice noțiune a timpului, cuprinsă poate de somn, gândindu-se uneori la cei doi bărbați, dacă o vor atinge - şi la al treilea bărbat, singurul pentru care se afla acolo cu adevărat.

Deschise ochii, se temu că e târziu. În încăpere nu mai era nimeni. Lângă pat, un scaun, unul singur. Ieşind îl atinse. Încet, cu dosul mâinii.

36

Când intră în atelier, la ora patru fix a zilei următoare, primul lucru pe care-l văzu fu că bilețelele lui Jasper Gwyn, erau din nou la locul lor, toate ca noi, nici măcar unul şifonat, prinse cu pioneze şi tot restul. Erau sute deja. Nu părea ca cineva să le fi călcat în picioare. Rebecca ridică privirea, Jasper Gwyn era acolo, aşezat pe jos, în ceea ce părea că devenise bârlogul său, cu spatele sprijinit de perete. Fiecare lucru era la locul lui, lumina, muzica, patul. Scaunele aliniate pe o latură a încăperii, în ordine, în afară de cel pe care din când în când îl folosea el, pus într-un colț, carnețelul de

notițe pe podea. Ce senzație de salvare, se gândi - pe care n-am cunoscut-o niciodată înainte.

Îşi scoase hainele, luă un scaun, îl mută într-un loc care-i plăcu, nu prea aproape de Jasper Gwyn, şi se aşeză. Rămase aşa mult timp, Jasper Gwyn o privea din când în când, dar mai des fixa ceva din cameră, făcând mici gesturi în aer, ca şi cum ar fi urmărit o muzică. Părea să-i lipsească blocnotesul, îl căută de două ori cu privirea, dar de fapt nu se ridica să-l ia, avea chef să rămână acolo, sprijinit de perete. Asta până când Rebecca începu brusc să vorbească.

— Azi noapte m-am gândit la ceva, spuse.

Luat prin surprindere, Jasper Gwyn se întoarse s-o privească.

— Da, ştiu, n-ar trebuie să vorbesc, termin imediat.

Vocea era calmă, liniştită.

— Dar există un lucru stupid pe care m-am hotărât să-l fac. Nici măcar n-am înțeles prea bine dacă-l fac pentru mine sau pentru dumneavoastră, vreau doar să spun că mi se pare potrivit, aşa cum aici e potrivită lumina, muzica, e potrivit totul, în afară de un lucru. Aşa că am hotărât să-l fac.

Se ridică, se apropie de Jasper Gwyn şi îngenunche în fața lui.

— Ştiu, e un lucru stupid, mă scuzați. Dar dați-mi voie să-l fac.

Şi, aşa cum ar fi făcut cu un copil, se întinse spre el şi, încet, îi scoase haina. Jasper Gwyn nu se împotrivi. Părea liniştit de faptul că o vede pe Rebecca împăturind haina corect şi aşezând-o pe podea cu grijă.

Apoi îi deschise naturii de la cămaşă, lăsându-i la urmă pe cei de la manşete. I-o dădu jos şi, din nou, o împături cu grijă, punând-o lângă haină. Păru satisfăcută, şi câtăva vreme nu se mişcă.

Apoi se dădu puțin înapoi, şi se aplecă să-i desfacă şireturile. Îi scoase pantofii. Jasper Gwyn îşi retrase picioarele, pentru că toți bărbații se ruşinează de şosete. Dar ea zâmbi şi-i scoase şi şosetele. Puse apoi totul în ordine, aşa cum ar fi putut face el, atentă ca fiecare lucru să fie perfect aliniat.

Îl privi pe Jasper Gwyn şi spuse că aşa era mult mai bine.

— Aşa e mult mai corect, spuse.

Se ridică şi se duse să se aşeze din nou pe scaun. Era stupid, dar inima îi bătea ca şi cum ar fi alergat - exact aşa îşi imaginase, noaptea, când îi venise în minte.

Jasper Gwyn începu să-şi plimbe din nou privirea în jur, făcând mici gesturi în aer. Nu părea să se fi schimbat nimic pentru el. Ca şi

cum dintr-odată a devenit un animal, se gândi totuşi Rebecca. Îi privea pieptul slab, brațele uscate, şi se întoarse cu gândul la perioada în care pentru ea Jasper Gwyn era un scriitor îndepărtat, o fotografie, câteva interviuri - seri întregi în care-l citea răpită. Îşi aduse aminte de episodul când Tom, pentru prima oară, o trimisese la spălătorie, cu telefonul celular. Ei i se păruse o nebunie, şi atunci Tom se oprise puțin să-i explice ce fel de tip era Jasper Gwyn. Îi povestise că în ultima sa carte exista o dedicație. Poate şi-o amintea: *lui P., adio*. Îi spuse că P venea de la Paul, care era un copil. Avea patru ani, iar Jasper Gwyn era tatăl lui. Dar nu se văzuseră niciodată, pentru simplul motiv că Jasper Gwyn hotărâse că nu va fi tată niciodată, pentru nimic în lume. Era în stare să-l ajute cu multă blândețe şi determinare. Şi-i mai povesti ceva. Existau cel puțin alte două cărți, de Jasper Gwyn, care circulau prin lume, dar nu cu numele lui, şi bineînțeles că nu-i va spune care erau. Apoi Tom îndreptase un pix albastru spre capul ei şi făcuse un zgomot cu buzele, ca un şuier.

— E un ştergător de memorie, îi explicase. Tu nu ştii nimic.

Ea luase celularul şi se dusese la spălătorie. Şi-l amintea perfect, un bărbat, stând în mijlocul maşinilor de spălat, elegant, cu mâinile uitate pe genunchi. I se păruse un soi de divinitate, pentru că era încă mică şi era pentru prima oară. La un moment dat el încercase să-i spună ceva despre Tom şi despre un frigider, dar ea nu reuşea să se concentreze, pentru că el vorbea fără s-o privească în ochi şi cu un glas pe care i se părea că-l cunoaşte dintotdeauna.

Acum bărbatul acela era acolo, cu pieptul lui slab, brațele uscate, picioarele goale puse unul peste altul - o elegantă epavă animală, princiară. Rebecca se gândi cât drum ți se poate întâmpla să faci şi cât de misterioase pot fi căile experienței, dacă poți ajunge să stai aşezată pe un scaun, goală, lăsându-te privită de un bărbat care şi-a târât nebunia de departe până acolo, aranjând-o până la a face din ea un refugiu pentru el şi pentru tine. Îi veni în minte că de fiecare dată când citise o pagină scrisă de acel bărbat, fusese deja invitată în acel refugiu şi că, în fond, de atunci nu se întâmplase nimic, absolut nimic - poate doar o tardivă aliniere a trupurilor, mereu în întârziere.

Din ziua aceea Jasper Gwyn începu să lucreze îmbrăcat doar cu o pereche de pantaloni vechi, de mecanic. Îi dădea un aer de pictor nebun, dar asta nu-i strica.

37

Trecură câteva zile şi într-o după-amiază un bec se stinse. Bătrânelul din Camden Town lucrase bine. Se stinse fără ezitări şi tăcut ca o amintire.

Rebecca se întoarse să-l privească - stătea pe pat, fu ca o imperceptibilă oscilare a spațiului. Simți că spaima îi dă târcoale, îi fu imposibil s-o evite. Jasper Gwyn îi explicase cum se va sfârşi totul şi acum ştia ce se va întâmpla, dar nu cât de repede sau cât de încet. De multă vreme încetase să mai numere zilele şi refuzase întotdeauna să se întrebe cum va fi după. Se temea să se întrebe.

Jasper Gwyn se ridică, se duse până sub becul stins şi începu să-l observe, cu un interes, ai fi zis, ştiințific. Nu părea neliniştit. Părea să se întrebe de ce tocmai acela. Rebecca zâmbi. Se gândi că dacă lui nu-i era frică, nu-i va fi nici ei. Se aşeză pe pat şi de acolo îl văzu pe Jasper Gwyn plimbându-se prin atelier, cu capul plecat, pentru prima oară interesat de bilețelele pe care le prinsese de podea şi la care nu se uitase niciodată. Luă unul, apoi altul. Scotea pioneza, lua bilețelul, îl punea în buzunar, apoi se ducea şi aşeza pioneza pe un pervaz, mereu acelaşi. Lucrul ăsta îi capta toată atenția, şi Rebecca îşi dădu seama că ar fi putut să plece fără ca el să-şi dea seama măcar. Când se stinse al doilea bec, amândoi se întoarseră să-l privească, pentru o clipă. Parcă era ca atunci când aşteptăm stelele căzătoare, în nopțile de vară. La un moment dat Jasper Gwyn păru să-şi aducă aminte de ceva şi atunci se duse să dea mai încet volumul „buclei“ lui David Barber. Cu mâna pe buton, ținea privirea ațintită pe becuri şi căuta o simetrie milimetrică.

În ziua aceea Rebecca se întoarse acasă şi-i ceru băiatului tâmpit să plece, doar pentru câteva zile - spuse că i-ar plăcea să rămână singură cătăva vreme. Şi unde să mă duc? întrebă băiatul tâmpit. Oriunde, spuse ea.

A doua zi nici măcar nu se duse să lucreze la Tom.

Îi venise în minte că era pe punctul să termine ceva şi voia s-o facă bine, voia să facă numai asta.

O idee aproape identică trebuie să fi avut şi Jasper Gwyn, pentru că a doua zi, atunci când sosi în atelier, Rebecca văzu

într-un colț, pe podea, resturile de la cină, şi înțelese că Jasper Gwyn nu se întorsese acasă, în noaptea aceea - şi nici n-o va mai face înainte ca totul să ia sfârşit. Se gândi cât de exact era omul acela.

38

Ea trecea, din când în când, prin petele de întuneric, ca şi cum ar fi încercat să dispară. Atunci Jasper Gwyn o privea aşteptând ceva de la umbră. Apoi se întorcea la gândurile lui. Părea bucuros, liniştit, lângă resturile cinei, cu fața nerasă, părul răvăşit de nopțile dormite pe jos. Rebecca îl privea şi se gândea că era iremediabil atrăgător. Cine ştie dacă găsise ce căuta. Nu puteai să-i citeşti pe față nici satisfacție, nici umbra vreunei nelinişti. Doar urma unei concentrări febrile, dar liniştite. Mai culegea din când în când un bilețel de pe jos - apoi îl mototolea şi-l vâra în buzunar. Cu privirea la becuri, în clipa în care se stingeau.

Dar, la un moment dat, se duse şi se aşeză lângă ea, pe pat, şi, ca şi cum ar fi fost lucrul cel mai firesc din lume, începu să-i vorbească.

— Vedeți, mi se pare că am înțeles ceva.

Ea aşteptă.

— Credeam că era absolut necesar să nu vorbim, eu sunt terorizat de vorbitul fără rost, nu puteam desigur să mă apuc să pălăvrăgesc cu dumneavoastră. Şi apoi mă temeam că am fi ajuns la ceva de tipul psihanalizei, la o mărturisire. O perspectivă teribilă, nu găsiți?

Rebecca zâmbi.

— Dar, vedeți, greşeam, adăugă Jasper Gwyn.

Tăcu o vreme.

— Adevărul este că dacă vreau să fac meseria asta, trebuie să accept să vorbesc, chiar şi numai o dată, de două ori cel mult, la momentul potrivit, dar trebuie să fiu în stare s-o fac.

Îşi ridică privirea spre Rebecca.

— Să vorbesc cât de cât, zise.

Ea dădu din cap. Stătea complet goală, aşezată lângă un bărbat în pantaloni de mecanic, şi lucrul ăsta i se părea cât se poate de firesc. Se întreba doar cum putea să-i fie de folos bărbatului ăluia.

— De exemplu, înainte de a fi prea târziu, mi-ar plăcea să vă întreb ceva, spuse Jasper Gwyn.

— Întrebați-mă.

Jasper Gwyn o întrebă. Ea se gândi, apoi răspunse. Era ceva despre râs şi plâns.

Mai vorbiră puțin despre asta.

Apoi el o întrebă ceva despre copii. Despre fii, preciză.

Şi încă ceva despre peisaje.

Vorbeau aproape în şoaptă, fără grabă.

Până când el dădu din cap ca şi cum ar fi spus da, am înțeles, şi se ridică.

— Mulțumesc, spuse.

Apoi adăugă că nu fusese chiar atât de greu. Păru să şi-o spună lui însuşi, dar se întoarse spre Rebecca, de parcă ar fi aşteptat un soi de răspuns.

— Nu, n-a fost greu, spuse ea atunci. Spuse că nimic nu era greu acolo.

Jasper Gwyn se duse să regleze volumul muzicii şi „bu- cla" lui David Barber păru că dispare în pereți, lăsând nu mai mult de o dâră în urma ei, în lumina fragilă a ultimelor şase becuri rămase.

39

Ultimul îl aşteptară în linişte în a treizeci şi şasea zi a acelui ciudat experiment. La ora opt, fu clar că vor aştepta împreună, pentru că nu mai conta nici un timp care să nu fie cel scris în filamentele din aramă zămislite de talentul nebun al bătrânelului din Camden Town.

În lumina ultimelor două becuri, atelierul era deja un sac negru, ținut în viață de două pupile de lumină. Când rămase doar ultimul, era un murmur.

Îl priveau de departe, fără să se apropie, ca şi cum n-ar fi vrut să-l murdărească.

Era noapte şi se stinse.

Prin ferestrele cu obloanele trase trecea doar atâta lumină cât să le semnaleze conturul obiectelor, şi asta nu se întâmplă imediat, ci doar după ce ochii se obişnuiră cu întunericul.

Toate lucrurile părură sfârşite, doar ei doi vii.

Rebecca nu trăise niciodată o asemenea intensitate. Se gândi că în clipa aceea orice gest ar fi fost nepotrivit, dar înțelese că şi contrariul era adevărat, şi că era imposibil, în clipa aceea, să faci un gest care să fie greşit. Aşa că îşi imagină multe lucruri, câteva începuse să le imagineze cu mult timp înainte. Până când auzi glasul lui Jasper Gwyn.

— Cred că voi aştepta lumina zorilor aici, înăuntru. Dar dumneavoastră, domnişoară Rebecca, puteți pleca acum.

O spuse cu un soi de duioşie, care putea fi luată şi drept părere de rău, aşa că Rebecca se apropie de el şi, când găsi cuvintele potrivite, spuse că i-ar fi plăcut să rămână şi să aştepte cu el - doar atât.

Dar Jasper Gwyn nu spuse nimic, şi ea înțelese.

Se îmbrăcă încet, pentru ultima oară, şi când fu în fața uşii se opri.

— Sunt sigură că ar trebui să spun ceva deosebit, dar sinceră să fiu nu-mi vine nimic în minte.

Jasper Gwyn zâmbi în întuneric.

— Nu vă faceți probleme, e un fenomen pe care-l cunosc foarte bine.

Se salutară strângându-şi mâna, şi lucrul acesta li se păru amândurora de o exactitate şi de o idioțenie memorabile.

40

Jasper Gwyn avu nevoie de cinci zile ca să scrie portretul - o făcu acasă, la computer, ieşind din când în când să se plimbe sau să mănânce ceva. Lucra ascultând încontinuu discuri cu Frank Sinatra.

Când crezu că a terminat, copie file-ul pe un cd şi-l duse la un tipograf. Alese foi pătrate dintr-o hârtie vărgată destul de groasă şi o cerneală albastră care bătea în negru. Hotărî punerea în pagină în aşa fel încât să fie suficient de aerisită fără să devină frivolă. Pentru font se orientă, după o îndelungă chibzuință, la un caracter care imita la perfecție literele ce ieşeau cândva de la maşinile de scris: în rotunjimea literei o cerneala părea chiar uşor ştearsă. În final

tipograful era vizibil obosit.

A doua zi Jasper Gwyn petrecu mai multe ore căutând o hârtie velină care să fie potrivită şi un dosar cu elastic nici prea mare, nici prea mic, nici prea dosar. Le găsi pe amândouă într-o papetărie care era pe punctul de a închide, după optzeci şi şase de ani de activitate, şi golea depozitul.

— De ce închideți? întrebă, când ajunse la casă.

— Proprietarul se pensionează, răspunse, fără nici o emoție, o domnişoară cu un păr oarecare, lipsit de importanță.

— N-are copii? insistă Jasper Gwyn.

Domnişoara ridică privirea.

— Eu sunt fiica, spuse.

— Bine.

— Vreți o pungă pentru cadouri sau e pentru dumneavoastră?

— E un cadou pentru mine.

Domnişoara scoase un suspin care putea să însemne multe lucruri. Scoase prețurile de pe dosar şi hârtie şi vârî totul într-un plic elegant închis cu o sforicică aurită. Apoi spuse că bunicul ei deschisese magazinul când se întorsese din Primul Război Mondial, investind în el tot ce avea. Nu închisese niciodată, nici măcar în timpul bombardamentelor din '40. Susținea că el inventase metoda de a lipi plicurile lingând o margine. Dar probabil, adăugă, era o minciună.

Jasper Gwyn plăti.

— Nu se mai găseau asemenea plicuri, spuse.

— Bunicul le făcea cu gust de căpşuni, spuse ea.

— Serios?

— Aşa zicea. Lămâie şi căpşuni, dar lumea nu le voia pe cele cu gust de lămâie, cine ştie de ce. Eu totuşi îmi aduc aminte că le-am încercat, când eram mică. N-aveau nici un gust. În afară, bineînțeles, de cel de lipici.

— Preluați dumneavoastră papetăria, spuse atunci Jasper Gwyn.

— Nu. Eu vreau să cânt.

— Adevărat? Operă?

— Tangouri.

— Tangouri?

— Tangouri.

— Fantastic.

— Dar dumneavoastră ce faceți?

— Sunt copist.
— Fantastic.

41

Seara Jasper Gwyn reciti cele şapte foi pătrate, care conţineau, pe două coloane, textul portretului. Intenţiona să le învelească apoi în hârtie velină şi să le pună în dosarul cu elastic. În clipa aceea munca era terminată.
— Cum vi se pare?
— Cât se poate de bine, răspunse doamna cu basma impermeabilă.
— Fiţi sinceră.
— Sunt. Voiaţi să faceţi un portret şi aţi reuşit. De fapt, ca să spun adevărul, n-aş fi pus pariu nici măcar pe un penny.
— Nu?
— Nu. Să scrii un portret, ce idee-i asta? Dar acum am citit cele şapte file ale dumneavoastră şi ştiu că e o idee care există. Aţi găsit maniera de a o face să devină un obiect real. Şi trebuie să admit că aţi găsit un sistem simplu şi genial. Jos pălăria!
— E şi meritul dumneavoastră.
— Credeţi?
— Cu mult timp în urmă, poate nu vă mai aduceţi aminte, mi-aţi spus că dacă ţin cu tot dinadinsul să devin copist, să încerc cel puţin să copiez oameni, şi nu numere sau foi de observaţie medicale.
— Sigur că-mi aduc aminte. A fost singura dată când ne-am întâlnit în viaţa mea.
— Aţi spus că voi reuşi foarte bine. Să copiez oamenii, adică. Aţi spus-o cu o siguranţă fără umbre, ca şi cum nici n-ar fi fost cazul să discutăm despre asta.
— Deci?
— Nu cred că mi-ar fi venit în minte ideea cu portretele dacă dumneavoastră nu mi-aţi fi spus fraza aia. Aşa cum mi-aţi spus-o. Sincer să fiu, n-aş fi aici fără dumneavoastră.
Doamna se întoarse atunci spre el, şi avea expresia pe care o au unele învăţătoare bătrâne când cineva sună la uşă şi nu e nimeni altul decât ticălosul ăla din banca a doua care vine să-i

mulțumească în ziua în care și-a luat licența. Făcu un gest ca o mângâiere, privind însă în altă parte.

— Sunteți un om de treabă, spuse.

Tăcură o vreme. Doamna cu fularul impermeabil scoase o batistă mare și își suflă nasul. Apoi puse mâna pe brațul lui Jasper Gwyn.

— Există un lucru pe care nu vi l-am povestit, spuse. Vreți să-l auziți?

— Sigur.

— În ziua când m-ați condus acasă... Continuam să mă gândesc la faptul că nu mai voiați să scrieți cărți, nu reușeam să-mi scot din minte că era un afurisit de păcat. Nu eram nici măcar sigură dacă v-am întrebat de ce, sau, oricum, nu-mi aduceam aminte dacă mi-ați explicat cu adevărat de ce nu mai voiați să scrieți. Ce mai tura-vura, era ceva ce nu-mi ieșea din cap, înțelegeți ce vreau să spun?

— Da.

— A durat câteva zile. Apoi, într-o dimineață mă duc la vânzătorul indian de ziare de lângă casă și văd coperta unei reviste. Era un vraf întreg cu revista aia, de abia sosise, o puseseră sub pungile de chipsuri cu brânză. În numărul ăla luaseră un interviu unui scriitor, și pe copertă era numele lui și o frază, numele scris cu litere foarte mari și fraza pusă între ghilimele. Iar fraza spunea: „În iubire cu toții mințim.“ Jur. Și era un mare scriitor, poate că greșesc, dar cred că era nici mai mult, nici mai puțin un premiu Nobel. Pe restul copertei mai era o actriță nu foarte dezbrăcată, care promitea că va spune tot adevărul. Nu-mi amintesc despre ce întâmplare stupidă.

Tăcu o clipă ca și cum ar fi încercat să și-o amintească. Dar după aia spuse altceva.

— Nu înseamnă nimic, știu, dar mișcai mâna zece centimetri mai încolo și puteai lua chipsuri cu brânză.

Ezită o clipă.

— În iubire cu toții mințim, murmură dând din cap.

Apoi fraza următoare o urlă.

— Foarte bine, Mr Gwyn!

Spuse că începuse să urle chiar acolo, la indian, cu lumea care întorcea capul. Repetase de trei sau patru ori.

— Foarte bine, Mr Gwyn!

Au crezut-o nebună.

— Dar mi se întâmpla deseori, spuse. Să fiu crezută nebună, lămuri.

Atunci Jasper Gwyn spuse că nimeni nu era ca ea, şi o întrebă dacă avea chef să sărbătorească împreună în seara aia.

— Poftim?

— Ce ziceți dacă vă invit să luăm cina împreună?

— Lăsați prostiile, eu sunt moartă, restaurantele mă urăsc.

— Măcar la un pahar.

— Ce idee!

— Faceți-o pentru mine.

— Acum chiar trebuie să plec.

O spuse cu o voce blândă, dar fermă. Se ridică, îşi luă poşeta şi umbrela, care era tot udă leoarcă, şi se îndreptă spre uşă. Îşi târâia puțin picioarele, în felul ăla al ei care se putea recunoaşte de departe. Când se opri, o făcu pentru că mai avea ceva de spus.

— Nu fiți prost crescut, duceți-i Rebeccăi cele şapte foi şi lăsați-o să le citească.

— Credeți că trebuie?

— Sigur că da.

— Ce-o să spună?

— Sunt eu, va spune.

Jasper Gwyn se întrebă dacă o va mai vedea vreodată şi hotărî că da, undeva, dar peste mulți ani, într-o altă singurătate.

42

Se afla într-o nouă spălătorie pe care nişte pakistanezi o deschiseseră aproape de casa lui, când se apropie de el un băiat în costum şi cravată, nu părea să aibă mai mult de douăzeci de ani.

— Dumneavoastră sunteți Jasper Gwyn?

— Nu.

— Ba sunteți, spuse băiatul, şi îi întinse un celular. E pentru dumneavoastră, zise.

Jasper Gwyn îl luă, resemnat. Dar şi un pic mulțumit.

— Ei, Tom.

— Ştii de câte zile nu-ți telefonez, frate?

— Spune-mi.

— Patruzeci şi una.

— Un record.

— Chiar aşa. Cum e spălătoria?

— De abia au deschis, ştii cum e.

— Nu, nu ştiu, mie îmi spală lucrurile Lottie. Făcuseră un pariu, aşa că după ce mai trânti câteva tâmpenii ajunseră şi la asta. Era povestea cu portretul.

— Rebecca e mută ca un peşte, aşa că trebuie să povesteşti tu, Jasper. Vreau şi amănunte.

— Aici în spălătorie?

— De ce nu?

De fapt nu exista nici un motiv să nu vorbească acolo. În afară, poate, de băiatul în costum şi cravată care nu se mişca de-acolo. Jasper Gwyn îi aruncă o privire şi el înțelese. Ieşi din spălătorie.

— L-am făcut. A ieşit bine.

— Portretul?

— Da.

— A ieşit bine în ce sens?

Jasper Gwyn nu era sigur că va reuşi să explice. Îi veni să se ridice, poate dacă se va plimba în sus şi-n jos va reuşi.

— Nu ştiam exact ce putea să însemne să scrii un portret, dar acum ştiu. Există un mod de a-l face care are un sens. După aceea poate să-ți iasă mai bine sau mai rău, dar e ceva care există. Nu e doar în capul meu.

— Ce afurisit de truc ai inventat, pot să ştiu şi eu?

— Nimic, ceva foarte simplu. Dar de fapt nu-ți vine în minte până nu-ți vine în minte.

— Foarte clar, n-am ce zice!

— Ei, lasă că o să-ți explic mai bine altă dată.

— Spune-mi măcar ceva.

— Ce vrei să ştii?

— Când îi dăm înapoi lui John Septimus Hill minunatul său atelier şi semnăm şi noi un contract minunat.

— Niciodată, cred.

Tom tăcu o clipă şi ăsta nu era un semn bun.

— Am găsit ce căutam, Tom, e o veste bună.

— Nu pentru agentul tău!

— Eu n-o să mai scriu niciodată cărți, Tom, şi tu nu eşti agentul meu, eşti prietenul meu, şi am senzația că eşti singurul în momentul de față.

— Trebuie să plâng?

Se simțea că era enervat, dar n-o spusese cu răutate, era doar stânjeneală sau ceva de genul ăsta. Trebuie să plâng?

— Ei, hai, Tom…

Tom se gândea că de data asta nu va reuşi să îndrepte lucrurile.

— Şi-acum? întrebă.

— Şi-acum ce?

— Ce se întâmplă acum, Jasper?

Urmă o lungă tăcere. Apoi Jasper Gwyn spuse ceva ce însă Tom nu înțelese prea bine.

— Vorbeşte în telefon, Jasper!

— NU ȘTlU PRECIS.

— A, da.

— Nu ştiu precis.

Dar era adevărat până la un punct. Avea câteva idei, şi încă destul de detaliate. Lipsea poate vreun pasaj, dar avea foarte bine întipărită în minte o ipoteză despre cum să meargă mai departe.

— Cred că voi începe să fac portrete, simplifică.

— Nu pot să cred.

— Voi găsi clienți şi le voi face portrete.

Tom Bruce Shepperd aşeză receptorul pe masă şi se dădu înapoi cu căruciorul pe rotile. Ieşi din birou, intră cu o dexteritate surprinzătoare în coridor şi înaintă până ajunse în fața uşii deschise a încăperii în care lucra Rebecca. Strigă fără să-şi facă probleme ceea ce avea de spus.

— Pot să ştiu şi eu ce naiba are în cap omul ăla şi unde vrea să ajungă, şi mai ales de ce trebuie să inventeze toate tâmpeniile astea doar ca să nu facă.

Îşi dădu seama că Rebecca lipsea.

— Du-te la dracu'!

Se răsuci şi se întoarse în birou. Apucă receptorul.

— Jasper?

— Sunt aici.

Tom căută să-şi stăpânească glasul şi reuşi.

— Eu nu te las, spuse.

— Ştiu.

— Pot să fac ceva pentru tine?

— Sigur că da, dar acum nu-mi vine în minte.

— Gândeşte-te cu calm.

— De acord.

— Ştii unde mă găseşti.

— Şi tu.
— La spălătorie.
— Cam aşa.
Tăcură câteva clipe.
— Jasper, după părerea ta, cei care fac portrete au un agent?
— Habar n-am.
— O să mă informez.

Dar după aceea, zile şi săptămâni întregi nu mai vorbiră despre asta pentru că ştiau că povestea cu portretele îi îndepărta unul de celălalt, aşa că sfârşeau prin a se învârti în jurul ei fără să se apropie niciodată de miezul lucrurilor, temându-se că dacă ar fi făcut-o ar fi fost inevitabil să se îndepărteze şi mai mult, expunându-se unei dureri de care nu voiau să aibă parte.

43

La două zile de la convorbirea telefonică cu Tom, Jasper Gwyn se întâlni cu Rebecca - era frumos afară, se gândise să-i dea întâlnire în Regent's Park, pe aleea pe care, într-un anumit sens, începuse totul. Luase cu el dosarul cu cele şapte foi imprimate. Aşteptă aşezat pe o bancă care-i era oarecum familiară.

Nu se mai văzuseră de la ultimul bec, în întuneric. Rebecca sosi şi trebuiau să înțeleagă de unde să reîn- ceapă.

— Îmi cer scuze pentru întârziere. Cineva s-a sinucis în metrou.
— Serios?
— Nu, am întârziat şi gata. Scuzați-mă.

Îşi pusese ciorapi de plasă. Se vedeau puțin de sub fusta lungă. Nimic altceva decât gleznele. Dar până una alta erau de plasă. Jasper Gwyn observă şi o pereche de cercei spectaculoşi. Nu purta aşa ceva atunci când înmâna celulare în spălătorii.

Îi făcu nişte complimente delicate, fără să găsească însă cuvintele potrivite. Spuse ceva îngrozitor de banal. Se gândea tocmai să schimbe subiectul când observă ceva care-l nedumeri complet şi-l făcu să uite ciorapii de plasă şi tot restul.

— Vă place Klarisa Rode? întrebă, arătând spre cartea pe care Rebecca o ținea în mână.

— La nebunie. Tom mi-a vorbit despre ea. Trebuie să fi fost o femeie extraordinară. Ştiți că n-a publicat nici o carte în timpul

vieții? Ea nu voia.

— Da, știu.

— Şi cel puțin şaptezeci de ani nu s-a mai ştiut nimic despre cărți. Au fost descoperite doar în urmă cu vreo zece ani. Le-ați citit vreodată?

Jasper Gwyn ezită o clipă.

— Nu.

— Rău. Ar trebui.

— Dumneavoastră le-ați citit pe toate?

— Ei, nu sunt decât două. Numai că, în astfel de cazuri continuă să apară altele din sertare ani de zile, deci aştept cu încredere.

Râseră.

Jasper Gwyn nu înceta să fixeze cartea, aşa că Rebecca îl întrebă, glumind, dacă o chemase acolo ca să vorbească despre cărți.

— Nu, nu, scuzați-mă.

Păru să alunge un gând.

— Am vrut să vă văd pentru că trebuia să vă dau asta, spuse.

Luă dosarul şi i-l întinse.

— E portretul dumneavoastră, spuse.

Ea vru să-l ia, dar Jasper Gwyn îl ținea încă în mână pentru că voia să adauge ceva.

— Ar trebui să fiți amabilă şi să-l citiți aici, sub ochii mei. Credeți că se poate? Mi-ar fi de ajutor.

Rebecca luă dosarul.

— Am încetat cu multă vreme în urmă să vă mai spun nu. Pot să-l deschid?

— Da.

O făcu încet. Numără foile. Îşi trecu degetele pe prima având aerul că se bucură de textura hârtiei.

— I l-ați dat altcuiva să-l citească?

— Nu.

— Mulțumesc. Contam pe asta.

Aşeză foile pe dosarul deschis.

— Pot să încep? întrebă.

— Când vreți.

În jurul lor erau copii care alergau, câini care voiau să se întoarcă acasă şi perechi de bătrâni cu aerul că scăpaseră de ceva teribil. De viața lor, probabil.

Rebecca citi încet, concentrându-se uşor, lucru pe care Jasper Gwyn îl aprecie. O singură expresie pe chip tot timpul, un zâmbet abia schițat. Când termina o foaie o aşeza sub celelalte. Dar ezitând o clipă, în timp ce citea deja primele rânduri de pe pagina următoare. Ajunsă la sfârşit rămase puțin aşa, cu portretul în mână, privind spre parc. Fără să spună nimic, se întoarse la foi şi începu să le parcurgă, oprindu-se ici şi colo să recitească. Din când în când îşi strângea buzele, ca şi cum ar fi înțepat-o sau atins-o ceva. La sfârşit ordonă foile şi le puse din nou în dosar. Îl închise cu elasticul. Îl ținu pe genunchi.

— Cum reuşiți? întrebă. Avea ochii umezi.

Jasper Gwyn luă dosarul, dar cu delicatețe, ca şi cum ar fi fost de la sine înțeles că trebuia să se întâmple aşa.

Apoi vorbiră îndelung, şi lui Jasper Gwyn îi făcu plăcere să explice mai multe lucruri decât se aştepta. Rebecca întreba, dar cu gingăşie, ca şi cum ar fi deschis ceva fragil - sau scrisori neaşteptate. Vorbeau într-un timp al lor, şi împrejur nu mai exista nimic. Din când în când, între o întrebare şi alta, trecea o tăcere goală, în care amândoi măsurau cât erau dispuşi să ştie, sau să explice, fără să piardă plăcerea unui mister pe care-l ştiau indispensabil. La o întrebare mai curioasă decât altele, Jasper Gwyn zâmbi şi răspunse cu un gest - palma trecută pe ochii Rebeccăi, ca atunci când îi spui noapte bună unui copil.

— Voi ține totul pentru mine, spuse Rebecca în final. N-avea cum să ştie că nu va fi aşa.

44

Mai rămaseră câtăva vreme acolo, pe bancă, în timp ce parcul se stingea. Deja de câteva zile Jasper Gwyn era obsedat de o idee, şi acum se întreba dacă Rebecca avea chef s-o asculte.

— Sigur, spuse ea.

Jasper Gwyn avu o scurtă ezitare, apoi spuse ce avea în minte.

— Voi avea nevoie de un ajutor ca să pun pe picioare noua mea activitate. Şi m-am gândit că nimeni n-ar fi mai potrivit decât dumneavoastră.

— Adică?

Jasper Gwyn îi spuse că erau o mulțime de lucruri practice de

pus la punct şi că nici nu se gândea să se ducă să-şi caute clienți, sau să-i selecționeze, sau ceva de genul ăsta. Ca să nu mai vorbim de plată şi de maniera în care trebuie stabilită sau încasată. Spuse că avea absolută nevoie de cineva care să facă toate astea pentru el.

— Ştiu că soluția cea mai logică ar fi Tom, dar acum mi-e greu să vorbesc cu el despre povestea asta, nu cred că ar fi dispus s-o înțeleagă. Am nevoie de cineva care să creadă, să ştie că totul e real, că are un sens.

Rebecca îl asculta surprinsă.

— Ați vrea să lucrez pentru dumneavoastră?

— Da.

— Pentru povestea asta cu portretele?

— Da. Dumneavoastră sunteți singura persoană din lume care ştie cu adevărat ce sunt.

Rebecca clătină din cap. Hotărât, bărbatului ăstuia îi plăcea să-i complice viața. Sau să i-o rezolve, cine ştie.

— O clipă, spuse. O clipă. Nu aşa de repede.

Se ridică, îi lăsă lui Jasper Gwyn cartea lui Rode şi se duse mai departe pe alee spre un chioşc unde se vindea înghețată. Luă un cornet cu înghețată de două feluri, şi lucrul nu fu uşor pentru că nu mai găsea portofelul. Se întoarse la bancă şi se aşeză din nou lângă Jasper Gwyn. Îi întinse cornetul.

— Vreți să gustați? întrebă.

Jasper Gwyn făcu un semn care însemna că nu, nu voia, şi de departe îi veniră în minte bomboanele doamnei cu fularul impermeabil.

— Mai întâi trebuie să vă explic ceva, spuse Rebecca. Am ieşit din casă cu gândul să vă explic şi acum am s-o fac. Dacă vreți să continuați să faceți portrete, vă va folosi.

Se opri o clipă să lingă înghețata.

— În atelierul ăla totul e ilogic de uşor, sau cel puțin pentru mine aşa a fost. Serios, stai acolo şi nu există nimic care după o clipă să nu devină, într-un fel, natural. Totul e uşor. În afară de sfârşit. Asta voiam să vă spun. Dacă vreți să-mi ştiți părerea, sfârşitul e oribil. Chiar m-am întrebat de ce, iar acum cred că ştiu.

Era atentă să nu-i curgă înghețata, din când în când îi arunca o privire.

— Poate că o să vi se pară o tâmpenie, dar la sfârşit m-aş fi aşteptat să mă îmbrățişați cel puțin.

O spuse aşa, cât se poate de simplu.

— Poate mi-ar fi plăcut să fac dragoste cu dumneavoastră, acolo, în întuneric, dar e cât se poate de sigur că m-aş fi aşteptat să ajung în vreun fel în brațele dumneavoastră, să vă ating, asta e, *să vă ating*.

Jasper Gwyn dădu să spună ceva, dar ea îl opri cu un gest al mâinii.

— Să nu vă faceți o idee greşită, nu sunt îndrăgostită de dumneavoastră, nu cred, e altceva, şi se referă doar la momentul acela special, întunericul şi acel moment. Nu ştiu dacă reuşesc să mă explic, dar toate zilele alea în care practic eşti doar trupul tău şi nimic altceva... toate zilele alea îți dau un soi de aşteptare a ceva fizic care trebuie să se întâmple la sfârşit. Ceva care să te recompenseze. O distanță umplută, îmi vine să spun. Dumneavoastră o umpleți scriind, dar eu? eu? toți cei cărora le veți face portretul? O să-i trimiteți acasă cum m-ați trimis pe mine, în aceeaşi depărtare a primei zile? Nu e o idee bună.

Aruncă o privire cornetului de înghețată.

— Poate greşesc, dar acelaşi lucru pe care l-am simțit eu îl vor simți cu toții.

Mai luă puțină înghețată.

— Într-o bună zi veți scrie un portret pentru un om bătrân, şi nu va fi nici o diferență, la sfârşit omul acela va căuta un mod de a vă atinge, împotriva oricărei logici şi dorințe, va simți nevoia să vă atingă. Se va apropia şi vă va trece o mână prin păr sau vă va strânge brațul, chiar şi numai atât, dar va simți nevoia s-o facă.

Ridică privirea spre Jasper Gwyn.

— Lăsați-l s-o facă. Îi sunteți oarecum dator cu asta.

Ajunsese în punctul în care cornetul putea fi ronțăit.

— E partea cea mai bună, observă.

Jasper Gwyn o lăsă să termine, apoi o întrebă dacă va lucra pentru el. Dar cu tonul cu care ar fi putut spune că era vrăjit de ea.

Rebecca se gândi că bărbatul ăla o iubea, doar că el n-o ştia şi n-o va şti niciodată.

— Sigur că voi lucra pentru dumneavoastră. Dacă promiteți să vă țineți mâinile la locul lor. Glumesc. Îmi dați înapoi cartea lui Rode sau vreți să v-o las s-o citiți?

Jasper Gwyn păru că ar vrea să spună ceva, dar apoi îi restitui pur şi simplu cartea.

Trei săptămâni mai târziu, în câteva reviste alese cu mare grijă de Rebecca, apăru un anunț pe care după îndelungi încercări şi

discuții Jasper Gwyn hotărâse să-l rezolve în trei cuvinte clare.

Scriitor execută portrete.

Adresa era o simplă căsuță poştală.

Nu poate funcționa, ar fi spus doamna cu fularul impermeabil.

Dar lumea e ciudată, şi anunțul funcționă.

45

Jasper Gwyn făcu primul portret unui bărbat de şaizeci şi trei de ani care toată viața lui vânduse ceasuri antice. Se căsătorise de trei ori, ultima oară nici mai mult, nici mai puțin se recăsătorise cu prima soție. Îi ceruse doar să nu mai vorbească despre asta niciodată. Acuma încetase să mai vândă pendule şi ceasuri pântecoase de argint şi purta un Casio multifuncțional cumpărat de la un pakistanez, pe stradă. Trăia la Brighton şi avea trei copii. Se plimba tot timpul prin atelier, şi nici măcar o singură dată, în treizeci şi patru de zile de permanență în norul sonor al lui David Barber, nu se aşeză pe pat. Când era obosit lua loc în fotoliu. Se întâmpla deseori să înceapă să vorbească, dar în şoaptă, doar cu el însuşi. Una dintre puținele fraze pe care Jasper Gwyn ajunse s-o înțeleagă, fără să vrea, de altfel, spunea aşa: „Dacă nu crezi n-ai decât să te duci să-l întrebi“. În ziua a douăsprezecea întrebă dacă putea să fumeze, dar apoi înțelese că nu era cazul. Jasper Gwyn îl văzu schimbându-se, în timp, era altul în felul de a-şi ține umerii, cu mâinile mai libere, ca şi cum cineva i le restituise. Când fu ziua potrivită de vorbit, o făcu precis şi cu plăcere, aşezat pe jos, alături de Jasper Gwyn, cu mâinile aşezate cu o pudoare bine disimulată peste sex. Nu-l uimiră întrebările, iar la cea mai grea răspunse după ce se gândise îndelung, dar ca şi cum ani de zile şi-ar fi pregătit cuvintele potrivite: *Când eram mic şi mama ieşea seara elegantă şi splendidă, spuse. Când dimineața, în magazinul meu, întorceam ceasurile, şi în fiecare seară, în fiecare zi lăsată de Dumnezeu, când mergeam la culcare.*

Ultimul bec se stinse când el era întins pe podea şi Jasper Gwyn, cu o oarecare stânjeneală, îl auzi plângând în întuneric, într-un fel foarte demn, dar fără pudoare. Se apropie de el şi îi spuse Mulțumesc Mr Trawley. Apoi îl ajută să se ridice. Mr Trawley se sprijini de brațul lui şi căută apoi cu mâna fața lui Jasper Gwyn.

Poate că voia să-l mângâie, dar îl îmbrățișă, şi pentru prima oară Jasper Gwyn simți pielea unui bărbat lipită de a sa.

Mr Trawley îşi primi portretul în schimbul a cincisprezece mii de lire şi a unei declarații prin care îşi lua angajamentul să păstreze o discreție absolută, altfel ar fi fost obligat să suporte o importantă sancțiune pecuniară. Acasă, în timp ce soția era plecată, stinse toate luminile, în afară de una, deschise dosarul şi citi încet cele şase file pe care Jasper Gwyn le pregătise pentru el. A doua zi expedie o scrisoare în care mulțumea şi se declara pe deplin satisfăcut. Ultimul rând spunea: „Nu reuşesc să nu mă gândesc că, dacă toate astea s-ar fi întâmplat cu mulți ani în urmă, eu aş fi astăzi un altfel de om, în multe privințe, mai bun". Cu toată considerația, al dumneavoastră, Mr Andrew Trawley.

46

Al doilea portret, Jasper Gwyn îl făcu unei femei de patruzeci de ani, single[1], care după ce studiase arhitectura, acum făcea de plăcere import-export cu India. Țesături, artizanat, din când în când lucrarea vreunui artist. Locuia cu o prietenă italiancă, într-un

1. Necăsătorită (în engl., în original).

loft la periferia Londrei. Jasper Gwyn reuşi cu greu s-o convingă că nu era cazul să țină celularul deschis şi să ajungă de fiecare dată cu întârziere. Ea învăță repede şi fără să fie aparent deranjată. Era evident că-i plăcea mult să rămână goală şi să se lase privită. Avea un trup slab, ca devorat de o aşteptare nelămurită, şi o piele creolă, cu reflexe lucioase de animal. Era plină de brățări, mărgele, inele, pe care nu şi le scotea niciodată şi pe care le schimba în fiecare zi. Jasper Gwyn o întrebă, după vreo zece zile, dacă ar putea să se prezinte fără toate zorzoanele alea (nu-i spuse chiar aşa), şi ea răspunse că va încerca. A doua zi, rămase complet goală, cu excepția unui lănțişor de argint la gleznă. Când sosi ziua potrivită pentru vorbit, nu reuşi s-o facă fără să umble în sus şi-n jos, gesticulând ca şi cum cuvintele ar fi fost întotdeauna inexacte şi ar fi avut nevoie de un aparat de note corporale. Jasper Gwyn îndrăzni s-o întrebe dacă se îndrăgostise vreodată de o femeie şi ea spuse Niciodată, dar apoi adăugă Vreți adevărul? Jasper Gwyn răspunse că rareori există un adevăr.

Ultimul bec se stinse în timp ce ea îl privea hipnotizată. În întuneric Jasper Gwyn o auzi râzând nervos. Mulțumesc, Miss Croner, ați fost impecabilă, spuse. Ea se îmbrăcă, în ziua aceea nu avea decât o rochiță uşoară şi poşeta. Scoase o perie şi-şi netezi părul pe care-l ştia frumos şi-l purta lung. Apoi, în lumina amiezii care pătrundea cu greu printre obloanele trase, se duse spre Jasper Gwyn şi-i spuse că fusese o experiență de neînțeles. Era atât de aproape, că Jasper Gwyn ar fi putut să facă ceea ce dorea de zile întregi, doar din curiozitate - să atingă reflexele pielii ei. Tocmai când era pe punctul de a se convinge că nu e cazul s-o facă, ea îl sărută pe buze, rapid, şi plecă.

Miss Croner îşi primi portretul în schimbul a cincisprezece mii de lire şi a unei declarații prin care îşi lua angajamentul să păstreze o discreție absolută, altfel ar fi fost obligată să suporte o importantă sancțiune pecuniară. Când primi portretul, îl ținu pe masă câteva zile. Înai nte de a-l citi, aşteptă o dimineață în care, trezin- du-se, se simți o regină. Existau astfel de dimineți din când în când. A doua zi îi telefonă Rebeccăi şi continuă s-o facă de mai multe ori şi în zilele următoare, până când se convinse cu adevărat că nu-l poate întâlni din nou pe Jasper Gwyn ca să discute puțin cu el. Nu, chiar şi un aperitiv ca doi vechi prieteni era categoric imposibil Atunci luă o foaie din hârtia ei pentru scrisori (hârtie de orez de culoarea chihlimbarului) şi scrise câteva rânduri fără să se gândească prea mult. Ultimul spunea: „Vă invidiez talentul, maestre, rigoarea, mâinile frumoase şi secretara, cu adevărat adorabilă“. A dumneavoastră, Elisabeth Croner.

47

Al treilea portret, Jasper Gwyn i-l făcu unei femei care urma să împlinească cincizeci de ani şi care-i ceruse soțului ei un dar în stare s-o uimească. Nu ea văzuse anunțul, nu ea tratase cu Rebecca, nu ea alesese să facă ceea ce făcea. Când sosi, în prima zi, se arătă sceptică, şi nu vru să se dezbrace de tot. Rămase într-un combinezon de mătase, violet. Când era tânără fusese stewardesă, pentru că trebuia să se întrețină şi să pună cât mai mulți kilometri cu putință între ea şi o familie pe care voia s-o uite. Îşi cunoscuse soțul pe ruta Londra-Dublin. Stătea pe locul 19D şi avea atunci cu

unsprezece ani mai mult decât ea. Acum, aşa cum se întâmplă deseori, aveau aceeaşi vârstă. Din ziua a treia îşi scoase combinezonul, şi două zile mai târziu Jasper Gwyn deveni, fără să ştie, al şaselea bărbat care o văzuse complet goală. Într-o după-amiază Jasper Gwyn deschisese toate obloanele şi, când intră, ea avu o scurtă ezitare. Dar după aceea păru să se obişnuiască, şi cu timpul începu să-i placă să se oprească în fața ferestrelor fără să se acopere, atingând geamul cu sânii, pe care-i avea albi şi frumoşi. Într-o zi un băiat traversă curtea să ia o bicicletă şi ea îi zâmbi. După câteva zile Jasper Gwyn închise din nou obloanele şi din acel moment ea se abandonă oarecum portretului - un chip diferit şi un alt corp. Când veni ziua potrivită pentru vorbit o făcu cu o voce de fetiță, cerându-i lui Jasper Gwyn să se aşeze lângă ea. Fiecare întrebare părea s-o găsească nepregătită, dar fiecare răspuns era deosebit de intens. Vorbiră despre furtuni, despre răzbunare şi despre aşteptări. Ea spuse la un moment dat că ar fi vrut o lume fără numere şi o viață fără repetiții

Ultimul bec se stinse în timp ce ea se plimba, încet, cântând în şoaptă. În întuneric Jasper Gwyn o zări continuând pe lângă pereți. Aşteptă să ajungă la el şi îi spuse Mulțumesc, Mrs Harper, totul a fost impecabil. Ea se opri şi cu vocea de fetiță îl întrebă dacă poate să-i ceară ceva. Încercați, îi răspunse Jasper Gwyn. Aş vrea să mă ajutați să mă îmbrac, spuse ea. Cu delicatețe, adăugă. Jasper Gwyn o făcu. E prima oară când cineva face asta pentru mine, spuse ea.

Mrs Harper îşi primi portretul în schimbul a cincisprezece mii de lire şi a unei declarații prin care îşi lua angajamentul să păstreze o discreție absolută, altfel ar fi fost obligată să suporte o importantă sancțiune pecuniară. Soțul i-l dădu în seara zilei sale de naştere, cu masa pusă numai pentru ei doi, la lumina lumânărilor. Pusese dosarul în hârtie aurită legată cu o panglică albastră. Ea deschise darul şi, aşezată la masă, fără să spună nimic, citi dintr-o suflare cele patru pagini pe care Jasper Gwyn le scrisese pentru ea. Când termină ridică privirea spre soțul ei şi pentru o clipă se gândi că nimic n-ar fi putut să-i împiedice să moară împreună, după ce trăiseră împreună întotdeauna. A doua zi Rebecca primi un mail în care domnul şi doamna Harper mulțumeau pentru splendida oportunitate şi rugau să i se comunice domnului Gwyn că vor păstra cu sfințenie portretul fără să-l arate vreodată cuiva, pentru

că devenise lucrul cel mai scump pe care-l aveau. Cu sinceritate, Ann şi Godfried Harper.

48

Cel de-al patrulea portret i-l făcu unui tânăr de treizeci şi doi de ani care, după ce studiase economia cu rezultate splendide, se oprise când mai avea doar cinci examene înainte de a termina şi acum picta cu oarecare succes. Părinții - amândoi exponenți ai upper *middle class*[1] londoneză - nu apreciaseră asta. Până cu câțiva ani înainte fusese un bun înotător, dar acum avea un corp nesigur, reflectat parcă într-o lingură. Îl mişca încet şi fără siguranță, aşa că dădea impresia că trăia într-un loc plin până la refuz de obiecte foarte fragile, pe care doar el era în stare să le perceapă. Chiar şi lumina tablourilor sale - peisaje industriale - părea să fie ceva cu care doar el era la curent. De câtăva vreme se gândise să încerce portrete, mai ales de copii, şi când era aproape de a înțelege ce-l interesa cu adevărat în acea posibilitate, dăduse din întâmplare peste anunțul lui Jasper Gwyn. I se păru un semn. În realitate, se aştepta la o întâlnire în timpul căreia ar fi avut posibilitatea să discute, pe îndelete şi în liniştea unui atelier, despre sensul faptului de a picta oameni vii, aşa că în primele zile îl descumpăni tăcerea pe care Jasper Gwyn o pretindea cu fermitate de la el şi pe care o practica el însuşi. De abia începuse să se obişnuiască şi să aprecieze acea exagerare până într-acolo încât o lua în considerare ca regulă de adoptat, când se întâmplă un lucru care lui i se păru normal, dar care de fapt nu era. Mai era poate o oră până la opt când cineva bătu la uşă. Văzu că Jasper Gwyn nu dădea nici un semn că auzise. Dar de afară începură din nou să bată şi continuară cu o insistență deranjantă. Atunci Jasper Gwyn se ridică - era aşezat pe podea, sprijinit de perete, într-un colț care părea să fie vizuina lui - şi, cu o expresie de infinită uimire pe chip, se duse la uşă şi o deschise. Era băiatul de douăzeci de ani cu un celular în mână.

— E pentru dumneavoastră, spuse.

Jasper Gwyn era gol până la brâu, cu obişnuiții săi pantaloni de mecanic. Nu-i venea să creadă. Luă celularul.

— Tom, ai înnebunit?

Dar de cealaltă parte nu răspunse vocea lui Tom. Se auzea o

persoană plângând înăbuşit.

— Alo!

Plânsul continua.

— Tom, ce naiba de glumă e asta? Încetează, te rog.

Atunci, din plânsul acela mic, ieşi vocea lui Lottie ca să spună că Tom se simțise rău. Era în spital.

— În spital?

Lottie spuse că nu era deloc bine, apoi începu din nou să plângă şi în sfârşit îl întrebă dacă putea să dea o fugă până acolo imediat, îl ruga să facă asta. Apoi spuse numele spitalului şi adresa, pentru că era o femeie practică, întotdeauna fusese aşa.

— Aşteaptă, spuse Jasper Gwyn.

Intră din nou în atelier şi se duse să-şi ia blocnotesul.

— Poți să repeți, o întrebă.

1. Nivelul superior al clasei de mijloc (în engl., în original).

Lottie repetă numele şi adresa, şi Jasper Gwyn le scrise pe una din foile de culoarea untului. În timp ce vedea cerneala albastră imprimând pe hârtie oroarea unui nume de spital şi proza unei adrese aride, îşi aduse aminte că, dincolo de vorbe, orice vrajă e extrem de fragilă şi că viața este extrem de rapidă în acțiunea ei de a răpi.

Îi spuse băiatului că trebuiau să întrerupă. Dintr-odată îl văzu teribil de gol - şi în mod grotesc inutil.

49

Dat fiind că natura umană e surprinzător de mes - chină, Jasper Gwyn nu se gândi în taxi decât la câtă lume va trebui să întâlnească la spital - colegi, editori, ziarişti, trebuia să se aştepte la destul de multe întâlniri foarte obositoare. Îşi imagină de câte ori îl vor întreba la ce lucrează. Oribil, se gândi. Dar când urcă în secție, doar Lottie îi ieşi în întâmpinare, pe coridorul pustiu.

— Nu vrea pe nimeni, nu vrea să fie văzut aşa, îi spuse. A întrebat doar de tine, de o mie de ori, ce bine că ai venit, nu întreba decât de tine.

Jasper Gwyn nu răspunse pentru că o privea încă, nedumerit. Purta pantofi cu toc cui şi un taior cu fusta foarte scurtă.

— Ştiu, spuse ea. Tom mi-a cerut-o. Spune că-l binedispune.

Jasper Gwyn dădu din cap. Şi decolteul era din cele care binedispun.

— Se înfurie dacă plâng, adăugă Lottie. Poţi să stai puţin aici? Simt că mor dacă nu mă duc undeva să pot plânge cât vreau.

În cameră, Tom Bruce Shepperd tăcea printre perfuzii şi aparate, mai mic parcă sub cearşafuri şi pături de o culoare inexistentă - culoare de spital. Jasper Gwyn apropie un scaun de pat şi se aşeză. Tom deschise ochii. Ce porcărie, spuse, dar încet. Avea buzele uscate şi nici o sclipire în priviri. Apoi se întoarse puţin şi îl recunoscu pe Jasper Gwyn şi atunci totul se schimbă.

Încet şi calm începură să vorbească. Tom avea de povestit ce i se întâmplase. Inima, pe undeva. Chestie complicată. Încearcă o operaţie peste două zile, spuse. Dar a încerca nu e cine ştie ce ca verb, observă.

— O să fie bine, spuse Jasper Gwyn. Ca data trecută, o să fie foarte bine.

— Poate.

— Cum adică *poate*?

— Aş prefera să schimb subiectul.

— De acord.

— Poate reuşeşti să spui ceva care să nu mă deprime.

— Taiorul lui Lottie e o nebunie.

— Tot porc ai rămas.

— Eu? Tu eşti porc, tu care o pui să se îmbrace aşa.

Tom zâmbi - pentru prima oară. Apoi închise ochii. Se vedea că-l oboseşte să vorbească. Jasper Gwyn îl mângâie pe păr, şi câtva timp rămaseră acolo, împreună şi atât.

Dar apoi, fără să deschidă ochii, Tom îi spuse lui Jasper Gwyn că exista un motiv special pentru care-l chemase, chiar dacă pentru nimic în lume n-ar fi vrut să fie văzut de el în starea aceea mizerabilă. Trase aer în piept, apoi spuse că era pentru povestea cu portretul.

— Nu vreau să plec înainte de a şti ce dracu' ai inventat, zise.

Jasper Gwyn mută scaunul puţin mai aproape de capul lui Tom.

— Tu nu pleci nicăieri, spuse.

— Era un fel de-a spune.

— Încearcă numai să repeţi şi-i vând lui Andrew Wylie toată lista mea de cărţi apărute.

— Nu te va lua niciodată.

— Asta spui tu.

— De acord, dar acum ascultă-mă.

Din când în când se oprea să-şi tragă sufletul. Sau capătul unui fir care îi scăpa, afurisitul.

— M-am gândit la povestea aia cu portretele... ei, n-am chef să stau să ascult prea multe poveşti. Mi-a venit o idee mai bună.

Apucă mâna lui Jasper Gwyn.

— Fă-mi-l.

— Ce?

— Fă-mi un portret. Şi eu o să înțeleg.

— Un portret ție?

— Da.

— Acum?

— Aici. Ai două zile. Nu mă aburi cu toate poveştile alea că ai nevoie de o lună, şi de atelier, şi de muzică.

Strânse cu putere mâna lui Jasper Gwyn. Era o putere ilogică, nimeni n-ar fi ştiut să spună de unde venea.

— Fă-mi-l şi gata. Dacă ştii să-l faci, poți să-l faci şi aici.

Jasper Gwyn se gândi la o mulțime de obiecții, toate de bun-simț. Înțelese cu o luciditate absolută că era o situație grotescă, şi îi păru rău că nu explicase fiecare lucru la momentul potrivit, care fusese cu mult timp în urmă, cu siguranță nu acum, în camera aceea de spital.

— Nu se poate, Tom.

— De ce?

— Pentru că nu e o scamatorie. E ca şi cum ai traversa un deşert sau ai escalada un munte. Nu se poate face într-un salon numai pentru că un copil, la care ții, ți-o cere. Facem aşa: te operează, totul va fi foarte bine şi când te întorci acasă, eu îți explic, jur.

Tom îi lăsă mâna şi câtva timp rămase tăcut. Respira puțin mai greu acum.

— Nu e numai asta, spuse în sfârşit.

Jasper Gwyn trebui să se aplece puțin pentru a reuşi să-l audă bine.

— Mă interesează să înțeleg ce naiba faci, dar nu e numai asta.

Strânse din nou cu putere mâna lui Jasper Gwyn.

— Odată mi-ai spus că să faci portretul cuiva e un fel de a-l aduce acasă. Aşa e?

— Da, cam aşa ceva.

— Un fel de a-l aduce acasă.

— Da.

Tom îşi drese glasul. Voia să se înţeleagă bine ce urma să spună.

— Du-mă acasă, Jasper.

Îşi drese glasul încă o dată.

— Nu-mi mai rămâne mult timp şi am nevoie să mă întorc acasă, spuse.

Jasper Gwyn ridică privirea pentru că nu voia să-l privească pe Tom în ochi. Erau toate aparatele alea şi culoarea pereţilor şi amprenta spitalului peste tot. Se gândi că totul era absurd.

— O să-mi iasă o porcărie, spuse.

Tom Bruce Shepperd îi lăsă mâna şi închise ochii.

— Oricum să nu cumva să crezi că ţi-l plătesc, spuse.

50

Şi astfel, două zile şi două nopţi, Jasper Gwyn rămase în spital, aproape fără să doarmă, pentru că trebuia să-i facă un portret singurului prieten care-i rămăsese în viaţă. Se aşezase într-un colţ, pe un scaun, şi vedea trecând medici şi asistente fără să-i vadă. Se hrănea cu sendvişuri şi cafele, din când în când îşi dezmorţea picioarele ieşind pe coridor. Venea Lottie şi nu îndrăznea să spună nimic.

În pat, Tom părea să devină cu fiecare oră tot mai mic, şi tăcerea în care supravieţuia semăna cu o dispariţie misterioasă. Din când în când se întorcea spre colţul în care se aştepta să-l vadă pe Jasper Gwyn şi părea întotdeauna să-l mulţumească faptul că nu-l găsea gol. Când îl duceau să facă vreun control, Jasper Gwyn fixa patul răvăşit şi în învălmăşeala aia de cearşafuri i se părea că zăreşte o formă de o nuditate atât de extremă, că nici măcar nu mai avea nevoie de un corp.

Lucra împletind amintiri şi ceea ce reuşea să vadă acum în Tom şi nu văzuse niciodată. Nici măcar o clipă nu încetă să fie un gest dificil şi dureros. Nimic nu era ca în atelier, în braţele muzicii lui David Barber, şi fiecare regulă pe care o instituise îi era imposibil de urmat. Nu avea bileţelele lui, îi lipseau becurile Caterina de Medici şi cu greu reuşea să gândească cu toate obiectele acelea în jur, pe care nu el le alesese. Timpul era insuficient, momentele de

singurătate, rare. Posibilitatea de a da greş, cât se poate de serioasă.

Şi totuşi, în seara dinaintea operației, pe la unsprezece, Jasper Gwyn întrebă dacă exista un computer în secție, la care să poată scrie ceva. Fu condus într-o încăpere a administrației, unde îi dădură un birou şi passwordul pentru a intra în PC-ul funcționarei. Nu uitară să sublinieze că nu era o procedură regulamentară. Pe birou erau două fotografii înrămate şi o dezolantă colecție de şoricei cu arc. Jasper Gwyn îşi potrivi scaunul, care era supărător de înalt. Observă scârbit că tastatura era murdară, ba chiar intolerabil de murdară pe tastele care se folosesc cel mai mult. Ar fi zis că trebuia să fie exact pe dos. Se ridică, se duse să stingă neonul central şi se întoarse la şoricei. Aprinse lampa de birou. Începu să scrie.

Cinci ore mai târziu se sculă şi încercă să înțeleagă unde naiba era imprimanta care, îşi dădea foarte bine seama, tocmai scuipa portretul său. E curios unde pun imprimanta, în birouri, atunci când există una singură pentru toți. Trebui să aprindă din nou neonul central ca s-o găsească, şi în final se trezi cu nouă foi în mână, imprimate cu un font care nu-i plăcea în mod deosebit, şi pus în pagină cu margini de o banalitate jignitoare. Totul era greşit, dar în acelaşi timp, aşa cum trebuia să fie - o exactitate grăbită, căreia îi fusese sustras luxul detaliilor. Nu mai stătu să recitească, numerotă doar paginile. Imprimase două exemplare: unul îl împături în patru, îl puse în buzunar, şi apoi, cu celălalt în mână, merse către salonul lui Tom.

Să fi fost patru dimineața, nici măcar nu controlă. În salon era o singură lumină aprinsă, destul de caldă, deasupra patului. Tom dormea cu capul întors într-o parte. Aparatele la care era legat comunicau din când în când ceva, emițând mici sunete odioase. Jasper Gwyn apropie un scaun de pat. Nu avea nici un sens, dar puse mâna pe umărul lui Tom şi începu să-l zgâlțâie. Îşi dădea seama că nu era un gest care i-ar fi plăcut unei asistente în trecere pe acolo. Îşi apropie gura de urechea lui Tom şi-i pronunță de câteva ori numele. Tom deschise ochii.

— Nu dormeam, spuse. Aşteptam doar. Cât e ceasul?

— Nu ştiu. Târziu.

— Ai reuşit?

Jasper Gwyn ținea cele nouă foi în mână. Le puse pe pat.

— A ieşit cam lung, zise. Când eşti grăbit, totul iese cam lung, ştii asta.

Vorbeau încet şi păreau doi copii care şterpelesc ceva.

Tom luă foile în mână şi le aruncă o privire. Citi poate primele rânduri. Îşi ridicase puțin capul de pe pernă, dând impresia că face un efort îngrozitor. Dar avea în ochi o vioiciune trează pe care nimeni nu i-o mai văzuse vreodată în spitalul acela. Îşi lăsă capul să cadă din nou pe pernă şi-i întinse foile lui Jasper Gwyn.

— OK. Citeşte.

— Eu?

— Trebuie să chem o infirmieră?

Jasper Gwyn îşi închipuise altceva. De genul Tom care citeşte totul în timp ce el se întoarce acasă să facă în sfârşit un duş. Întotdeauna accepta cu întârziere nuda realitate a lucrurilor.

Luă foile în mână. Detesta să citească cu voce tare ce scrisese - să le citească *altora*. I se păruse întotdeauna un gest neruşinat. Dar acolo începu s-o facă, încercând s-o facă bine - cu lentoarea şi grija necesare. Multe fraze i se păreau deja inexacte, dar se sili să citească totul aşa cum scrisese. Din când în când Tom râdea încetişor. O dată îi făcu un semn să se oprească. Apoi îi dădu de înțeles că putea să continue. Ultima pagină Jasper Gwyn o citi mult mai rar, şi la drept vorbind i se păru impecabilă.

În final luă foile, le aranjă, le îndoi şi le puse pe pat.

Aparatele continuau să transmită mesaje de neînțeles, cu o obtuzitate vag militară.

— Vino aici, spuse Tom.

Jasper Gwyn se aplecă spre el. Acum erau aproape de tot. Tom scoase brațul de sub pătură şi puse mâna pe capul prietenului său. Pe ceafă. Apoi îl trase spre el - îşi puse capul prietenului său pe umăr ținându-l acolo. Mişca încetişor degetele, ca şi cum ar fi vrut să fie sigur de ceva.

— Ştiam, zise.

Apăsă puțin degetele pe ceafa prietenului său.

Jasper Gwyn plecă atunci când Tom adormise. Îşi ținea o mână pe foile portretului şi lui Jasper Gwyn i se păru mâna unui copil.

51

Rebecca era la birou când primi vestea că Tom nu rezistase la operație. Se ridică şi, fără ca măcar să-şi ia lucrurile, ieşi în stradă.

Merse iute, cum nu făcea niciodată, fiind sigură de drumul pe care-l avea de străbătut şi nepăsându-i de nimic din jur. Ajunse acasă la Jasper Gwyn şi apăsă pe sonerie. Era atât de hotărâtă în dorința ei ca uşa aceea să se deschidă, încât în cele din urmă uşa se deschise. Rebecca nu spuse nimic, se aruncă doar în brațele lui Jasper Gwyn, singurul loc din lume în care, aşa hotărâse, ar fi fost potrivit să plângă fără încetare ore întregi.

Cum se întâmplă adesea, se apucară să depene amintiri, pentru că, atunci când moare cineva, celorlalți le revine sarcina de a trăi şi pentru el - nu există ceva mai potrivit.

52

Astfel, al patrulea portret Jasper Gwyn i-l făcu singurului prieten pe care-l avea, cu puține ore înainte ca acesta să moară.

Apoi îi fu greu să înceapă din nou, din multe motive previzibile, dar şi din pricina neaşteptatei senzații că a face portretele acelea era un mod de a sfida o persoană care acum nu mai era şi grație căreia, probabil, el se convinsese să sfideze toată acea lume de cărți de care voia să scape. Acum nu mai avea pe nimeni de convins în afară de el însuşi, şi rezerva cu care îşi imaginase întotdeauna meseria lui de copist devenise un soi de bătălie privată, aproape fără martori. Avu nevoie de câtva timp pentru a se obişnui cu ideea că era aşa şi pentru a regăsi limpezimea unei dorințe necesare. Trebui să se întoarcă ca să-şi aducă aminte puritatea a ceea ce căuta şi curățenia pe care i se întâmplase s-o dorească, în miezul talentului său. O făcu calm, lăsând să vină de la sine bucuria pe care o cunoştea - dorința. Apoi încetul cu încetul se apucă de lucru.

Al cincilea portret trebui să i-l facă băiatului care picta şi lucrul acesta nu-i plăcu deloc pentru că fu nevoit s-o ia de la început - un lucru în mod normal destinat eşecului. Al şaselea îl făcu unui actor de patruzeci şi doi de ani cu un trup foarte ciudat, de pasăre, şi un chip memorabil, cioplit parcă în lemn. Al şaptelea, unor tineri foarte bogați care se căsătoriseră de curând şi insistaseră să pozeze împreună. Al optulea îl făcu unui medic care şase luni pe an naviga

pe cargouri, în jurul lumii. Al nouălea, unei femei care voia să uite tot, în afară de ea însăşi şi patru poezii de Verlaine - în franceză. Al zecelea, unui croitor care o îmbrăcase pe regină, fără să fie deosebit de mândru de asta. Al unsprezecelea, unei fete - şi asta fu greşeala.

Rebecca era cea care selecționa aspiranții, încercând să-l ferească pe Jasper Gwyn de persoane nepotrivite, iar ea, de fapt, n-o întâlnise niciodată. Dar exista un motiv: la ea se prezentase tatăl, care nu era unul oarecare, ci însuşi Mr Trawley, anticarul pensionar, primul om din lume care acceptase să dea bani pentru ca Jasper Gwyn să-i facă portretul. Fata era fiica lui cea mică, se numea Audrey. Cu politețea şi buna-creştere pe care Rebecca îşi amintea să le fi apreciat când îl cunoscuse, Mr Trawley îi explicase că fiica lui e o fată dificilă, iar el era convins că o experiență specială ca aceea trăită în atelierul lui Jasper Gwyn ar fi putut-o eventual ajuta să găsească un răgaz - spuse chiar aşa - în care să recupereze o oarecare seninătate. Adăugă că orice ar fi scris Jasper Gwyn în portretul său ar fi fost pentru fiica lui un semn mai limpede decât orice reflectare în oglindă şi mai convingătoare decât orice învățătură.

Rebecca vorbi cu Jasper Gwyn şi împreună hotărâră că se putea face. Fata avea nouăsprezece ani. Intră în atelier în prima zi a unei săptămâni din mai. Trecuseră şaisprezece luni de când tatăl ei făcuse acelaşi lucru.

53

Stătea goală ca şi cum ar fi fost o provocare, iar trupul ei, atât de tânăr, o armă. Vorbea deseori, şi deşi Jasper Gwyn nu-i răspundea în nici un fel, ba în mai multe rânduri încercase să-i explice cum o anumită tăcere era indispensabilă pentru reuşita portretului, ea începea să vorbească din nou în fiecare zi. Nu povestea nimic, nu încerca să explice ceva: psalmodia o ură perenă şi o răutate aplicată fără distincție. Era splendidă când făcea asta, nicidecum copilă şi teribil de aprigă. Îşi insultă zile întregi, într-un mod feroce şi elegant, părinții. Apoi se opri scurt asupra şcolii şi prietenilor, dar era clar că o făcea grăbit, imprecis, pentru că altul era punctul la care voia să ajungă. Jasper Gwyn renunțase să-i mai spună să tacă şi se obişnuise să-i considere vocea un detaliu al trupului ei, mai

intim doar decât altele şi într-un fel oarecare mai periculos - o gheară. Nu era atent la ce spunea, dar cantilena aceea tăioasă ajunse să fie pentru el atât de vie şi de seducătoare, încât norul sonor al lui Daver Barber i se păru uşor inutil, dacă nu chiar deranjant. În a douăsprezecea zi fetişcana ajunse acolo unde voia să ajungă, adică la el. Începu să-l atace, verbal, cu săgeți alternând cu tăceri în care se limita să-l fixeze cu o intensitate insuportabilă. Jasper Gwyn deveni incapabil să mai lucreze şi în momentele de vid ale minții ajunse să înțeleagă că exista ceva, în agresiunea aceea, teribil de pervers şi de seducător. Nu era sigur că e în stare să se apere. Rezistă două zile, apoi în a treia nu se prezentă în atelier. Făcu acelaşi lucru în următoarele patru. Se întoarse în a cincea zi, aproape sigur că n-o va găsi şi ciudat de tulburat la ideea că s-ar putea să greşească. Dar ea era acolo. Tăcu tot timpul. Jasper Gwyn o găsi pentru prima oară de o frumusețe periculoasă. Începu din nou să lucreze, dar cu o sâcâitoare confuzie în cap.

Seara, întors acasă, primi un telefon de la Rebecca. Se întâmplase un lucru neplăcut. Într-un tabloid de după-amiază, nu foarte clar, dar cu obişnuitul ton neelegant, se spunea ciudata poveste a unui scriitor care făcea portrete, într-un atelier aflat în spatele străzii Marylebone High. Numele era trecut sub tăcere, dar era menționat costul portretelor (uşor umflat) şi era descris cu multe amănunte atelierul. Exista un paragraf malițios asupra nudității modelelor şi altul în care se vorbea despre par- fumuri, lumina lumânărilor şi muzică New Age. Conform tabloidului, să-ți faci un portret în felul acela devenise deja, într-o anumită bună societate londoneză, moda zilei.

Dintotdeauna Jasper Gwyn se temuse de aşa ceva. Dar, cu timpul, el şi Rebecca înțeleseseră că modul de a lucra din atelierul acela făcea ca oamenii să devină extrem de geloşi pe propriul portret şi instinctiv înclinați să nu mânjească frumusețea respectivei experiențe cu un gest diferit de acela de a-i păstra o amintire privată. Vorbiră puțin despre asta, dar, trecându-i în revistă pe toți cei care fuseseră în atelier, nu reuşiră să găsească nici unul care ar fi putut într-adevăr să se ocupe cu contactarea unui tabloid şi să provoace toată porcăria aia. În final nu putură să nu se gândească la fetişcană. Jasper Gwyn nu povestise nimic din ceea ce se întâmpla cu ea, în atelier, dar Rebecca ştia deja să citească fiecare amănunt, cât de mic, şi nu-i scăpase faptul că acolo înăuntru ceva nu funcționa ca de obicei. Încercă să-i pună

întrebări, dar Jasper Gwyn nu făcu decât să observe că fata avea un talent cu totul special pentru răutate. Nu vru să adauge mai mult. Hotărâră că Rebecca va fi atentă la cum se va răspândi vestea în media şi că, pentru moment, singurul lucru de făcut era să se întoarcă la lucru.

A doua zi, Jasper Gwyn intră din nou în atelier, cu vaga impresie că e un dresor care intră în cuşca animalelor. O găsi pe fată aşezată pe jos, în colțul în care de obicei se cuibărea el. Scria ceva pe foile de culoarea untului din blocnotesul lui.

54

În alte ziare nu mai apăru cine ştie ce din povestea aia, şi Rebecca îl căută pe Jasper Gwyn ca să-l liniştească, dar nu reuşi să-l găsească. Dădu el un semn de viață, după câteva zile şi nu vorbi mult, spuse că totul e în regulă. Rebecca îl cunoştea destul de bine ca să nu insiste. Încetă să-l mai caute. Tăia din ziare articolele, puține, care reluaseră ştirea. Îşi spuse că la urma urmelor totul se terminase cu bine. Lucra într-un birou minuscul, pe care Jasper Gwyn i-l găsise, o încăpere mică, dar plăcută, nu departe de casa ei. Se întâlni cu trei candidați (toți trei citiseră tabloidul) fără ca vreunul să-i inspire cu adevărat încredere. După ce trecu o săptămână, se aşteptă să se întâmple ceea ce se întâmpla întotdeauna când voința de neînțeles a becurilor Caterina de Medici hotăra că timpul se terminase. Vor trece câteva zile şi Jasper Gwyn îi va înmâna un exemplar al portretului. Ea va convoca atunci clientul, care va veni să-l ia, să plătească şi să restituie cheia atelierului. Totul era rodat şi se repeta identic de fiecare dată, iar asta îi plăcea. Numai că de data asta Jasper Gwyn întârzie să dea un semn de viață, în schimb însă, într-o dimineață, se prezentă la ea Mr Trawley. Spunea că, după părerea fiicei lui, becurile Caterina de Medici se stinseseră şi o făcuseră chiar într-un mod destul de elegant, dar adevărul e că atunci când s-a întâmplat asta trecuseră deja nouă zile de când Jasper Gwyn nu mai venea la atelier. Fiica lui se dusese în fiecare după-masă, dar nu-l mai văzuse. Acum Mr Trawley se întreba dacă trebuia să facă ceva special sau pur şi simplu să aştepte. Nu era îngrijorat, dar preferase să vină personal să se convingă că totul e în regulă.

— Sunteți chiar sigur că Mr Gwyn n-a fost în atelier nouă zile? întrebă Rebecca.

—Fiica mea aşa zice.

Rebecca îl privi întrebător.

— Da, îmi dau seama, spuse el. Dar în cazul ăsta sunt înclinat s-o cred.

Rebecca spuse că va controla şi că-i va da un semn de viață cât mai curând posibil. Era neliniştită, dar nu lăsă să se vadă asta.

Înainte de a pleca, Mr Trawley găsi cu cale să întrebe dacă, din întâmplare, Rebecca ştia cum se desfăşuraseră lucrurile, acolo, în atelier. Ceea ce voia de fapt să întrebe era dacă fiica lui se comportase decent.

— Nu ştiu, răspunse Rebecca. Mr Gwyn nu povesteşte cine ştie ce din ceea ce se întâmplă acolo, nu-i stă în obicei.

— Înțeleg.

— Ceea ce am intuit eu e că fiica dumneavoastră nu e un subiect uşor, ca să spun aşa.

— Nu, nu e, spuse Mr Trawley.

Făcu o pauză.

— Uneori poate fi extrem de antipatică, sau exagerat de atrăgătoare, adăugă.

Rebecca se gândi că i-ar fi plăcut să fie o fetişcană despre care să se poată spune aşa ceva.

— Am să vă anunț, Mr Trawley. Sunt sigură că totul se va aranja.

Mr Trawley spuse că n-avea nici un dubiu.

A doua zi apăru în *The Guardian* un amplu reportaj despre povestea cu portretele. Era mai exact decât cel apărut în tabloid şi ajungea chiar să citeze numele lui Jasper Gwyn. Tot lui îi era dedicat şi un al doilea articolaş în care se vorbea despre cariera pe care o făcuse.

Rebecca se grăbi să-l caute pe Jasper Gwyn. Nu-l găsi acasă, şi nici măcar o raită prin spălătoriile din cartier nu-i fu de folos. Părea că dispăruse.

55

Vreme de cinci zile nu se întâmplă nimic. Apoi Rebecca primi de

la Jasper Gwyn un plic gros cu portretul fetei, împachetat cu aceeaşi meticuloasă grijă, şi un bilet cu câteva rânduri. Spunea că îi va fi imposibil să mai dea câtva timp vreun semn de viață. Conta pe faptul că, între timp, Rebecca va face față întregii situații. Va trebui să amâne următorul portret: nu era sigur că se va putea întoarce la lucru mai devreme de două luni. Mulțumea şi saluta cu o îmbrățişare. Nu făcea nici o referire la articolul apărut în *The Guardian*.

Întreaga zi Rebecca fu nevoită să respingă politicos tot felul de telefoane, din toate părțile, care voiau să ştie mai multe despre povestea lui Jasper Gwyn. Nu-i plăcea că fusese lăsată singură într-un moment atât de delicat, dar, pe de altă parte, îl cunoştea suficient de bine pe Jasper Gwyn ca să recunoască un comportament pe care era inutil să încerce să-l corecteze. Făcu ceea ce trebuia să facă, o făcu cât mai bine cu putință, iar spre seară îi telefonă lui Mr Trawley ca să-i spună că portretul e gata. Apoi scoase telefonul din priză, luă portretul fetei şi îl deschise. Era ceva ce nu făcea niciodată. Îşi impusese să înmâneze portretele fără să le arunce nici măcar o privire. O să vină momentul potrivit să le citească, îşi spusese mereu. Dar în seara aceea totul era altfel. Plutea în aer ceva ce semăna cu spulberarea unei vrăji, şi i se păru normal, poate chiar obligatoriu, să renunțe la gesturile obişnuite. Deschise deci portretul fetei şi începu să citească.

Erau patru pagini. Se opri la prima, apoi puse la loc foile şi închise dosarul.

56

Fata sosi dimineața, singură. Se aşeză în fața Rebeccăi. Părul lung, blond şi subțire îi cădea drept de o parte şi de alta a feței. Doar uneori, cu o mişcare a capului, îşi descoperea în întregime trăsăturile colțuroase, dar dominate de nişte minunați ochi negri. Era slabă şi stăpână pe propriu-i trup, fără să trădeze semne de nervoz itate: părea să fi ales o anumită imobilitate elegantă drept regulă de comportament. Era îmbrăcată cu o jachetă deschisă pe un maieu violet sub care se puteau ghici sânii mici şi bine făcuți. Rebecca observă mâinile palide şi acoperite de răni minuscule.

— Portretul dumneavoastră, spuse, întinzându-i dosarul.

Fata îl lăsă pe masă.

— Tu eşti Rebecca? întrebă.

— Da. ’

— Jasper Gwyn vorbeşte deseori despre tine.

— Nu prea-mi vine să cred. Mr Gwyn nu e tipul care să vorbească mult despre ceva.

— Da, dar despre tine vorbeşte.

Rebecca făcu un gest vag şi zâmbi.

— Bine, zise.

Apoi îi întinse fetei o foaie s-o semneze. Pentru lichidarea datoriei se înțelesese cu tatăl.

Fata semnă fără să citească. Restitui stiloul. Făcu un semn către portret.

— L-ai citit? întrebă.

— Nu, minți Rebecca. N-o fac niciodată.

— Ce proastă.

— Poftim?

— Eu aş face-o.

— Să ştiți că sunt destul de mare ca să hotărăsc singură ce e bine şi ce nu.

— Da, eşti mare. Eşti bătrână.

— Se poate. Acum, dacă nu vă deranjează, am mult de lucru.

— Jasper Gwyn spune că eşti o femeie foarte nefericită.

Atunci Rebecca o privi pentru prima oară fără nici o reținere. Văzu că are un fel odios de a fi încântătoare.

— Mr Gwyn greşeşte şi el uneori, spuse.

Fata făcu un gest cu capul descoperindu-şi pentru o fracțiune de secundă chipul.

— Eşti îndrăgostită de el? întrebă.

Rebecca o privi şi nu răspunse.

— Nu, nu asta era întrebarea pe care voiam s-o pun, se corectă fata. Ai făcut dragoste cu el? întrebă.

Rebecca se gândi să se ridice şi s-o invite să iasă. Era evident singurul lucru pe care trebuia să-l facă. Dar simți totodată că, dacă exista un mod de a înțelege toată întâmplarea asta atât de ciudată, acolo, în fața ei, se afla poate singura cale posibilă, oricât ar fi fost ea de odioasă.

— Nu, spuse. N-am făcut niciodată dragoste cu el.

— Eu, da, spuse fata. Te interesează să ştii cum e?

— Nu sunt sigură.

— Cu violență. Şi-apoi, dintr-odată, cu gingăşie. Îi place să se atingă. Nu vorbeşte niciodată. Nu închide niciodată ochii. Devine foarte frumos când termină.

O spuse privind-o pe Rebecca drept în ochi.

— Vrei să citeşti portretul împreună cu mine? întrebă.

Rebecca făcu semn că nu cu capul.

— Nu cred că vreau să mai ştiu absolut nimic despre tine, fetițo.

— Nu ştii nimic despre mine.

— Exact, aşa e.

Fata păru pentru o clipă atrasă de ceva ce văzuse pe masă. Apoi îşi ridică privirile spre Rebecca.

— Am făcut dragoste două zile fără să dormim aproape deloc, spuse. Acolo, în atelier. Apoi el a plecat şi nu s-a mai întors. Un laş.

— Dacă nu mai ai alt venin de scuipat, discuția noastră s-a terminat.

— Da. Încă ceva.

— Grăbeşte-te.

— Îmi faci un serviciu?

Rebecca o privi descumpănită. Fata făcu din nou mişcarea aceea cu care-şi descoperea o clipă chipul.

— Când îl vezi, spune-i că-mi pare rău pentru chestia aia cu ziarele, nu credeam că o să iasă tot circul ăsta.

— Dacă voiai să-i faci rău, ai reuşit.

— Nu, nu asta voiam. Era altceva.

— Ce?

— Nu ştiu ... voiam să-l *ating*, dar nu cred că tu poți înțelege.

Rebecca se gândi cu ciudă că putea înțelege foarte bine. Se gândi şi la pedeapsa celor - mulți - care nu sunt în stare să atingă fără să facă rău, şi instinctiv căută cu privirea mâinile fetei şi micile ei răni. Simți umbra unei compasiuni îndepărtate şi ştiu imediat ce anume l-a înfrânt pe Jasper Gwyn, în atelier, cu fata aia.

— Cheia, spuse.

Fata căută în poşetă şi puse cheia pe masă. Rămase o clipă privind-o.

— Nu vreau portretul, spuse. Aruncă-l.

Plecă lăsând uşa deschisă - umbla puțin înclinată într-o parte, ca şi cum ar fi trebuit să se strecoare într-un spațiu strâmt şi o făcea pentru a scăpa de tot ceea ce era.

57

Rebecca avu nevoie de ceva timp ca să-şi limpezească gândurile. Renunță la obligațiile pe care trebuia să le îndeplinească, anulă toate întâlnirile, lăsă pe masă, fără să le deschidă, ziarele pe care le cumpărase. O deranja să vadă că-i tremurau mâinile - era chiar greu de înțeles dacă era vorba de furie sau de un soi de spaimă. Sună telefonul şi ea nu răspunse. Îşi luă lucrurile şi ieşi.

Pe drumul spre casă se aşeză într-un loc liniştit, pe treptele unei biserici, la marginea unui mic parc şi se sili să-şi amintească vorbele fetei. Încerca să înțeleagă ce anume făcuseră, încetul cu încetul, praf. Multe lucruri, iar pe unele le ştia delicate, dar şi de neclintit, cum nu sunt simplele iluzii. În mod ciudat, înainte de a se gândi la ea, se gândi la Jasper Gwyn, asemenea celor care, ridicându-se după ce au căzut, controlează dacă nu şi-au spart ochelarii sau ceasul - lucrurile cele mai fragile. Era greu de înțeles cât îl rănise fetişcana aia. Cu siguranță nesocotise o măsură pe care până în momentul acela Jasper Gwyn o indicase drept normă obligatorie a ciudatei sale munci. Dar se putea şi ca toată acea grijă de a pune granițe şi restricții să fi ascuns în el o dorință de a ajunge dincolo de orice regulă, chiar şi o singură dată şi cu orice preț - să ajungă în fond la capătul unui anumit drum. Deci era greu de spus dacă fata fusese pentru el o lovitură mortală sau țărmul spre care țintiseră toate portretele sale. Cine ştie. Desigur, cele nouă zile care trecuseră fără să pună piciorul în atelier duceau cu gândul la un om speriat mai mult decât la un om ajuns undeva - la fel şi faptul că rămânea ascuns, calm, dar hotărât. Numai animalele rănite se mişcă în felul ăsta. Se gândi la atelier, la cele optsprezece becuri Caterina de Medici, la muzica lui David Barber. Ce păcat, îşi spuse. Ce păcat uriaş, dacă totul trebuie să se termine aici.

Se duse spre casă, umblând încet, şi doar atunci începu să se gândească la ea şi să-şi controleze rănile. Oricât ar fi dezgustat-o să admită, fata aia o învățase ceva care o umilea şi care avea legătură fie cu curajul, fie cu neruşinarea, cine ştie. Încercă să-şi amintească momentele în care şi ea fusese cu adevărat aproape de Jasper Gwyn, scandalos de aproape, şi sfârşi prin a se întreba ce anume greşise în momentele acelea sau ce nu înțelesese. Se întoarse cu gândul în întunericul atelierului din ultima noapte şi îşi aminti golul care rămăsese între ei, nevenin- du-i să creadă că nu

ştiuse să-l traverseze. Dar şi mai mult se gândi la dimineața în care murise Tom, la cum alergase până la Jasper Gwyn şi la tot ce urmase. Îşi amintea spaima amândurora şi nevoia mai puternică decât orice altceva, de a sta închişi acolo înăuntru, împreună. Îşi amintea propriile-i gesturi în bucătărie, picioarele goale, telefonul care suna, fără ca ei să se oprească din vorbitul în şoaptă. Alcoolul băut, vechile discuri, copertele cărților, dezordinea din baie. Şi cât de uşor îi fusese să se întindă lângă el şi să adoarmă. Apoi dimineața grea şi privirea înspăimântată a lui Jasper Gwyn. Ea care înțelegea şi pleca.

Cu cât fusese mai exact gestul clar al fetei ăleia?

Ce lecție odioasă.

Se privi şi se întrebă dacă totul nu se putea explica simplu prin trupul ei nepotrivit şi greşit. Dar nu exista un răspuns. Doar tristeți pe care de multă vreme nu voia să le mai înfrunte.

Acasă, în oglindă, se văzu frumoasă - şi vie.

Făcu deci, zile întregi, singurul gest care i se părea potrivit - să aştepte. Urmări indiferentă multiplicarea în ziare a articolelor care povesteau despre ciudatul caz al lui Jasper Gwyn şi se limită să le catalogheze în ordine cronologică. Răspundea la telefon, notând conştiincios toate cererile şi asigurând că în scurtă vreme va fi în stare să fie mai utilă. Nu se temea, ştia că trebuie doar să aştepte. Şi aşteptă unsprezece zile. Apoi, într-o dimineață, primi la birou un pachet gros, însoțit de o scrisoare şi de o carte.

În pachet se aflau toate portretele, fiecare în dosarul său. În scrisoare Jasper Gwyn lămurea că erau copiile pe care le făcuse pentru el însuşi; o ruga să le păstreze într-un loc sigur şi să nu le facă publice în nici un fel. Adăuga o listă minuțioasă de lucruri pe care trebuia să le facă: să-i restituie lui John Septimus Hill atelierul, să renunțe la mobile şi la celelalte lucruri, să elibereze biroul, să anuleze mailul cu care lucraseră, să devină de negăsit pentru ziariştii care eventual ar fi încercat s-o contacteze. Mai spunea şi că se ocupase personal de plata a tot ce era de plătit şi o asigura pe Rebecca de faptul că în curând va primi suma ce i se cuvine, la care se adăuga un important salariu compensator. Era sigur că nu va avea probleme.

Îi mulțumea din suflet şi încă o dată ținea să spună că n-ar fi putut dori o colaboratoare mai precisă, mai discretă şi mai plăcută. Îşi dădea seama că ar fi fost de dorit un rămas-bun mai călduros din toate punctele de vedere, dar trebuia să admită, cu părere de

rău, că nu reuşea să facă mai mult.

Restul scrisorii era scris de mână. Spunea aşa:

Poate că ar trebui să vă explic că distanța față de fata aceea era o problemă imposibil de rezolvat, dar n-aş şti cum s-o fac fără să devin ridicol, sau fără să vă rănesc, poate. De primul lucru nu-mi pasă, al doilea însă mi-ar crea o infinită neplăcere. Vă rog să credeți pur şi simplu că nu se putea altfel.

Nu vă faceți probleme pentru mine, nu mă deranjează ce s-a întâmplat şi mi-e foarte clar ce am de făcut de acum încolo.

Vă doresc toată fericirea posibilă, o meritați.

Pentru totdeauna recunoscător, al dumneavoastră

Jasper Gwyn, copist

Mai era o notă, după semnătură, câteva rânduri. Spunea că ataşa scrisorii ultima carte ieşită din sertarele Klarisei Rode, de abia publicată. Îşi aducea foarte bine aminte că atunci când i-a adus portretul, în parc, ea avea în mână un roman de Klarisa Rode, despre care vorbise cu mult entuziasm. S-a gândit că putea fi o manieră frumoasă de a închide cercul dăruindu-i această carte acum: spera că-i va face plăcere s-o citească.

Nimic altceva.

Cum poate cineva să fie în felul ăsta? se gândi Rebecca.

Luă cartea, o întoarse pe toate părțile, apoi o izbi de perete - un gest pe care câțiva ani mai târziu avea să şi-l amintească.

Îi veni în minte să caute pe pachet şi găsi doar câteva timbre poştale din Londra. Unde se dusese Jasper Gwyn nu-i era dat desigur să ştie. Departe - simțea asta cu absolută siguranță. Totul se terminase, şi nici măcar cu acea solemnitate la care are dreptul apusul lucrurilor.

Se ridică, puse în agendă scrisoarea lui Jasper Gwyn şi hotărî că pentru ultima oară va face ce-i cerea. Nu din datorie - dintr-un soi de melancolică exactitate. Luă cu ea, înainte de a ieşi, portretele. Se gândi că una din plăcerile vieții ei va fi să nu le citească. Odată ajunsă acasă, le puse în fundul unui dulap, sub nişte pulovere vechi, şi acesta fu ultimul gest care-i mai trezi un regret - să ştie că nimeni nu va şti de ele.

Avu nevoie de vreo zece zile ca să pună totul la punct. Celor care-i cereau explicații le dădea răspunsuri vagi. Când John Septimus Hill îi spuse să-i transmită lui Jasper Gwyn cele mai

respectuoase salutări din partea lui, îi spuse că n-avea cum s-o facă.

— A, nu?

— Nu, îmi pare rău.

— Nu aveți în vedere să-l întâlniți în viitorul apropiat?

— Nu am în vedere să-l mai întâlnesc niciodată, spuse Rebecca.

John Septimus Hill își permise un zâmbet ușor sceptic pe care Rebecca îl consideră nepotrivit.

58

În anii care urmară, aparent nimeni nu mai știu nimic de Jasper Gwyn. Indiscrețiile despre ciudata lui manie a portretelor dispărură în curând din ziare, și numele lui începu să apară tot mai rar în cronicile literare. Se întâmpla să fie citat în efemere istorii ale literaturii engleze recente și de două ori îi fură dedicate câteva rânduri în legătură cu alte cărți care păreau să-l imite oarecum. Unul din romanele sale, *Surori*, ajunse în lista celor *O sută de cărți de citit înainte de a muri*, redactată de o revistă cu autoritate în domeniu. Editorul său englez și alți doi străini încercară să intre în legătură cu el, dar în trecut totul se făcea prin intermediul lui Tom, iar acum când agenția lui era închisă, nu părea să mai existe vreo modalitate de a vorbi cu omul în cauză. Era destul de răspândită senzația că mai devreme sau mai târziu va da un semn de viață. Puțini credeau că într-adevăr încetase să mai scrie.

Cât despre Rebecca, în cei patru ani care urmară, își refăcu viața, alegând s-o ia de la început. Găsise un serviciu care n-avea nici o legătură cu cărțile, îl părăsise pe băiatul tâmpit și își luase o locuință în afara Londrei. Într-o zi cunoscuse un bărbat însurat care avea un minunat mod de a complica tot ce atingea. Îl chema Robert. Ajunseră să se iubească mult și bărbatul o întrebă într-o bună zi dacă putea eventual să-și lase familia și să încerce să întemeieze alta cu ea. Rebeccăi i se păru o idee excelentă. La treizeci și doi de ani deveni mama unei fetițe pe care o botezară Emma. Începu să lucreze mai puțin și în consecință se îngrășă și mai mult, dar nici unul din cele două lucruri nu-i provocă nici un fel de regret. I se întâmpla foarte rar să se gândească la Jasper Gwyn și întotdeauna fără vreo emoție deosebită. Erau amintiri ușoare, ca niște

vederi expediate dintr-o viață precedentă.

Şi totuşi, într-o zi, când împingea căruciorul cu Emma pe coridoarele unei enorme librării londoneze, dădu peste o promoție specială de cărți de buzunar şi în vârful unui teanc văzu o carte de Klarisa Rode. În primul moment nu-i dădu prea multă atenție, se gândi pur şi simplu că n-o citise niciodată. Doar când ajunse la casă îşi dădu seama că era de fapt cartea pe care cu patru ani în urmă i-o dăruise Jasper Gwyn, în ziua în care totul se terminase. Îşi aduse aminte ce făcuse cu ea. Zâmbi. Plăti.

Începu s-o citească în metrou, pentru că Emma adormise în cărucior şi drumul era destul de lung. O făcea cu plăcere, uitând de tot ce era în jurul ei, când deodată, la pagina şaisprezece, înmărmuri. Continuă să citească nevenindu-i să-şi creadă ochilor. Apoi ridică privirea şi spuse cu voce tare:

— Ia te uită, ce ordinar!

Ceea ce citea în cartea lui Rose era nici mai mult, nici mai puțin decât propriul ei portret, cuvânt cu cuvânt, exact portretul pe care Jasper Gwyn i-l făcuse cu ani în urmă.

Se întoarse către vecinul ei şi într-o manieră ireală simți de datoria ei să explice, tot cu voce tare:

— L-a copiat, l-a copiat de la Rode, nemernicul!

Vecinul nu păru să înțeleagă importanța chestiunii, dar între timp ceva se pusese în mişcare în mintea Rebeccăi - ca o formă de bun-simț întârziat - şi ea îşi coborî din nou privirea pe carte.

O clipă, se gândi.

Controlă data publicării şi înțelese că ceva nu se potrivea. Jasper Gwyn îi făcuse portretul cel puțin cu un an înainte. Cum reuşeşte cineva să copieze o carte care n-a apărut încă?

Se întoarse din nou către vecinul ei, dar era evident că el nu putea să-i fie de prea mare ajutor.

Poate că Jasper Gwyn o citise înainte să fie publicată, se gândi. Era o ipoteză plauzibilă. Îşi aducea vag aminte că povestea manuscriselor Klarisei Rode era una foarte complicată. Era cât se poate de probabil că Jasper Gwyn reuşise, cine ştie cum, să le vadă înainte de a ajunge pe mâna editorului. Se potrivea. Dar exact în momentul acela, de departe, îi veni în minte o frază pe care i-o spusese Tom, cu mult timp în urmă. Fusese în ziua în care îi explicase ce fel de tip era Jasper Gwyn. Îi spusese povestea cu fiul pe care nu-l recunoscuse niciodată. Dar îi mai spusese ceva: că existau nişte cărți, cel puțin două, scrise de Jasper Gwyn, care circulau

prin lume, *dar nu cu numele său.*

Fir-ar să fie, se gândi.

Uite de ce continuă să apară cărți inedite ale ăleia. *Le scrie el.*

Era o nebunie, dar putea să fie şi adevărul.

Asta ar fi schimbat multe lucruri, îşi spuse. În mod instinctiv se gândi la ziua în care totul se sfârşise şi se văzu în timp ce izbea de perete cartea aia idioată. Se poate să nu fi fost o carte idioată, ci un dar extraordinar? Reuşea cu greu să pună cap la cap toate fragmentele. Îi trecu pentru o clipă prin minte că îi fusese restituit ceva important, ceva ce i se cuvenea de foarte mult timp. Încerca să înțeleagă *exact* ce anume, când îşi dădu seama că metroul se oprise în stația în care trebuia să coboare.

— La dracu'!

Se ridică şi coborî în fugă.

Îi trebui o clipă să-şi dea seama că uitase ceva.

— Emma!

Se întorse în timp ce uşile se închideau. Începu să bată cu palma în geamuri şi să urle ceva, dar vagonul se pusese deja încet în mişcare.

Lumea se oprise şi o privea.

— Fetița mea! țipă Rebecca. Fetița mea e în metrou!

N-a fost foarte simplu, după aceea, s-o recupereze.

59

Mai târziu, nu i se păru că e cazul să-i povestească totul lui Robert, dar când veni vremea să meargă la culcare, Rebecca îi spuse că era absolut necesar să termine de citit ceva pentru serviciu şi-l rugă să se ducă să se culce, ea mai rămânea, va termina repede.

— Şi dacă se trezeşte Emma? întrebă el.

— Ca de obicei. O sufoci cu perna.

— De acord.

Era un bărbat cu un caracter adorabil.

Întinsă pe sofa, Rebecca luă cartea lui Rode, reîncepu cu prima pagină şi citi până la sfârşit. Era două noaptea când ajunse la ultima pagină. Povestea se petrecea într-un orăşel danez din secolul al XIX-lea şi vorbea despre un tată şi cei cinci copii ai lui. O

găsi minunată. Imediat, după primele pagini, exista într-adevăr, oarecum încastrat, portretul pe care Jasper Gwyn i-l făcuse, dar în zadar căută Rebecca în restul cărții ceva în care să existe nişte urme semnificative. Nici nu i se păru că ar exista vreo pagină care să fi fost scrisă special pentru ea. Doar soiul ăla de tablou, aşezat într-un colț, cu o evidentă măiestrie.

Terminase de atâta timp cu Jasper Gwyn, încât faptul că încerca acum să înțeleagă ce însemna toată povestea aia, i se păru pentru o clipă un efort pe care n-avea chef să-l facă. Era târziu, a doua zi trebuia s-o ducă pe Emma la soacră-sa şi apoi să alerge la serviciu. Se gândi că era mai bine să lase totul baltă şi să se ducă la culcare. Dar în timp ce stingea luminile şi mai găsea câte ceva de pus în ordine, avu senzația ciudată că nu e acolo şi că cizelează detaliile vieții altei femei. Cu o uşoară tulburare înțelese că, într-o singură zi, o anumită distanță la care lucrase ani de zile, se evaporase cu eleganță - o perdea mişcată de o pală de vânt. Şi de departe o ajunse un dor pe care-l crezuse învins pentru totdeauna.

Aşa că, în loc să se ducă la culcare, făcu un lucru pe care n-ar fi crezut niciodată că-l va face. Deschise un dulap şi scoase de sub un vraf de pături de iarnă dosarele cu portrete. Îşi făcu o cafea, se aşeză la masă şi începu să deschidă dosarele la întâmplare. Începu să citească ici colo, pe sărite, la fel cum s-ar fi plimbat într-o galerie cu tablouri. N-o făcea ca să încerce să înțeleagă ceva sau ca să găsească răspunsuri. Se bucura doar de culori, de lumina aceea specială, de pasul sigur, de urmele unei anumite imaginații. O făcea pentru că toate lucrurile acelea erau un loc şi, în acea noapte, ea n-ar fi vrut să fie în nici un alt loc.

Termină când mijeau zorii. O usturau ochii. Simți brusc o oboseală grea, de neamânat. Merse să se culce, şi Robert se trezi atât cât s-o întrebe, fără să-şi dea seama, de fapt, dacă totul era în regulă.

— Totul e-n regulă, dormi.

Se lipi puțin de el, întorcându-se pe o parte şi adormi.

60

În ziua următoare, când se trezi, nu mai înțelese nimic. Telefonă la birou ca să spună că avea ceva urgent de rezolvat şi nu va putea

merge la lucru. Apoi o duse pe Emma la soacră-sa, o doamnă simpatică, mai grasă decât ea, care-i era infinit de recunoscătoare pentru că-i salvase fiul din ghearele unei vegetariene. Rebecca îi spuse că se va întoarce după-amiază şi mai adăugă că, dacă se va întâmpla să întârzie, o să dea un semn de viaţă. O sărută pe Emma şi se întoarse acasă.

În liniştea camerelor pustii reluă cartea lui Rode. Şi îşi impuse să gândească. Detesta enigmele şi ştia că nu era suficient de inteligentă ca să-şi petreacă timpul dez- legându-le. Nu era nici măcar suficient de sigură că vrea să redeschidă povestea aceea pe care o credea moartă şi-ngropată. Dar evident că i-ar fi plăcut să fie sigură că volumul acela fusese într-adevăr un cadou pentru ea - gestul iubitor care în despărţirea de acum câţiva ani îi lipsise. Aşa cum o atrăgea, fără doar şi poate, posibilitatea de a descoperi, ea singură, până unde putea ajunge, cu adevărat, ciudăţenia fără sfârşit a lui Jasper Gwyn.

Rămase mult timp pe gânduri.

Apoi se ridică, luă dosarele portretelor, îl scoase din vraf pe cel cu portretul ei şi le puse pe toate celelalte într-o sacoşă. Se îmbrăcă şi chemă un taxi. Ceru să fie dusă undeva pe lângă British Museum, pentru că hotărâse că dacă exista pe lume o persoană care putea s-o ajute, aceea era Doc Mallory.

61

Îl cunoscuse pe Mallory în biroul lui Tom, era unul din multele personaje incredibile care lucrau acolo, deşi cuvântul *a lucra* nu era cel mai exact cu putinţă. Avea cam cincizeci de ani, avea şi un nume adevărat, dar toţi îi spuneau *Doc*. Tom îl ţinea pe lângă el de foarte mult timp şi-l considera absolut indispensabil. Mallory era într-adevăr omul care citise tot. Avea o memorie formidabilă şi părea să fi petrecut două vieţi răsfoind cărţi şi catalogându-le într-un miraculos fişier mintal. Când cineva avea nevoie de ceva mergea la el. Întotdeauna îl găseau la birou citind. Era îmbrăcat întotdeauna cu costum şi cravată, pentru că, susţinea el, tuturor cărţilor li se datorează un anumit respect, chiar şi celor oribile. Mergeau la el ca să afle grafia exactă a numelor ruseşti sau pentru a-şi face o idee despre literatura japoneză a anilor ’20. Lucruri

de-astea. Era un privilegiu să-l vezi lucrând. Odată, unul dintre autorii lui Tom fu acuzat de plagiat, părea să fi copiat scena unei încăierări dintr-un roman polițist american din anii ’50. Tom smulsese paginile incriminate din carte şi i le dusese lui Mallory.

— Vezi dacă reuşeşti să-ți aminteşti vreo treizeci de cărți în care există o asemenea scenă, îi spuse.

Două ore mai târziu Mallory se prezentase cu o listă detaliată de încăierări şi bătăi care păreau toate scrise de aceeaşi mână.

— Eşti formidabil! exclamase Tom.

— Nu mi-am făcut decât datoria, răspunsese Mallory şi se întorsese la biroul lui să citească o biografie a lui Magellan.

Când murise Tom, din economiile pe care le avea deschisese o mică librărie, în spate la British Museum, în care ținea numai cărți care-i plăceau. Rebecca se ducea pe-acolo din când în când, mai mult din plăcerea de a-l vedea şi de a vorbi puțin cu el. Dar ziua aceea era diferită, voia să-l întrebe ceva foarte exact. Când intră în magazin, chiar înainte de a-l saluta, întoarse cartonaşul agățat pe uşă pe care scria DA, SUNT DESCHIS! Pe cealaltă parte zicea NU MA ÎNTORC IMEDIAT.

— Ai intenția să stai mult, mi se pare, spuse Mallory din spatele tejghelei.

— Fii sigur de asta, spuse Rebecca.

62

Puse sacoşa jos şi se duse să-l îmbrățişeze. Nu că-l chiar iubea, ci dintr-un sentiment oarecum asemănător. Avea acelaşi miros dintotdeauna, de praf şi bomboane de anason.

— N-ai aerul cuiva care a venit să cumpere o carte, Rebecca

— Aşa e. Am venit să-ți fac această zi de neuitat.

— Vai!

— Doc, îți aduci aminte de Jasper Gwyn?

— Glumeşti?

Şi se şi apucă să-i înşire biografia completă.

— Termină, altceva voiam să te întreb. Îți aduci aminte povestea cu portretele?

Mallory începu să râdă.

— Cine nu şi-o aminteşte, la Tom nu se vorbea de altceva.

— Ai mai aflat vreodată ceva?
— În realitate tu erai cea care ştia totul.
— Da, dar tu ştiai ceva?
— Puțin. Se spunea că-şi pierduse mințile pentru ideea aia. Dar se zvonea şi că ajunsese să vândă portretele pentru o sută de mii de lire.
— Măcar de-ar fi fost aşa, spuse Rebecca.
— Vezi că tu ştii mai mult?
— Da, dar nu ştiu totul, îmi lipseşte un fragment şi numai tu mă poți ajuta.
— Eu?
Rebecca se aplecă spre sacoşă, scoase dosarele şi le puse pe tejghea.
Doc Mallory se ocupa de nişte facturi, când intrase ea, de aceea era în cămaşă. Se răsuci pe călcâie, se duse să-şi ia haina, o îmbrăcă şi se întoarse în spatele tejghelei.
— Astea sunt? întrebă.
— Da.
— Pot?
Întoarse dosarele spre el şi îşi sprijini cu delicatețe mâinile deschise pe ele.
— Tom şi-ar fi dat un braț să le poată citi, spuse cu o undă de tristețe în glas.
— Şi tu?
Mallory ridică privirea spre ea.
—Ştii foarte bine că ar fi un privilegiu pentru mine să le pot citi.
— Atunci fă-o Doc, am nevoie s-o faci tu.
Câteva clipe Mallory nu scoase o vorbă. Îi străluceau
ochii.
— De ce? întrebă.
— Trebuie să ştiu dacă sunt copiate.
— *Copiate*?
— Luate din alte cărți, nu ştiu, cam aşa ceva.
— Ce spui? N-ar avea nici un sens.
— Multe lucruri nu au nici un sens când ai de-a face cu Jasper Gwyn.
Mallory zâmbi. Ştia că e adevărat.
— Tu le-ai citit?
— Mai mult sau mai puțin.
— Şi ți-ai făcut o idee?

— Nu. Dar eu n-am citit toate cărțile din lume.

Mallory izbucni în râs.

— Să ştii că nu le citesc pe toate. Deseori *doar le răsfoiesc*, spuse.

Apoi trase puțin dosarele spre el.

— După părerea mea eşti nebună.

— Hai să alungăm orice îndoială. Citeşte-le.

El mai ezită o clipă.

— Ar fi o enormă plăcere.

— Atunci citeşte-le.

— Bine, o să le citesc.

— Nu, n-ai înțeles, le citeşti acum, apoi le uiți imediat şi dacă îți trece doar prin minte să vorbeşti despre ele cu cineva, vin aici eu personal şi îți smulg coaiele.

Mallory o privi. Rebecca îi răspunse cu un zâmbet.

— Glumesc.

— Aha.

— Dar nu prea mult.

Apoi îşi scoase impermeabilul, căută un scaun pe care să se aşeze şi-i spuse lui Mallory să nu-şi facă probleme de timp, aveau toată ziua la dispoziție.

— N-ai să-mi dai ceva de citit ca să nu mă plictisesc? întrebă.

Mallory făcu un gest vag către rafturi, fără măcar să-şi ridice privirea de pe dosarele închise încă.

— Serveşte-te, eu am treabă, spuse.

63

După două ore Mallory închise ultimul dosar şi o vreme rămase nemişcat. Rebecca îşi ridică privirea de pe carte şi dădu să spună ceva. Dar Mallory îi făcu semn să tacă. Voia să se mai gândească puțin sau avea nevoie de timp ca să se întoarcă dintr-un loc foarte îndepărtat.

În cele din urmă o întrebă pe Rebecca ce crezuseră clienții despre portretele acelea. Aşa, de curiozitate.

— Erau întotdeauna foarte mulțumiți, răspunse Rebecca. Se

recunoşteau. Era un lucru la care nu se aşteptau, un soi de magie.

Mallory aprobă.

— Da, pot să-mi imaginez.

Apoi mai întrebă ceva.

— Tu ştii care e al lui Tom?

Pe portrete nu existau nume, puteau fi ale oricui.

— Nu sunt sigură, dar cred că l-am recunoscut.

Se priviră.

— Cel în care sunt numai copii? îndrăzni Mallory o supoziție.

Rebecca dădu din cap.

— Aş fi făcut pariu, spuse Mallory râzând.

— E chiar Tom, nu-i aşa?

— Leit.

Rebecca îi zâmbi. Era incredibil cum bărbatul ăla înțelesese totul fără să pună măcar o singură întrebare. Poate că să citeşti mii de cărți nu e un lucru chiar atât de inutil, se gândi. Apoi îşi aminti că se afla acolo pentru ceva foarte precis.

— Şi despre povestea aia cu plagiatul ce-mi spui, Doc?

O spuse ca şi cum n-ar fi fost în fond un detaliu foarte important.

Mallory ezită un moment. Făcu nişte gesturi vagi şi câştigă puțin timp scoțând o batistă mare şi suflându-şi nasul zgomotos. În timp ce o împăturea şi o punea în buzunar spuse că el citise deja unul dintre portretele alea. Scoase un dosar dintre celelalte şi îl puse pe masă. Îl deschise. Reciti câteva rânduri.

— Da, ăsta vine direct din altă carte, spuse cu neplăcere.

Rebecca simți o-nțepătură şi nu reuşi să-şi ascundă o grimasă.

— Eşti sigur? întrebă.

— Da.

Totul devenea îngrozitor de complicat.

— Îți aduci aminte ce carte e? întrebă.

— Da, se numeşte *De trei ori în zori.* O carte frumoasă, scurtă. Din câte-mi amintesc eu, prima parte seamănă mult cu portretul ăsta, poate nu e chiar exact la fel, mi se pare că e mai lungă. Dar aş putea să jur că vreo câteva fraze sunt identice. Iar scena e aceeaşi, cei doi într-un hotel, n-am nici un dubiu.

Rebecca îşi trecu mâna prin păr. Du-te la dracu’, se gândi. Luă dosarul deschis, îl întoarse spre ea, aruncă o privire spre începutul portretului. Unul dintre cele mai frumoase, fir-ar să fie.

— Ai cartea? întrebă.

— Nu, o aveam, dar s-a vândut imediat. O tipărise o mică editură, în puține exemplare, era un soi de raritate.

— În ce sens?

— Hm, o găsiseră printre hârtiile unui bătrân maestru de muzică, un indian care murise cu câțiva ani înainte. Nimeni nu ştia că scrisese vreodată ceva, dar povestirea aia a ieşit brusc la iveală. Li s-a părut foarte frumoasă şi au publicat-o, poate acum vreo doi ani. Doar în vreo mie de exemplare, poate mai puțin. Un fleac.

Rebecca ridică privirile spre el.

— Ce-ai spus?

— În ce sens?

— Repetă ce ai spus.

— Nimic... Că a scris-o un indian mort în urmă cu câțiva ani, unul care făcea cu totul altceva, unul care nu publicase niciodată nimic în timpul vieții. Un soi de delicatesă, nu? Dar foarte frumoasă, trebuie să recunosc. Chestia tipică pe care unul ca Jasper Gwyn putea s-o fi citit.

Chestia tipică pe care unul ca Jasper Gwyn putea s-o fi scris, se gândi Rebecca. Şi Doc Mallory nu înțelese bine de ce dintr-odată se trezi că ea îl îmbrățişa. Şi nici măcar ochii ăia roşii nu-i înțelegea prea bine.

— Doc, te iubesc.

— Trebuia să mi-o fi spus acum câțiva ani, baby.

— Nu le copia, Doc, nu le copia deloc.

— De fapt, eu adineaori ți-am demonstrat contrariul.

— Într-o zi o să-ți explic, dar trebuie să mă crezi, nu le copia.

— Şi cu *De trei ori în zori* cum rămâne?

— Las-o baltă, nu poți înțelege, spune-mi mai bine dacă o ai.

— Ți-am spus deja. Nu.

— Tu n-ai niciodată nimic.

— Hei, domnişorică!

— Glumesc, hai, scrie-mi aici titlul şi autorul.

Mallory o făcu. Rebecca aruncă o privire.

— Akash Narayan, *De trei ori în zori*, OK.

— Editura avea unul din numele alea absurde de tipul Bobul şi spicul, cam aşa ceva.

—O găsesc eu. Acuma fug s-o caut.

Adună dosarele, le puse în sacoşă. În timp ce-şi îmbrăca impermeabilul îi aminti lui Mallory ce i se va întâmpla dacă va îndrăzni măcar să scoată o vorbă despre ce citise în ziua aceea.

— Bine, bine.

— Mă întorc în curând şi-ţi povestesc totul. Eşti grozav, Doc.

Plecă în grabă ca şi cum ar fi avut o întârziere de ani de zile. Şi într-un sens avea.

În seara aceea, înainte de a închide, Doc Mallory se duse la raftul pe care ţinea două trei romane de Jasper Gwyn (primul nu-i plăcuse niciodată). Le luă şi o vreme le învârti în mână. Spuse ceva în şoaptă, făcând un mic gest cu capul, poate o plecăciune.

64

Rebecca găsi *De trei ori în zori* într-o enormă librărie din Charing Cross, şi pentru prima oară se gândi că acele odioase supermarketuri de cărţi aveau poate un sens. Nu rezistă tentaţiei şi începu s-o răsfoiască acolo, aşezată pe jos, într-un colţ liniştit unde se aflau texte de puericultură.

Editorul avea într-adevăr un nume ciudat. Via şi plugul. Oribil, se gândi. Pe clapa copertei se afla nota biografică a lui Akash Narayan. Spunea că se născuse la Birmingham şi că tot acolo murise la nouăzeci şi doi de ani, după ce-şi petrecuse viaţa predând muzică. Nu specifica ce fel de muzică. Apoi spunea că *De trei ori în zori* era singura lui carte şi că fusese publicată postum. Nimic altceva. Nici urmă de fotografie.

Nici coperta a patra nu spunea cine ştie ce. Dezvăluia că acţiunea se petrecea într-un oraş englezesc neprecizat, într-un interval de timp de două ore. Dar două ore cât se poate de paradoxale, adăuga, pe un ton voit enigmatic.

Aruncând o privire pe pagina de titlu, descoperi că romanul fusese scris în limba hindi şi că doar după aceea fusese tradus în engleză. Numele traducătorului nu-i spunea nimic. Dar citi în schimb cu multă satisfacţie dedicaţia, ciudată, care apărea la începutul primului capitol.

Caterinei de Medici şi maestrului din Camden Town.

— Bine te-am regăsit, Mr Gwyn, spuse în şoaptă.

Apoi se grăbi spre casă pentru că avea o cărticică de citit.

65

O lăsă pe Emma să doarmă la bunica ei şi-l întrebă pe Robert dacă putea să meargă la cinema cu vreun prieten pentru că trebuia categoric să rămână singură acasă în seara aia. Avea ceva greu de făcut şi ar fi vrut să lucreze în tihnă, fără ca cineva să se învârtă prin casă. O spuse frumos, iar el, cum am spus, avea un caracter adorabil. Întrebă doar la ce oră putea să se întoarcă.

— Nu mai devreme de ora unu? încercă Rebecca.

— Să vedem, spuse el, care îşi propusese o seară cu o jumătate de oră în fața televizorului şi devreme la culcare.

Apoi, înainte de a ieşi, o sărută şi întrebă doar:

— Nu trebuie să-mi fac probleme, nu-i aşa?

— Categoric nu, spuse Rebecca - chiar dacă nu era foarte sigură.

Rămasă singură, se aşeză la masă şi începu să citească.

Aşa cum prevăzuse, Doc nu greşise. *De trei ori în zori* avea trei părți şi prima era foarte asemănătoare cu unul dintre portretele lui Jasper Gwyn. Era adevărat şi că era mai lungă, dar când controlă, Rebecca văzu că toate lucrurile importante existau. Fără îndoială cele două texte erau rude apropiate.

Doc nu greşise nici când spusese că era vorba despre o carte minunată. Celelalte două părți curgeau atât de firesc, încât Rebecca ajunse să le citească uitând pagini întregi de ce o făcea. În general erau dialoguri, iar protagoniştii erau doi, mereu ei - dar într-un mod care avea ceva paradoxal şi surprinzător. La sfârşit îți părea parcă rău că Akash Narayan îşi pierduse timpul predând muzică, când putea să scrie aşa ceva. Evident, cu condiția să crezi că el exista cu adevărat.

Rebecca se ridică să-şi facă o cafea. Se uită la ceas, văzu că-i mai rămânea încă o bună bucată de timp. Se duse să ia portretele lui Jasper Gwyn şi le puse pe masă.

Bine, îşi spuse. Să rezumăm. Klarisa Rode nu există, Jasper Gwyn e cel care scrie cărțile ei. Acelaşi lucru pentru Akash Narayan. Şi până aici e clar, se gândi. De ce a vârât portretul meu în cartea lui Rode pot să-mi imaginez: pentru că mă iubea (îşi spuse zâmbind). Acum să încercăm să descoperim de ce naiba a vârât

celălalt portret în *De trei ori în zori*. Şi chiar portretul ăla. Cine-i mizerabilul care a meritat un dar la fel de frumos ca al meu? se întrebă. Începea să se amuze.

Problema era că în portretele pe care Jasper Gwyn i le încredințase nu exista nimic care s-o ajute să-l identifice cu siguranță pe unul dintre clienții care plătiseră ca să le aibă. Nu tu nume, nu dată, nimic. De altfel, teh - nica simplă, dar deosebită, cu care erau executate nu făcea uşoară recunoaşterea persoanei care le inspirase, dacă n-o cunoşteai foarte bine. Ce mai, dădea impresia unui lucru făcut cu intenții prohibitive.

Rebecca începu să acționeze prin excludere. Citise o pagină din portretul fetei şi cu o satisfacție deosebită putea să spună că acela din *De trei ori în zori* nu era al ei. I se părea că recunoscuse portretul lui Tom, şi, dacă avea îndoieli, Mallory i le spulberase: deci şi acela putea fi exclus (păcat, se gândi, era singurul care n-ar fi deranjat-o). Deci mai rămâneau nouă.

Luă o foaie şi scrise numele în coloană.

Mr Trawley.
Femeia de patruzeci de ani obsedată de India (hopa, se gândi).
Fosta stewardesă.
Băiatul care picta.
Actorul.
Tinerii care se căsătoriseră de curând.
Medicul.
Femeia cu cele patru poezii de Verlaine.
Croitorul reginei.
Sfârşit.

Se ridică şi se duse să ia portretele. Puse deoparte dosarele cu portretul său, cel al lui Tom şi cel al fetei. Apoi le deschise pe celelalte şi le întinse pe masă.

Şi acum să vedem dacă reuşesc să înțeleg ceva.

Încercă diverse ipoteze şi de mai multe ori mută dosarele deschise pe masă, încercând să le atribuie persona- jel or din listă. Era ceva să-ți ia foc creierii, şi din cauza asta Rebecca îşi dădu seama numai după câtăva vreme de un detaliu pe care ar fi trebuit să-l vadă de mult şi care o lăsă interzisă. Personajele erau nouă, iar portretele zece.

Controlă de trei ori, dar nu era nici un dubiu.

Jasper Gwyn îi trimisese un portret în plus.

Imposibil, se gândi. Ea purtase tratativele pentru portretele alea, unul câte unul, le urmărise de la început până la sfârşit, şi era de neînchipuit ca, în tot timpul cât lucraseră împreună, Jasper Gwyn să fi putut face unul de care ea să nu ştie nimic.

Portretul acela n-ar fi trebuit să existe.

Numără din nou.

Nimic, erau chiar zece.

De unde apărea al zecelea? Şi cine dracu' era?

Înțelese brusc, cu viteza fulgerătoare cu care sunt înțelese uneori, mult timp după ce s-au întâmplat, lucrurile care se află sub ochii noştri dintotdeauna, trebuie doar să ştim să le privim.

Luă în mână portretul din *De trei ori în zori* şi începu să-l recitească.

Cum de nu m-am gândit de la început, se întrebă.

Holul hotelului, fir-ar să fie.

Continuă să citească, cu aviditate, parcă sorbită de cuvinte.

La naiba, e chiar el, identic, se gândi.

Atunci ridică privirea de pe foaie şi înțelese că toate portretele făcute de Jasper Gwyn ar fi rămas ascunse, aşa cum dorise el, două însă ar fi făcut-o într-un fel deosebit, călătorind prin lume cusute secret între paginile a două cărți. Pe unul îl cunoştea foarte bine, era al său. Pe celălalt îl recunoscuse acum şi era portretul pe care orice pictor, mai devreme sau mai târziu, încearcă să-l facă - portretul lui însuşi. I se păru că, de departe, se priveau, înălțate cu o palmă deasupra tuturor celorlalte. Acum da, se gândi - acum e aşa cum n-am încetat niciodată să-mi închipui că este.

Se ridică şi căută un gest pe care să-l facă. Ceva simplu. Începu să pună în ordine cărțile care zăceau cam peste tot, prin casă. Nu făcea decât să le aşeze una peste alta, dar în teancuri mici, de la cea mai mare la cea mai mică. În timpul ăsta se gândea la tandrețea târzie a lui Jasper Gwyn, răsucind-o în minte, plăcându-i s-o observe din toate părțile. O făcea în lumina unei fericiri ciudate, pe care n-o simțise niciodată şi pe care i se păru că o purtase totuşi cu ea ani de zile, aşteptând-o. I se păru imposibil faptul că, în tot acel timp, reuşise să facă altceva decât să aibă grijă de ea şi s-o ascundă. De ce suntem în stare, se gândi. Să creştem, să iubim, să facem copii, să îmbătrânim - şi toate astea în timp ce suntem şi altundeva, în răstimpul unui răspuns neprimit sau al unui gest neterminat. Câte cărări, şi cu ce paşi diferiți le urcăm, în ceea ce

pare o călătorie unică.

Când Robert se întoarse acasă, uşor cherchelit, ea, trează încă, stătea pe sofa. Pe masă, împrăştiate, se aflau toate dosarele.

— Totul e-n regulă? o întrebă el.

— Da.

— Eşti sigură?

— Da, aşa cred.

66

Apoi ar fi putut face multe lucruri, unul cu siguranță: să descopere unde era ascuns Jasper Gwyn. N-ar fi fost greu să ajungă la el trecând pe la editorul lui Rode sau pe la cel al lui *De trei ori în zori.* În schimbul tăcerii sale i-ar fi dat fără îndoială o adresă sau altceva.

Şi totuşi, zile de-a rândul îşi trăi viața ei normală, permițându-şi doar din când în când câte un gând clandestin. Uneori se pierdea închipuindu-şi scena în care ea ajungea în vreun loc absurd şi se oprea în fața unei case aşteptând. Îşi imagina că nu se va mai întoarce niciodată. De mai multe ori scrise şi rescrise în minte o scurtă scrisoare, pe care o gândea scrisă de mână, cu o caligrafie elegantă. I-ar fi plăcut ca el să ştie că ea ştia, nimic altceva. Şi că era încântată. Uneori se gândea la Doc. Şi ce frumos ar fi fost să-i povestească tot. Sau că ar fi fost minunat să povestească totul oricui de nenumărate ori.

Între timp îşi trăia viața de toate zilele.

Când simți că venise momentul, dintre toate lucrurile pe care ar fi putut să le facă alese unul, cel mai mic - ultimul.

67

Ajunse la Camden Town şi trebui să întrebe mai multă lume până să găsească prăvălia bătrânelului cu becurile. Îl găsi aşezat într-un colț, cu mâinile-n poală. Nu păreau să-i meargă prea bine afacerile.

— Se poate? întrebă intrând.

Bătrânelul făcu unul din gesturile sale.

— Mă numesc Rebecca. Cu ani în urmă am lucrat cu Jasper Gwyn, vă amintiți de el?

Bătrânelul apăsă pe un buton şi în prăvălie se aprinse o lumină blândă şi obosită.

— Gwyn?

— Da. Venea aici pentru becurile din atelierul său. Lua de fiecare dată optsprezece, mereu aceleaşi.

— Sigur că-mi aduc aminte, sunt bătrân, nu sunt tâmpit.

— Nu voiam să spun asta.

Bătrânelul se ridică şi se apropie de tejghea.

— N-a mai venit, spuse.

— Nu. Nu mai lucrează în oraş. A închis atelierul. A plecat.

— Unde?

Rebecca ezită o clipă.

— Habar n-am, spuse.

Bătrânelul izbucni într-un râs frumos, mai puțin bătrân decât el. Părea mulțumit că Jasper Gwyn reuşise să-şi piardă urmele.

— Scuzați-mă, spuse.

— De ce?

— Am o slăbiciune pentru cei care dispar.

— Nu vă faceți probleme, şi eu, spuse Rebecca. Apoi scoase o carte din poşetă.

— V-am adus ceva. M-am gândit că v-ar face plăcere.

— Mie?

— Da, dumneavoastră.

Puse pe tejghea *De trei ori în zori*. Era exemplarul pe care-l citise ea, nu reuşise să găsească altul.

— Ce-i asta? întrebă bătrânelul.

— O carte.

— Asta văd. Dar ce e?

— O carte pe care a scris-o Jasper Gwyn.

Bătrânelul nici măcar n-o atinse.

— Am încetat să mai citesc acum şase ani.

— Adevărat?

— Prea multe becuri. Mi s-a dus naibii vederea. Prefer s-o păstrez pentru munca mea.

— Îmi pare rău. În orice caz nu e nevoie să citiți cu adevărat cartea asta, e suficient să citiți un rând.

— Ce-i asta, un joc? întrebă bătrânelul, puțin enervat deja.

— Nu, nu, nici un joc, spuse Rebecca.
Deschise cartea la prima pagină şi o apropie de bătrânel.
Bătrânelul n-o atinse. Aruncă o privire bănuitoare spre Rebecca, apoi se aplecă deasupra cărţii. Trebui să se apropie mult, cu nasul aproape lipit de pagină.
Trebuia doar să citească titlul şi dedicaţia. Avu nevoie de ceva timp. După care ridică încet capul.
— Ce înseamnă asta? întrebă.
— Nimic. E o dedicaţie. Jasper Gwyn v-a dedicat cartea, atâta tot. Dumneavoastră şi becurilor ălora, eu asta înţeleg.
Bătrânelul coborî din nou capul într-un mod exagerat şi reciti totul de la capăt. Voia să controleze bine.
Se ridică şi luă cartea din mâinile Rebeccăi, cu o grijă pe care de obicei o acorda numai becurilor sale.
— Vorbeşte despre mine? întrebă.
— Nu, de fapt cred că nu. V-a dedicat-o pentru că vă admiră. Sunt sigură de asta. Avea o deosebită consideraţie pentru dumneavoastră.
Bătrânelul înghiţi în sec. Învârti puţin cartea în mână.
— Ţineţi-o, spuse Rebecca, e a dumneavoastră.
— Serios?
— Sigur că da.
Zâmbind, bătrânelul îşi coborî din nou privirea pe carte şi se uită câteva clipe la copertă.
— Nu e numele lui Jasper Gwyn, observă.
— Lui Jasper Gwyn îi place uneori să scrie cărţi sub un nume fals.
— De ce?
Rebecca ridică din umeri.
— E o poveste lungă. Să zicem că-i place să se ascundă.
— Să dispară.
— Da, să dispară.
Bătrânelul dădu din cap, ca şi cum ar fi fost în stare să înţeleagă perfect.
— Mie mi-a spus că era copist.
— Nu era cu totul fals.
— Adică?
— Când l-aţi cunoscut dumneavoastră copia oameni. Făcea portrete.
— Tablouri?

— Nu. Scria portrete.
— Există aşa ceva?
— Nu. Adică a început să existe atunci când a început el s-o facă.
Bătrânelul se gândi puţin. Apoi spuse că şi becurile făcute de mână nu existau înainte ca el să înceapă să le facă.
— La început toţi mă considerau nebun, adăugă.
Apoi povesti că prima care a crezut în el a fost o contesă care voia în salonul ei o lumină la fel cu cea a aurorei.
— N-a fost deloc uşor, îşi aminti.
Rămaseră multă vreme fără să scoată o vorbă, apoi Rebecca spuse că trebuia să plece.
— Da, sigur, spuse bătrânelul. Aţi fost deosebit de amabilă să veniţi până aici.
— Am făcut-o cu plăcere, eu am stat în lumina becurilor dumneavoastră. E o lumină foarte greu de uitat.
Poate că bătrânelului îi veniră nişte lacrimi în ochi, dar era imposibil de spus, pentru că ochii bătrânilor plâng puţin întotdeauna.
— Mi-aţi face o onoare dacă aţi accepta un mic dar, spuse.
Se apropie de un raft, luă un bec, îl înveli într-o foaie de hârtie velină şi i-l întinse Rebeccăi.
— E un bec Caterina de Medici, o lămuri. Aveţi grijă de el.
Rebecca îl luă cu multă atenţie şi-l puse în poşetă. Era ca şi cum i-ar fi dăruit un mic animal. Viu.
— Mulţumesc, spuse. E un dar minunat.
Se îndreptă spre uşă şi doar cu puţin înainte de a o deschide auzi vocea bătrânelului punând o întrebare.
— Cum făcea?
Se întoarse.
— Poftim?
— Cum făcea Mr Gwyn să scrie portrete?
Rebeccăi i se pusese întrebarea aceea de zeci de ori. Începu să râdă. Dar bătrânelul era serios.
— Vreau să spun, ce naiba scria în portretele ălea?
Rebecca avea un răspuns pe care-l pregătise de ani de zile, ca să taie scurt ori de câte ori i se punea întrebarea asta. Era pe punctul de a-l spune, când simţi lumina blândă şi obosită din jurul ei. Atunci spuse altceva.
— Scria poveşti, spuse.

— Poveşti?

— Da. Scria un fragment de poveste, o scenă, ca şi cum ar fi un fragment de carte.

Bătrânelul clătină din cap.

— Poveştile nu sunt portrete.

— Jasper Gwyn credea că da. Într-o zi, când stăteam pe o bancă în parc, mi-a explicat că noi toți avem o anumită idee despre noi înşine, poate de-abia schițată, confuză, dar în cele din urmă ajungem să avem o anumită idee despre noi înşine, iar adevărul e că deseori facem să coincidă acea idee cu un anumit personaj imaginar în care ne recunoaştem.

— Ca de exemplu?

Rebecca se gândi puțin.

— Ca de exemplu cineva care vrea să se întoarcă acasă, dar nu mai găseşte drumul. Sau altcineva care vede întotdeauna lucrurile cu o clipă înaintea altora. Chestii din astea. E ceea ce reuşim să intuim despre noi.

— Dar e o chestie idioată.

— Nu. E imprecisă.

Bătrânelul o fixă. Se vedea că voia să înțeleagă cu tot dinadinsul.

— Jasper Gwyn m-a învățat că nu suntem personaje, suntem poveşti, spuse Rebecca. Ne oprim la ideea că suntem un personaj prins în cine ştie ce aventură, chiar foarte simplă, dar ceea ce ar trebui să înțelegem e că noi suntem toată povestea, nu numai personajul acela. Suntem pădurea prin care se plimbă, ticălosul care-l păcăleşte, haosul din jur, oamenii care trec, culoarea lucrurilor, zgomotele. Reuşiți să înțelegeți?

— Nu.

— Dumneavoastră faceți becuri, vi s-a întâmplat să vedeți vreodată o lumină în care v-ați recunoscut? Care era chiar dumneavoastră înşivă?

Bătrânelul îşi aminti de o mică lampă aprinsă deasupra uşii unui cottage cu mulți ani înainte.

— O dată, spuse.

— Atunci puteți înțelege. O lumină este exact un fragment de poveste. Dacă există o lumină care e ca dumneavoastră, va exista şi un zgomot, un colț de stradă, un bărbat care se plimbă, mulți bărbați sau o femeie singură, chestii de-astea. Nu vă opriți la lumină, gândiți-vă la tot restul, gândiți-vă la o poveste. Reuşiți să înțelegeți că există, undeva, şi că dacă ați găsi-o, acela ar fi

portretul dumneavoastră?

Bătrânelul făcu unul din gesturile sale. Semănă cu un vag da. Rebecca zâmbi.

— Jasper Gwyn spunea că toți suntem câteva pagini dintr-o carte, dar dintr-o carte pe care nimeni n-a scris-o vreodată şi pe care în zadar o căutăm pe rafturile minții noastre. Mi-a spus că ceea ce încerca să facă era să scrie acea carte pentru oamenii care veneau la el. Paginile potrivite. Era sigur că va reuşi.

Ochii bătrânelului zâmbiră.

— Şi reuşea?

— Da.

— Cum făcea?

— Îi privea. Multă vreme. Până când vedea în ei povestea care erau.

— Îi privea, şi gata.

— Da. Şi vorbea cu ei, dar puțin, o singură dată. Lăsa mai ales timpul să treacă pe deasupra lor luând cu el o mulțime de lucruri, apoi găsea povestea.

— Ce fel de poveşti?

— De toate felurile. O femeie care încerca să-şi salveze fiul de la o condamnare la moarte. Cinci astronomi care trăiesc doar noaptea. Chestii de-astea. Dar doar un fragment, o scenă. Era de-ajuns.

— Şi până la urmă oamenii se recunoşteau?

— Se recunoşteau în lucrurile care se întâmplau, în obiecte, în culori, în sunet, într-o anumită lentoare, în lumină, şi în personaje, desigur, dar în toate, nu într-unul, în toate deodată - ştiți, noi suntem o mulțime de lucruri, şi toate deodată.

Bătrânelul râse încet, dar într-un fel frumos, amabil.

— Mi-e greu să vă cred, spuse.

— Ştiu. Dar vă asigur că aşa era.

Ezită o clipă. Apoi adăugă un lucru pe care i se păru că-l înțelege chiar în clipa aia.

— Când mi-a făcut mie portretul, eu l-am citit când l-a terminat, şi exista un peisaj, la un moment dat, patru rânduri despre un peisaj, iar eu sunt acel peisaj, credeți-mă, eu sunt toată povestea aia, sunt sunetul acelei poveşti, acțiunea şi atmosfera, şi fiecare personaj al acelei poveşti, dar cu o exactitate surprinzătoare sunt până şi peisajul acela, am fost mereu şi voi fi întotdeauna.

Bătrânelul zâmbi.

— Sunt sigur că era un peisaj minunat.
— Era, spuse Rebecca.
La sfârşit, bătrânelul fu cel care merse spre ea s-o salute. Rebecca îi strânse mâna şi îşi dădu seama că o făcea cu multă grijă, aşa cum obişnuia s-o facă cu Jasper Gwyn cu ani în urmă.

68

Recent apăruse o altă carte, neterminată, de Klarisa Rode. Se pare că moartea a ajuns-o când mai avea încă de scris, conform planului aflat în notiţele sale, circa jumătate. E un text ciudat deoarece, împotriva oricărei logici, partea lipsă e începutul. Există două capitole din patru, dar sunt cele finale. Aşa că pentru cititor e o experienţă ce poate fi definită, pe bună dreptate, specială şi pe care totuşi ar fi incorect s-o judecăm absurdă. În acelaşi fel ne cunoaştem propriii părinţi, şi uneori chiar pe noi înşine.
Protagonistul cărţii e un meteorolog amator convins că poate prevedea timpul pe baza unei metode statistice, absolut personale. Se poate intui că în prima parte a cărţii, cea inexistentă, s-ar fi vorbit despre originile acestei fixaţii, dar ele nu par de fapt atât de importante când se citeşte partea pe care Rode efectiv a scris-o şi în care sunt reconstituite cercetările făcute de protagonist timp de ani de zile: obiectivul pe care şi-l propusese era acela de a stabili cum fusese vremea, în fiecare zi, în Danemarca, în ultimii şaizeci şi patru de ani. Ca să-l ducă la îndeplinire trebuise să adune o cantitate impresionantă de date. Cu încăpăţânare şi răbdare, în cele din urmă reuşise. În partea finală a cărţii se spune că, pe baza statisticilor efectuate, meteorologul amator era în stare să stabilească, de exemplu, că în 3 martie, în Danemarca, probabilitatea de a fi soare era de 6 la sută. Cea de ploaie, în 26 iulie, era practic inexistentă.
Ca să adune datele necesare meteorologul amator folosea o metodă care constituie de altfel unul din motivele farmecului pe care-l are cartea: îi întreba pe oameni. Ajunsese la concluzia că, în medie, orice fiinţă umană îşi aduce aminte exact cum a fost vremea în cel puţin opt zile din viaţa sa. El se plimba pe străzi şi întreba lumea. Deoarece fiecare persoană leagă amintirea condiţiilor atmosferice de un moment special din viaţa sa (căsătoria, moartea

tatălui, prima zi de război), Klarisa Rode ajunge să reconstituie o impresionantă galerie de personaje, magistral creionate în câteva trăsături, dar importante. *Un fascinant mozaic de viață reală şi pierdută*, cum a fost definită cartea de un important critic american.

Cartea se încheie într-un sătuc pierdut, unde meteorologul amator s-a retras, mulțumit de rezultatele obținute şi doar în parte dezamăgit de prea puținul ecou pe care publicarea lor a înregistrat-o în sânul comunității ştiințifice. Cu câteva pagini înainte de final moare, într-o zi cu vânt rece, după o noapte cu stele.